

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

DLA GMIN: ANDRESPOL, BRÓJCE, NOWOSOLNA, ROKICINY

Sierpień 2014

SPIS TREŚCI

I. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR) - 4

I.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i nr w tym rejestrze - 4

I.2 Opis procesu budowania partnerstwa – 4

I.3 Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD - 7

I.4 Struktura rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym” - 8

I.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD - 9

I.6 Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji - 11

II. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI (MAKSYMALNIE 20 STRON) - 24

II.1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami - 24

II.2 Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe - 22

II.3 Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej - 36

II.4. Specyfika obszaru - 44

III. ANALIZA SWOT - 46

IV. OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH LSR ORAZ WSKAZANIE PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ SŁUŻĄCYCH OSIĄGNIĘCIU POSZCZEGÓLNYCH CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH, W RAMACH KTÓRYCH BĘDĄ REALIZOWANE OPERACJE - 50

V. OKREŚLENIE MISJI LGD - 67

VI. WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR - 67

VII. UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR - 68

VIII. UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH - 69

I. CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD) JAKO JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNEJ ZA REALIZACJĘ LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU (LSR): 4

I.1	Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze.	4
I.2	Opis procesu budowania partnerstwa	4
I.4	Struktura rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”	8
	RADA.....	8
	Zakres kompetencji	8
I.5	Zasady i procedury funkcjonowania LGD	9
	WALNE ZEBRANIE	9
	Zakres kompetencji	9
	Zakres kompetencji	10
I.6	Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji ..	10
II.	OPIS OBSZARU OBJĘTEGO LSR WRAZ Z UZASADNIENIEM JEGO WEWNĘTRZNEJ SPÓJNOŚCI (MAKSYMALNIE 20 STRON):.....	23
II.1	Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami	23
	c)uwarunkowania przyrodnicze	26
	Lasy	27
	Zieleń urządzone	28
	Walory krajobrazowe	28
	Ochrona przyrody	29
	OCHRONA ŚRODOWISKA.....	31
	d)Uwarunkowania kulturowe.....	32
	Kultura ludowa i tradycje regionalne	35
	e) Uwarunkowania historyczne	36
	Edukacja i wychowanie	41
	Kultura, sport i rekreacja	41
	Stan bezpieczeństwa publicznego	42
	Organizacje pozarządowe działające na obszarze objętym LSR.....	43
II.4	Specyfika obszaru	44
	Szanse	47
	Zagrożenia	47

I. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD) jako jednostki odpowiedzialnej za realizację lokalnej strategii rozwoju (LSR):

I.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego i numer w tym rejestrze.

- a) nazwa LGD: **Lokalna Grupa Działania STER** - utworzona na obszarze gmin: Andrespol, Brójce i Nowosolna (nazwa pochodzi od pierwszych liter **Stowarzyszenia Twórczej Edukacji i Rozwoju**, które to zawiązało się w efekcie realizacji Schematu I Pilotażowego Programu Leader +). W roku 2008 do LGD dołączyła gmina Rokiciny.
- b) status prawny LGD: stowarzyszenie
- c) data wpisu do KRS: rok 2006
- d) numer KRS: 0000262996

I.2 Opis procesu budowania partnerstwa

Dorobek Partnerstwa, jako grupy stanowiącej nową, wyższą jakość, niż suma działań podejmowanych przez poszczególne gminy, wynika z faktu **uczestnictwa we wspólnym projekcie pt: „Andrespol i Nowosolna czyli wspólna inicjatywa na rzecz integracji społecznej, rozwoju i promocji podmiejskiego stylu życia”, realizowanym w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader +¹**. Przystąpienie do tego Programu w październiku 2005 stało się pretekstem do rozmów o partnerstwie i do wspólnego

1

Podczas ostatniej dekady sposoby wsparcia rozwoju na obszarach wiejskich Unii Europejskiej przybrały wyraźnie nowy kierunek, wykorzystując lokalne zaangażowanie oraz kładąc nacisk na kreowanie nowych sposobów współpracy. Jednym z efektów tych zmian był Program **LEADER**, którego głównym zadaniem było inicjowanie społecznej aktywności mieszkańców wsi. W Polsce LEADER wdrażany jest jako Działanie 2.7 Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” pn. **Pilotażowy Program Leader+**. Realizacja tego działania miała przygotować społeczności wiejskie do wdrażania podejścia LEADER poprzez tworzenie **Zintegrowanych Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW)**, budowanie **Lokalnych Grup Działania (LGD)** oraz podejmowanie przez nie działań na rzecz rozwoju i promocji regionu.

LEADER to oddolne podejście do rozwoju obszarów wiejskich, polegające na opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju obszaru oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby (ludzkie, naturalne, kulturowe itp.), wiedzę i umiejętności przedstawicieli 3 sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Przedstawiciele ci tworzą partnerstwo trójsektorowe, czyli tzw. Lokalną Grupę Działania, która samodzielnie wybiera projekty, a ich realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej strategii. Takie podejście wzmacnia spójność podejmowania lokalnie decyzji, podnosi jakość zarządzania i przyczynia się do wzmocnienia kapitału społecznego w społecznościach wiejskich a także skłania do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju regionu.

podejmowania różnych inicjatyw, które wynikały z projektu i stanowiły zaczątek budowania partnerstwa. Powyższy projekt był realizowany w II etapach i oto co dzięki niemu osiągnięto: Gmina Andrespol, jako Beneficjent, była organizatorem następujących przedsięwzięć o charakterze szkoleniowym:

1. Szkolenie ogólne dotyczące zasad realizacji Pilotażowego Programu Leader + dla środowiska opiniotwórczego: nauczycieli, oraz pracowników samorządowych połączone z wizytą szkoleniową na terenie działania innego partnerstwa (45 osób) z udziałem moderatora i animatorów lokalnych inicjatyw.

2. Wyjazdowe warsztaty informacyjno-szkoleniowe dla grupy lokalnych liderów (ok. 25 osób) z udziałem szkoleniowca i moderatora. Po powrocie, osoby przeszkolone zorganizowały na swoim terenie min. 12 spotkań wiejskich przekazując lokalnej społeczności zdobytą wiedzę i doświadczenie (w ramach udziału własnego beneficjenta); Rekrutacja na szkolenie wyjazdowe była otwarta dla wszystkich a wybór kandydatów odbył się wg ustalonych i udokumentowanych kryteriów.

3. Szkolenie ogólne na temat idei Pilotażowego Programu Leader + dla mieszkańców i przedsiębiorców (dwa jednodniowe seminaria dla ok. 100 osób) z udziałem moderatora.

4. Szkolenia dotyczące programu Leader +, wraz z cyklem szkoleń tematycznych (warsztaty komputerowe 100 godzin kursu dla 15 osób z wykorzystaniem informatycznej pomocy eksperckiej) adresowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do rolników (odbyły się 4 szkolenia ogólne dla ok. 200 osób) również z udziałem doradców zawodowych i specjalistów w zakresie doradztwa dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą.

Zrealizowano dwa szkolenia dla członków LGD z udziałem moderatorów. Pierwsze z nich dotyczyło możliwości rozwoju turystyki w okolicach Łodzi, na tle walorów przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru LGD. Drugie szkolenie dotyczyło prawnych aspektów powołania LGD oraz pracy nad skonstruowaniem Statutu Stowarzyszenia przy wsparciu doradczym radcy prawnego. Ponadto przeprowadzono 4 warsztaty szkoleniowe poświęcone pracom nad tworzeniem Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSRW) z udziałem szkoleniowca – moderatora z Fundacji Zielona Akcja. Proces tworzenia Strategii prowadzony był metodą uspołecznioną przy udziale przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz instytucji i mediów. Nad dokumentem pracowali lokalni liderzy. Zadbano również o uczestnictwo w procesie aktorów ze wszystkich trzech sektorów – społecznego, gospodarczego i publicznego. **Prace rozpoczęły się w zasadzie już w październiku 2005 r.,** kiedy to grupa aktywistów miała okazję spotkać się podczas pierwszych warsztatów wyjazdowych, których celem było zapoznanie uczestników z dorobkiem

innego partnerstwa, ale też zainicjowanie debaty na temat wizji rozwoju partnerskich gmin. W listopadzie i grudniu 2005 r. na terenie dwóch gmin Andrespol i Nowosolna zostały przeprowadzone badanie socjologiczne (Brójce przystąpiły do partnerstwa w późniejszym okresie), celem którego było zebranie opinii mieszkańców na temat jakości życia na tym obszarze, słabych i mocnych stron miejscowości, najpilniejszych problemów, a także określenie wizji rozwoju partnerskich miejscowości. Badanie zostało zatytułowane „Marzenia mieszkańców gmin Andrespol i Nowosolna”. Przebadana próba liczyła prawie 600 osób. Ankietę samowrotną mieli okazję wypełnić nie tylko pełnoletni mieszkańcy gmin, ale również młodzież. Ze względu na rolę młodzieży w rozwoju obszarów wiejskich, a zwłaszcza zachowaniu ich dziedzictwa kulturowego starano się uchwycić również ich punkt widzenia. Wnioski z badań były punktem wyjścia do prac nad ZSROW. **Podstawową metodą wykorzystaną do tworzenia Strategii były szkolenie i warsztaty prowadzone w marcu 2006 r.** Uczestnicy pracowali na sesjach plenerowych oraz w grupach roboczych na każdym etapie opracowania Strategii. Podjęto szereg działań o charakterze promocyjno-informacyjnym. O postępach w realizacji projektu i podejmowanych inicjatywach na bieżąco informowała, staraniem beneficjenta, prasa lokalna (*Express Ilustrowany* - dodatek sobotnio-niedzielnny dla mieszkańców powiatu Łódzkiego Wschodniego). Poza tym, w prasie lokalnej (*Na Wzniesieniach*) zamieszczono wkładkę informującą mieszkańców, o postępach związanych z tworzeniem LGD i ZSROW. Partycypacja społeczna przy tworzeniu ZSROW wyrażała się między innymi w poprzez udział mieszkańców w ankiecie socjologicznej, diagnozująca poziom zadowolenia z życia na tym terenie wraz z zebraniem propozycji co do kierunków priorytetowych celów w nowo tworzącej się strategii społeczno – gospodarczego rozwoju dla gmin objętych projektem. Metodologiczne opracowanie wyników badań zostało wykonane przez eksperta socjologa a ich publikacja znalazła się w lokalnej prasie.

Realizacja projektu, przyczyniła się do podniesienia świadomości społecznej na temat możliwości wywierania realnego wpływu na kształtowanie polityki prorozwojowej swojego regionu wśród mieszkańców, a w konsekwencji do wypracowania inicjatyw temu służących tj. zawiązania LGD i przyjęcia zatwierdzonej przez Beneficjenta ZSROW. W ramach pracy nad strategią posiłowano się pomocą ekspercką w celu przygotowania niezbędnych analiz, diagnoz i ekspertyz niezbędnych dla ZSROW. Realizacji zadań w niej zawartych podjęło się nowoutworzone Stowarzyszenie nazwie „Porozumienie Andrespol – Nowosolna”, w ramach jego zadań statutowych. **W ostatniej fazie realizacji projektu przyłączono do struktur LGD sąsiednią gminę Brójce (w ramach jej udziału własnego). Tym samym Stowarzyszenie otrzymało nową nazwę: Stowarzyszenie Twórczej Edukacji i Rozwoju „Ster”** mając w swoich kompetencjach realizację zadań wynikających ze strategii. **Stowarzyszenie STER**

wystąpiło z wnioskiem o dofinansowanie projektu pt: „LGD STER-em rozwoju lokalnego dla gmin Andrespol, Brójce, Nowosolna”, w ramach Schematu II PPL+. W 2008 roku skład LGD został poszerzony o sąsiadującą z gminą Brójce - gminą Rokiciny.

I.3 Charakterystyka członków LGD albo jej partnerów i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD

Założyciele Stowarzyszenia Twórczej Edukacji i Rozwoju „STER” (obecnie Stowarzyszenia – Lokalnej Grupy Działania „STER”):

Ciesielska Elżbieta	sekretarz Gminy	Andrespol	jst
Woźniak Jan	przewodniczący Rady Gminy/ mgr inż. rolnictwa	Andrespol	jst
Frączkowska Renata	koordynator projektów	Brójce	organizacja pozarządowa
Włodarczyk Agnieszka	specjalista ds. PZP mgr inż. budownictwa	Rokiciny	jst
Frączak Ewa	Dyrektor Publicznego Gimnazjum	Nowosolna	sektor publiczny
Fudała Krzysztof	Prezes LGD/ realizator projektów UE	Nowosolna	sektor prywatny

Sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD reguluje Statut Stowarzyszenia. Członkostwo Stowarzyszenia uzyskuje się przez przyjęcie kandydatury osoby fizycznej w drodze uchwały podjętej większością kwalifikowaną 2/3 głosów przez Zarząd. Zapis ten dotyczy zarówno członków zwyczajnych jak i wspierających.

Utrata członkostwa następuje w dwóch przypadkach: wystąpienie członka ze Stowarzyszenia, w drodze pisemnego oświadczenia złożonego Zarządowi; albo członek zostaje wykluczony przez Zarząd za:

- działalność sprzeczną ze statutem oraz uchwałami władz Związku,
- nie wywiązywanie się przez członka z jego obowiązków określonych w niniejszym statucie,
- zaleganie z zapłatą składki członkowskiej przez dwa lata.

I.4 Struktura rady lub innego organu LGD, do którego wyłącznej właściwości należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005, zwanych dalej „organem decyzyjnym”

Rada	Zakres kompetencji
<p>Rada jest wybierana przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia spośród członków tego Stowarzyszenia. W skład Rady wchodzi 16 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków.</p>	<p>Do wyłącznej kompetencji Rady należy wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L277 z 21.10.2005 r. str.1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju.</p> <p>Rada składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych Stowarzyszenia wskazanych przez poszczególne podmioty będące partnerami społecznymi i gospodarczymi, a działającymi na obszarze, którego dotyczy lokalna strategia rozwoju (parytet równowagi sektorów), przy czym w składzie Rady nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn (parytet równowagi płci).</p> <p>Rada składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych, którzy posiadają doświadczenie w zakresie realizacji projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich współfinansowanych ze środków unijnych.</p> <p>Co najmniej jedna osoba spośród członków Rady powinna posiadać udokumentowaną znajomość przynajmniej jednego języka roboczego UE (angielski, francuski lub niemiecki) w stopniu umożliwiającym swobodne porozumiewanie się.</p> <p>Co najmniej 50% członków Rady powinno zamieszkiwać obszar objęty działalnością lokalnej strategii rozwoju przynajmniej 5 lat przed ich powołaniem.</p>

I.5 Zasady i procedury funkcjonowania LGD

WALNE ZEBRANIE	Zakres kompetencji
<ul style="list-style-type: none"> Najwyższa władza Stowarzyszenia; W Walnym Zebraniu uczestniczą członkowie zwyczajni Stowarzyszenia oraz, z głosem doradczym, członkowie wspierający, członkowie honorowi i zaproszeni goście. 	<p>Do kompetencji Walnego Zebrania należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, 2) ustalanie liczby członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, 3) wybór i odwołanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, 4) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach lokalnej strategii rozwoju, 6) udzielanie absolutorium Zarządowi, 7) uchwalanie zmian Statutu, 8) podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji, 9) podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia oraz o przeznaczeniu jego majątku, 10) rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu, wniesionych przez członków Stowarzyszenia, 11) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zebrania Członków, regulaminów pracy Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej.

Zarząd LGD pełni funkcje wykonawcze Stowarzyszenia. W skład Zarządu wchodzi 8 osób wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków w sposób zapewniający równą reprezentację przedstawicieli gmin: Andrespol, Brójce, Nowosolna i Rokiciny (parytet równowagi terytorialnej). Zarząd składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych Stowarzyszenia wskazanych przez poszczególne podmioty będące partnerami społecznymi i gospodarczymi, a działającymi na obszarze, którego dotyczy lokalna strategia rozwoju (parytet równowagi sektorów), przy czym w składzie Zarządu nie może być mniej niż 40% kobiet i mniej niż 40% mężczyzn (parytet równowagi płci).

ZARZĄD	Zakres kompetencji
<ul style="list-style-type: none"> organ wykonawczy Stowarzyszenia; 8 osób powołanych przez Walne Zgromadzenie na okres 4 lat. w sposób zapewniający równą reprezentację przedstawicieli gmin: Andrespol, Brójce, Nowosolna i Rokiciny W skład wchodzi: Prezes, Wiceprezesi, Sekretarz, Skarbnik. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) przyjmowanie nowych i usuwanie członków Stowarzyszenia, 2) reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu, 3) kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia, 4) zwoływanie Walnego Zebrania Członków, 5) ustalanie wysokości składek członkowskich, 6) powoływanie Biura Stowarzyszenia oraz powoływanie i odwoływanie dyrektora Biura Stowarzyszenia, a także zatrudnianie innych pracowników tego Biura, ustalanie wielkości zatrudniania i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia, ustalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia, 7) powoływanie Zespołów Specjalistycznych w tym powoływanie i odwoływanie Kierowników Zespołów Specjalistycznych,

W składzie Zarządu co najmniej 50% stanowią osoby wskazane przez partnerów społecznych i gosp., a żadna z płci nie stanowi mniej niż 40% jego składu.	8) opracowywanie lokalnej strategii rozwoju, oraz innych wymaganych przepisami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dokumentów, 9) przygotowanie wniosku o dofinansowanie realizacji lokalnej strategii rozwoju i przystąpienie do konkursu na jej dofinansowanie, zgodnie z przepisami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, 10) realizacja lokalnej strategii rozwoju zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, 11) opracowywanie wniosków i innych dokumentów w celu pozyskiwania środków na realizację celów z innych programów pomocowych, 12) wykonywanie innych działań wymaganych przepisami, związanych z realizacją lokalnej strategii rozwoju, 13) nadzór nad przestrzeganiem postanowień niniejszego statutu.
--	---

Komisja Rewizyjna jako organ kontrolny:

Komisja Rewizyjna	Zakres kompetencji
<p>Komisja Rewizyjna składa się z 4 członków wybranych przez Walne Zebranie.</p> <p>Komisja Rewizyjna jest organem kontrolnym Stowarzyszenia.</p>	<p>Do zadań Komisji Rewizyjnej należy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia, 2) składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków, 3) występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, 4) dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia zgodnie z przepisami o rachunkowości.

I.6 Doświadczenie LGD i członków LGD albo jej partnerów w realizacji operacji

Członkami stowarzyszenia są przedstawiciele aktywnych społecznie grup mieszkańców z terenu czterech gmin: Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, którzy brali aktywny udział w realizacji projektu dofinansowanego w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” działanie 2.7 Pilotażowy Program Leader+, Schemat I oraz Schemat II.

Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady:

Żaczek Elżbieta	znajomość projektów unijnych
Kubus Dariusz	wiedza z zakresu podejścia Leader, wiedza z zakresu kierowania jst
Kurzawa Aleksandra	wiedza z zakresu podejścia Leader
Kowalczyk Wacław	znajomość projektów unijnych
Dobiech Małgorzata	wiedza z zakresu podejścia Leader
Kruczek Krystyna	wiedza z zakresu podejścia Leader
Bajon Elżbieta	znajomość projektów unijnych
Bystroński Tomasz	wiedza z zakresu podejścia Leader, wiedza z zakresu kierowania jst
Glubowski Władysław	wiedza z zakresu podejścia Leader, wiedza z zakresu kierowania jst
Hyży Miłoslawa	znajomość projektów unijnych
Bańkowski Marek	wiedza z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej
Biały Tomasz	wiedza z zakresu funduszy UE
Stankiewicz Emilia	wiedza z zakresu funduszy UE oraz prowadzenia działalności gospodarczej
Lesiak Małgorzata	wiedza z zakresu podejścia Leader
Robak Barbara	wiedza z zakresu podejścia Leader, wiedza z zakresu kierowania jst
Sójka Mirosław	wiedza z zakresu zarządzania pracą zespołu oraz podejścia Leader

Obecna struktura Zarządu przedstawia się następująco:

Imię i nazwisko	Gmina, którą dany członek organu decyzyjnego LGD reprezentuje	Sektor, którego przedstawicielem są poszczególni członkowie organu decyzyjnego LGD (publiczny, społeczny, gospodarczy, w tym rolnicy, kobiety wiejskie, młodzi ludzie oraz ich stowarzyszenia)
Elżbieta Ciesielska	Andrespol	sektor publiczny
Jan Woźniak	Andrespol	sektor gospodarczy
Renata Frączkowska	Brójce	sektor społeczny
Agnieszka Włodarczyk	Rokiciny	sektor społeczny
Barbara Kobyłecka-Wiśniewska	Nowosolna	sektor publiczny
Czesław Marciniak	Nowosolna	sektor publiczny
Dariusz Andryszek	Rokiciny	sektor publiczny
Jacek Bojanowski	Brójce	sektor publiczny

STANOWISKA PRACY - OPIS

A. DANE PODSTAWOWE

1. Nazwa stanowiska pracy:
Kierownik biura LGD
2. Komórka organizacyjna:
Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „STER”
3. Warunki pracy:
Umowa o pracę /1/2 etatu/. Pracownik pozostaje do dyspozycji Zarządu przez dwa lub trzy dni w tygodniu, określone ogólnie i podane do wiadomości mieszkańcom obszaru wdrażania LSR.
4. Podległość służbowa:
Prezes Zarządu
Skarbnik Stowarzyszenia
5. Pozostałe postanowienia:
Ze względu na ograniczone środki finansowe oraz chęć przedłużenia pracy biura w 2014 roku Stowarzyszenie LGD STER przedłużyło zatrudnienia Kierownika biura jedynie w wymiarze pół etatu.

B. ZAKRES OBOWIĄZKÓW, ODPOWIEDZIALNOŚCI I UPRAWNIEŃ

I. Zadania i obowiązki pracownika o charakterze ogólnym:

1. Pracownik jest obowiązany wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa pracy i umową o pracę, a także wykorzystywać czas pracy w pełni na pracę zawodową.

2. Do podstawowych obowiązków pracownika należy:

- dążenie do uzyskiwania w pracy jak najlepszych wyników i stałe podnoszenie własnych kwalifikacji zawodowych,
- optymalne wykorzystanie dostępnych mu środków pracy, wiedzy i doświadczenia zawodowego oraz zasad racjonalnego, a w szczególności ekonomicznego działania,
- przestrzeganie regulaminu pracy i innych wewnętrznych aktów normatywnych oraz ustalonego w Stowarzyszeniu – Lokalnej Grupie Działania „Ster” rozkładu i czasu pracy,
- znajomość wszystkich obowiązujących przepisów, instrukcji i zarządzeń dotyczących powierzonego zakresu pracy, w szczególności przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej oraz ich bezwzględne przestrzeganie w procesie pracy,
- używanie środków pracy zgodnie z ich przeznaczeniem wyłącznie do wykonywania zadań służbowych,
- dbanie o należyty stan środków pracy i innego mienia pracodawcy oraz o ład i porządek w miejscu pracy, zgłaszanie przełożonym uwag w tym zakresie,
- przestrzeganie i ochrona tajemnicy służbowej i gospodarczej, zgłaszanie przełożonym uwag w tym zakresie,

- właściwe odnoszenie się do przełożonych i współpracowników, mając na względzie w szczególności zasady współżycia społecznego, kultury osobistej, nadrzędności podstawowych interesów pracodawcy nad interesami partykularnymi, apolityczności w procesie pracy, poszanowania prawa do odmienności poglądów i wyznania oraz poszanowania innych gwarancji konstytucyjnych,
- niezwłoczne zawiadomienie przełożonego o zauważonym w Stowarzyszeniu wypadku albo zagrożeniu życia lub zdrowia ludzkiego oraz ostrzeżenie współpracowników, a także innych osób znajdujących się w rejonie zagrożenia o grożącym im niebezpieczeństwie.

3. Pracownik obowiązany jest do zabezpieczenia po zakończeniu pracy powierzonego mu pomieszczenia, wraz z wyposażeniem, narzędziami, urządzeniami, sprzętem, dokumentami, pieczęciami, walorami pieniężnymi oraz do uporządkowania miejsca pracy, a w szczególności do:

- właściwego zabezpieczenia dokumentów zawierających tajemnice: państwową, służbową i gospodarczą oraz druków ścisłego zarachowania i pieczęci,
- zamknięcia pomieszczeń, w którym pracuje, w tym zabezpieczenia przed otwarciem okien,
- sprawdzenia czy wyłączone zostały wszystkie urządzenia, w tym komputery, które powinny być wyłączone,
- sprawdzenia czy nie pozostały potencjalne źródła pożaru albo nie zabezpieczone środki żrące lub trujące.

II. Zadania i obowiązki pracownika o charakterze szczegółowym:

Do obowiązków pracownika, wynikających z zajmowanego stanowiska pracy – Kierownika biura LGD należy:

1. Nadzór nad wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju;
2. Opracowywanie planów pracy, budżetu oraz sprawozdań merytorycznych;
3. Nadzór nad przygotowaniem i wdrożeniem zadań realizowanych przez LGD STER w ramach działania „*Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja*” oraz w ramach działań „*Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju*”;
4. Nadzór nad organizacją, przeprowadzeniem naboru wniosków oraz wyborem operacji w ramach działań PROW "Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej", "Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw", "Odnowa i Rozwój wsi" oraz "Małe projekty";
5. Nadzór nad przygotowaniem i wdrażaniem przez LGD STER wniosków o dofinansowanie w ramach innych Programów Operacyjnych niż PROW;
6. Monitoring i kontrola projektów realizowanych przez LGD STER;
7. Nadzór nad realizacją zadań pod względem rzeczowo – finansowym oraz kontrola zgodności rozliczeń rzeczowo – finansowych z warunkami umów przyznania pomocy w ramach poszczególnych działań;
8. Akceptacja zgodności merytorycznej faktur wystawianych za realizację projektów LGD z wymogami formalnymi;

9. Nadzór nad opracowaniem oraz zatwierdzanie wniosków o dofinansowanie oraz wniosków o płatność składanych przez LGD STER pod względem merytorycznym i finansowym;
10. Nadzór nad gromadzeniem i ewidencjonowaniem dokumentów finansowych LGD STER;
11. Organizacja i nadzór nad pracą pracowników biura LGD STER;
12. Nadzór nad organizacją pracy organu decyzyjnego w ramach posiedzeń dotyczących wyboru operacji;
13. Sporządzanie informacji i sprawozdań dla Zarządu Stowarzyszenia LGD STER z realizacji projektów przez LGD STER;
14. Koordynacja pracy Zarządu LGD STER;
15. Bezpośredni nadzór nad pracownikami biura LGD i wykonywanymi przez nich zadaniami oraz nad realizacją umów zleceń i umów o dzieło;
16. Prowadzenie procesu naboru kandydatów na stanowiska w ramach LGD STER;
17. Nadzór nad realizacją strategii promocyjnej:
 - współdziałanie z przedstawicielami środków masowego przekazu oraz informowanie, ich o działalności Stowarzyszenia,
 - organizowanie konferencji prasowych;
18. Współpraca z władzami samorządowymi oraz podmiotami gospodarczymi i społecznymi;
19. Inicjowanie i prowadzenie działań związanych ze współpracą lokalną, międzyregionalną i międzynarodową;
20. Realizacja bieżących prac biura LGD;
21. Prowadzenie sekretariatu Biura LGD STER w tym:
 - przyjmowanie i obsługa klientów biura,
 - zarządzanie korespondencją oraz dokumentacją stowarzyszenia (przyjmowanie i nadawanie korespondencji, rejestrowanie pism przychodzących i wychodzących, gromadzenie i ewidencjonowanie dokumentacji stowarzyszenia)
 - przygotowywanie korespondencji Biura Zarządu LGD
 - bieżące zaopatrzenie biura w niezbędne materiały biurowe.

III. Zakres odpowiedzialności pracownika;

III.A. Pracownik jest odpowiedzialny za nienaganne wykonywanie powierzonych mu obowiązków wymienionych powyżej.

III.B. Odpowiedzialność materialna pracownika;

1. Pracownik, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków pracowniczych, ze swej winy wyrządził pracodawcy szkodę, ponosi odpowiedzialność

materialną według zasad określonych w przepisach Działu Piątego, pt.: „Odpowiedzialność materialna pracowników”, Rozdziału I, pt. „Odpowiedzialność pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy”, Kodeksu pracy (Dz. U.1998.21.94 z późn. zm.).

2. Według zasad określonych w przepisach Działu Piątego, pt. „Odpowiedzialność materialna pracowników”, Rozdziału I, pt. „Odpowiedzialność pracownika za szkodę wyrządzoną pracodawcy”, Kodeksu pracy (Dz. U.1998.21.94 z późn. zm.), pracownik ponosi odpowiedzialność wobec pracodawcy również w przypadku, gdy Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „STER” naprawiło osobie trzeciej szkodę, wyrządzoną przez pracownika przy wykonywaniu przez niego obowiązków pracowniczych tej osobie.

3. Pracownik ponosi odpowiedzialność za szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynika szkoda.

4. W razie wyrządzenia szkody przez kilku pracowników każdy z nich ponosi odpowiedzialność za część szkody, stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie stopnia winy i przyczynienia się poszczególnych pracowników do powstania szkody, odpowiadają oni w częściach równych.

5. Odszkodowanie ustala się w wysokości wyrządzonej szkody, jednak nie może ono przewyższać kwoty trzymiesięcznego wynagrodzenia przysługującego pracownikowi w dniu wyrządzenia szkody, z zastrzeżeniem punktu 6.

6. Jeżeli pracownik umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

IV. zakres uprawnień pracownika;

Pracownik posiada uprawnienia do osobistych kontaktów z odpowiednimi komórkami LGD, partnerami zewnętrznymi, np.: Urząd Marszałkowski w Łodzi, komórkami merytorycznymi UG Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, do współpracy z biurem księgowym i prawnym oraz uprawnienia wynikające z ustawodawstwa i wewnętrznych aktów normatywnych.

C. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

1. Wykształcenie:
Minimum średnie, mile widziane wyższe.
2. Doświadczenie zawodowe:
Staż pracy minimum 1 rok przy wykształceniu średnim.
3. Uprawnienia:
Konieczne: -----
Pożądane: -----
4. Wymagana wiedza specjalistyczna:
Znajomość zagadnień UE mile widziana.
5. Znajomość pozostałych zagadnień:

6. Cechy osobowości:

Komunikatywność, rzetelność, elokwencja, dyskrecja, lojalność, szacunek do drugiego człowieka, dobra pamięć, odporność na stres, wytrwałość, utrzymanie porządku w dokumentach i na stanowisku pracy.

7. Dyspozycyjność:

Praca na stanowisku Kierownika biura LGD nie wymaga pozostawania w dyspozycji przełożonych po godzinach pracy i w dni wolne od pracy. Praca w godzinach nadliczbowych jedynie za zgodą pracownika.

8. Umiejętność:

Umiejętność logicznego myślenia, obsługi komputera, pracy pod presją czasu, selekcji informacji, słuchania i wysławiania się, pracy w zespole, zarządzania ludźmi, korzystania z przepisów prawa oraz łatwość nawiązywania kontaktów

9. Obsługa:

Praca na stanowisku Kierownika biura LGD wymaga znajomości obsługi komputera w środowisku Windows oraz obsługi urządzeń biurowych.

Zakłada się również zatrudnienie pracownika odpowiedzialnego za promocję i informację, oraz nawiązywanie współpracy z innymi podmiotami.

A. DANE PODSTAWOWE**1. Rodzaj świadczonych usług:**

Specjalista ds. promocji i informacji

2. Komórka organizacyjna:

Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „STER”

3. Warunki pracy:

Umowa o pracę do końca 2013 roku (1/4 etatu do 1 etatu – w zależności od zapotrzebowania); pracownik wykonuje swoje obowiązki w biurze oraz dodatkowo pozostaje do dyspozycji pracodawcy poza biurem (dostarczanie dokumentów, dokumentowanie fotograficzne imprez)

4. Podległość służbowa:

Prezes Zarządu

Skarbnik Stowarzyszenia

B. ZAKRES OBOWIĄZKÓW

Specjalista ds. promocji i informacji jest odpowiedzialny za promocję i informację na temat realizowanych projektów oraz Stowarzyszenia oraz za nawiązywanie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz osobami uczestniczącymi i współpracującymi z projektem i zaangażowanymi w jego realizację.

Zadania i obowiązki pracownika o charakterze szczegółowym:

Do obowiązków pracownika, wynikających z zajmowanego stanowiska pracy – Specjalisty ds. promocji i informacji należy:

1. Realizacja bieżących prac biura LGD;
2. Organizacja i obsługa posiedzeń organów statutowych LGD STER:
 - opracowanie materiałów na posiedzenia organów statutowych LGD STER,
 - opracowywanie projektów zmian w Statucie i regulaminach organizacyjnych zgodnie ze wskazaniami organów decyzyjnych LGD STER,
 - protokołowanie posiedzeń organów statutowych LGD STER;
3. Realizacja uchwał organów statutowych LGD STER;
4. Realizacja zadań wyznaczonych przez Kierownika Biura Zarządu LGD STER;
5. Prowadzenie sekretariatu Biura LGD STER w tym:
 - przyjmowanie i obsługa klientów biura,
 - zarządzanie korespondencją oraz dokumentacją Stowarzyszenia (przyjmowanie i nadawanie korespondencji, rejestrowanie pism przychodzących i wychodzących, gromadzenie i ewidencjonowanie dokumentacji stowarzyszenia),
 - przygotowywanie korespondencji i przedkładanie do akceptacji Kierownikowi Biura Zarządu LGD;
 - bieżące zaopatrzenie biura w niezbędne materiały biurowe;
6. Organizacja i obsługa imprez wewnętrznych – spotkań, narad, przyjęć delegacji i gości LGD, w tym protokołowanie i dokumentowanie fotograficzne imprez;
7. Organizowanie szkoleń, spotkań informacyjnych, konferencji i innych imprez zaplanowanych przez LGD, w tym dokumentowanie fotograficzne imprez;
8. Obsługa potencjalnych beneficjentów związana z naborem wniosków zgłaszanych w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD:
 - udzielanie informacji beneficjentom na temat możliwości otrzymania dofinansowania oraz obowiązujących przy składaniu wniosków dokumentów, zasad i procedur,
 - przyjmowanie i rejestracja wniosków aplikacyjnych beneficjentów, w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD STER;
9. Gromadzenie i udostępnianie informacji z zakresu działalności Stowarzyszenia LGD STER, związanych z obszarem LGD oraz realizacją LSR;
10. Realizacja działań promocyjnych LGD STER oraz realizowanych przez nie projektów:
 - nawiązywanie współpracy z instytucjami, organizacjami oraz potencjalnymi partnerami w ramach realizacji działań LGD,
 - przygotowywanie i prezentowanie informacji na temat projektów,
 - współpraca z mediami,
 - redagowanie notatek prasowych i innych materiałów tekstowych,
 - opracowanie planu zawartości merytorycznej materiałów informacyjnych,
 - zarządzanie treścią merytoryczną materiałów promocyjnych i informacyjnych,
 - redagowanie treści strony internetowej,
 - aktualizacja informacji i treści merytorycznych strony www,
 - przygotowanie materiału zdjęciowego do edycji na stronie,

- odpowiedzialność za estetykę i poziom merytoryczny strony www, jej promocję oraz zgodność treści i zawartości z celami statutowymi Stowarzyszenia LGD STER,
 - przygotowanie bannerów informacyjnych i innych reklam;
11. Monitoring programów pomocowych stanowiących źródło finansowania dla projektów LGD i sprzyjających rozwojowi obszaru LGD;
 12. Współpraca z biurem rachunkowym przy opracowywaniu i przekazywaniu dokumentów finansowych związanych z realizacją projektu;
 13. Wydawanie opinii w zakresie objętym zakresem obowiązków i przedkładanie ich Kierownikowi Biura Zarządu LGD;
 14. Wykonanie innych prac wynikających z bieżących działań Biura LGD;
 15. W czasie nieobecności Kierownika biura, Specjalista ds. promocji i informacji realizuje zakres podstawowych obowiązków Kierownika.

C. ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Usługodawca zobowiązany jest do dochowania najwyższej staranności przy wykonaniu prac objętych umową.
2. Usługodawca ponosi odpowiedzialność za wyrządzoną pracodawcy szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa szkodliwego działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.
3. Jeżeli usługodawca umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

D. ZAKRES UPRAWNIENÍ

Pracownik posiada uprawnienia do osobistych kontaktów z odpowiednimi komórkami LGD, partnerami zewnętrznymi, np.: Urząd Marszałkowski w Łodzi, komórkami merytorycznymi UG Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, do współpracy z biurem księgowym i prawnym oraz uprawnienia wynikające z ustawodawstwa i wewnętrznych aktów normatywnych.

E. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

1. Wykształcenie:
Minimum średnie, mile widziane wyższe.
2. Doświadczenie zawodowe:
Staż pracy minimum 1 rok.
3. Uprawnienia:

4. Wymagana wiedza specjalistyczna:
Znajomość zagadnień związanych z funduszami UE, doświadczenie w zakresie PR.
5. Znajomość pozostałych zagadnień:

6. Cechy osobowości:
Komunikatywność, rzetelność, elokwencja, dyskrecja, lojalność, szacunek do drugiego

człowieka, odporność na stres, wytrwałość.
--

7. Umiejętność:

Umiejętność logicznego myślenia, obsługi komputera, pracy pod presją czasu, selekcji informacji, słuchania i wystawiania się, pracy w zespole, korzystania z przepisów prawa oraz łatwość nawiązywania kontaktów
--

8. Obsługa:

Praca na stanowisku Specjalisty ds. promocji i informacji wymaga znajomości obsługi komputera w środowisku Windows oraz obsługi urządzeń biurowych.

Jednocześnie, zakłada się zatrudnienie usługodawcy, ściśle współpracującego z wszystkimi organami i komórkami Stowarzyszenia, świadczącego usługi, które zapewnią będą sprawne funkcjonowanie LGD.

A. DANE PODSTAWOWE

1. Rodzaj świadczonych usług:

Koordynator projektów LGD

2. Komórka organizacyjna:

Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „STER”

3. Warunki pracy:

Umowa o pracę do końca 2013 roku (1/4 etatu), jednozmianowy, dwugodzinny system pracy od poniedziałku do piątku

4. Podległość służbowa:

Prezes Zarządu

Skarbnik Stowarzyszenia

B. ZAKRES OBOWIĄZKÓW

Do obowiązków pracownika, wynikających z zajmowanego stanowiska pracy – Koordynatora projektów LGD należy:

1. Obsługa doradcza potencjalnych beneficjentów związana z naborem wniosków do Osi IV PROW 2007 – 2013 składanych w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia LGD STER;
2. Przygotowywanie i prowadzenie spotkań informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów Osi IV PROW 2007-2013;
3. Świadczenie usług doradczych dla potencjalnych beneficjentów Osi IV PROW 2007 - 2013;
4. Monitoring kompetencji merytorycznych Rady Stowarzyszenia w zakresie oceny projektów oraz organizacja szkoleń w tym zakresie;
5. Organizacja naboru wniosków w ramach Osi IV PROW;
6. Organizacja pracy Rady Stowarzyszenia oceniającej projekty;
7. Doradztwo dotyczące zakresu merytorycznego oraz zgodności projektów z LSR;

8. Doradztwo w zakresie aktualizacji LSR i opracowanie merytoryczne wprowadzanych zmian;
9. Opracowanie i składanie wniosków o pomoc oraz wniosków o płatność w ramach działania „*Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja*” oraz w ramach działań „*Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju*”;
10. Monitorowanie realizacji umów o przyznanie pomocy, w tym realizacji zakresu rzeczowo – finansowego operacji;
11. Przygotowanie sprawozdań z realizacji LSR dla Zarządu;
12. Sporządzanie opinii i wniosków dotyczących problemów związanych z realizacją projektów;
13. Reprezentowanie Stowarzyszenia LGD STER w kontaktach z Instytucją Zarządzającą w zakresie składania, korekty oraz realizacji wniosków o pomoc i wniosków o płatność;
14. Opracowanie i składanie wniosków o dofinansowanie w ramach innych programów pomocowych;
15. Koordynowanie projektów współpracy;
16. Opracowanie materiałów informacyjnych w zakresie dotyczącym wdrażania LSR oraz nadzór nad treścią merytoryczną stron WWW;
17. Reprezentowanie Stowarzyszenia LGD w ramach działań promocyjnych obejmujących realizację LSR Stowarzyszenia LGD STER;
18. Wykonanie innych prac wynikających z bieżących działań Biura LGD związanych z realizacją Lokalnej Strategii Rozwoju LGD STER.

C. ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Usługodawca zobowiązany jest do dochowania najwyższej staranności przy wykonaniu prac objętych umową.
2. Usługodawca ponosi odpowiedzialność za wyrządzoną pracodawcy szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa szkodliwego działania lub zaniechania, z którego wynikała szkoda.
3. Jeżeli usługodawca umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

D. ZAKRES UPRAWNIENÍ

Usługodawca posiada uprawnienia do osobistych kontaktów z odpowiednimi komórkami LGD, partnerami zewnętrznymi, np.: Urząd Marszałkowski w Łodzi, komórkami merytorycznymi UG Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, do współpracy z biurem księgowym i prawnym oraz uprawnienia wynikające z ustawodawstwa i wewnętrznych aktów normatywnych.

E. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

1. Wykształcenie:
Wyższe
2. Doświadczenie zawodowe:
Minimum 1 rok pracy związanej z zagadnieniami funduszy UE.
3. Uprawnienia:

4. Wymagana wiedza specjalistyczna:
Znajomość zagadnień związanych z funduszami UE.

5. Znajomość pozostałych zagadnień:

6. Cechy osobowości:
Komunikatywność, rzetelność, elokwencja, dyskrecja, lojalność, szacunek do drugiego człowieka, odporność na stres, wytrwałość.

7. Umiejętność:
Umiejętność logicznego myślenia, obsługi komputera, pracy pod presją czasu, selekcji informacji, słuchania i wysławiania się, pracy w zespole, korzystania z przepisów prawa oraz łatwość nawiązywania kontaktów

8. Obsługa:
Praca na stanowisku Koordynatora projektu wymaga znajomości obsługi komputera w środowisku Windows oraz obsługi urządzeń biurowych.

Konieczne jest również zatrudnienie Wykonawcy - usługodawcy, mające na celu prawidłową i zgodną z obowiązującym prawem obsługę finansowo – księgową Stowarzyszenia LGD „STER”.

A. DANE PODSTAWOWE

1. Rodzaj świadczonych usług:
Usługi księgowe

2. Komórka organizacyjna:
Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania „STER”

3. Warunki pracy:
Umowa cywilno – prawna / nienormowany czas pracy

4. Podległość służbowa:
Prezes Zarządu
Skarbnik Stowarzyszenia

B. ZAKRES OBOWIĄZKÓW

Usługodawca jest zobowiązany do świadczenia na rzecz Stowarzyszenia – Lokalnej Grupy Działania „STER”, usług księgowych, zgodnie z przepisami obowiązującego prawa, poprzez:

prowadzenie:

- ksiąg rachunkowych,
- ewidencji podatkowej,
- rejestru zakupów,
- ewidencji środków trwałych i wyposażenia,
- ewidencji realizacji operacji,

sporządzanie deklaracji:

- podatkowych,
- sprawozdań finansowych,
- dokumentacji rozliczeń z ZUS,

obsługę kadrową:

- deklaracje podatkowe i ZUS,
- umowy zlecenia,
- umowy o dzieło,
- umowy o pracę,

reprezentację Stowarzyszenia przed US, ZUS i innymi instytucjami państwowymi,
doradztwo w sprawach podatkowo – księgowych.

C. ZAKRES ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Usługodawca ponosi pełną odpowiedzialność za należyte i terminowe, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa świadczenie usług księgowych.
2. Usługodawca ponosi odpowiedzialność za wyrządzoną pracodawcy szkodę w granicach rzeczywistej straty poniesionej przez pracodawcę i tylko za normalne następstwa szkodliwego działania lub zaniechania, z którego wynikała szkoda.
3. Jeżeli usługodawca umyślnie wyrządził szkodę, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

D. ZAKRES UPRAWNIENÍ

Usługodawca posiada uprawnienia do osobistych kontaktów z odpowiednimi komórkami LGD, partnerami zewnętrznymi, np.: US, ZUS, Urząd Marszałkowski w Łodzi, komórkami merytorycznymi UG Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, do współpracy z biurem księgowym i prawnym oraz uprawnienia wynikające z ustawodawstwa i wewnętrznych aktów normatywnych.

E. WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

1. Wykształcenie:
Kierunkowe
2. Doświadczenie zawodowe:
Minimum 1 rok.
3. Uprawnienia:
Ministra Finansów do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.
4. Wymagana wiedza specjalistyczna:
Rachunkowo – księgowa.
5. Znajomość pozostałych zagadnień:

6. Cechy osobowości:
Komunikatywność, rzetelność, elokwencja, dyskrecja, lojalność, szacunek do drugiego człowieka, odporność na stres, wytrwałość.
7. Umiejętność:
Umiejętność logicznego myślenia, obsługi komputera, pracy pod presją czasu, selekcji informacji, słuchania i wysławiania się, pracy w zespole, korzystania z przepisów prawa oraz łatwość nawiązywania kontaktów
8. Obsługa:
Znajomość obsługi komputera w środowisku Windows oraz obsługi urządzeń biurowych.

Poza opisanymi szczegółowo stanowiskami pracy, należy uwzględnić konieczność doraźnego korzystania z porad i konsultacji prawnych, np. przy organizacji formalnej zebrań walnych, czy opracowaniu zmian w KRS.

Przewiduje się również możliwość dodatkowego zatrudnienia asystenta Koordynatora projektów LGD, w oparciu o umowę cywilno-prawną, w okresie wzmożonych prac w Stowarzyszeniu, np. w czasie naborów wniosków czy realizacji projektów współpracy.

LOKAL

W związku z systematycznym rozwojem Stowarzyszenia – Lokalnej Grupy Działania „STER”, zmieniło pomieszczenie biura na większe niż dotychczas (z 9,7 m² na 18,25 m²). Jego lokalizacja znajduje się w bliskim sąsiedztwie Urzędu Gminy Andrespol, który jest jednostką organizacyjną Gminy i realizuje zadania z zakresu administracji rządowej i samorządowej. Budynek mieści się w centrum miejscowości Andrespol, przy ul. Rokicińskiej 125. Swoją siedzibę mają w nim inne znaczące dla mieszkańców organizacje i instytucje użyteczności publicznej, np.: ośrodek zdrowia (odrębne wejście).

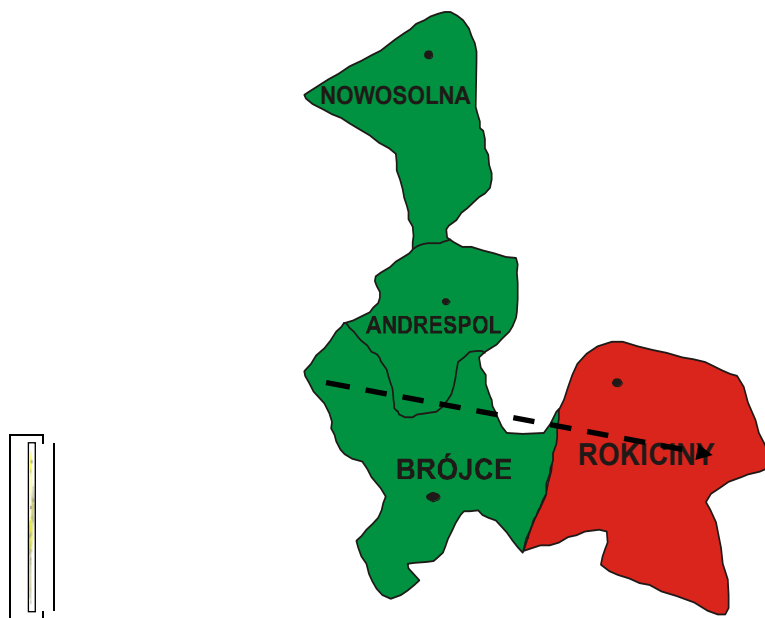
W chwili obecnej na wyposażenie biura składają się następujące elementy: dwa stanowiska biurowe (tj. dwa biurka, fotel obrotowy), dwa krzesła biurowe, dwa regały. Wśród sprzętów elektronicznych są to: notebook Fujitsu-Siemens 3050 (2007), drukarka HP LaserJet 1020, telefaks laserowy Panasonic KX-FL613PD, skaner fotograficzny HP Scanjet G4010, monitor Fujitsu-Siemens, pendrive Kingston DataTraveler 100 G2 (4GB), modem Wireless N 150 ADSL2+Router D-Link DSL-2680, kalkulator Golden KK-8838, telefony komórkowe: Sony Ericsson W200i (+zestaw głośnomówiący i ładowarka) oraz Nokia C3-00, czajnik bezprzewodowy, niszczarka dokumentów REX duo 18L, 6 krzeseł biurowych, szafa na gromadzenie dokumentacji, odkurzacz, urządzenie wielofunkcyjne (druk, skaner, powielanie materiałów), dysk zewnętrzny (pojemność 1000 GB), zasilacz awaryjny, rzutnik multimedialny z ekranem przenośnym, komputer stacjonarny i laptop Lenovo.

II. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności (maksymalnie 20 stron):

II.1 Wykaz gmin wchodzących w skład LGD albo będących jej partnerami

Lokalna Grupa Działania STER obejmuje obszar **czterech sąsiadujących ze sobą gmin wiejskich: Andrespol, Brójce, Nowosolna oraz Rokiciny**. Gminy położone są w centralnej Polsce, w województwie łódzkim - wchodząc w skład powiatu Łódzkiego Wschodniego – trzy pierwsze zajmują jego północną i centralną część. Czwarta gmina Rokiciny to obszar północno-zachodni powiatu Tomaszowskiego (łódzkiego). Obszar partnerstwa obejmuje powierzchnię **237 km²**.

II.2 Uwarunkowania przestrzenne (mapa), geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe

Mapa 1 Obrazująca granice administracyjne LGD na tle powiatu Łódzkiego Wschodniego

Źródło: www.gminy.pl

Mapa 2 Aktualny rys obszaru LSR po przystąpieniu gminy Rokiciny (Powiat Tomaszowski)

Źródło: opracowanie własne, 2008 r.

a) uwarunkowania przestrzenne

Trzy gminy wchodzące w skład Lokalnej Grupy Działania STER, czyli gmina Nowosolna, gmina Andrespol oraz gmina Brójce, sąsiadują bezpośrednio z terenami Miasta Łódź (są położone na wschód od miasta). Gmina Nowosolna od północy graniczy z gminą Stryków (powiat zgierski), od wschodu i południowego wschodu z gminą Brzeziny (powiat brzeziński). Gmina Andrespol graniczy od północy z gminą Brzeziny, od wschodu z gminą Koluszki a od południa z gminą Brójce. Warto zauważyć, że mimo bezpośredniego sąsiedztwa „wspólna granica” gmin Nowosolna i Andrespol jest bardzo krótka ma zaledwie kilkaset metrów długości. Gmina Brójce ma bardzo rozbudowaną linię granic i licznych „sąsiadów”: od wschodu graniczy z gminami: Koluszki i nowym członkiem LGD – gminą Rokiciny (położonej w północno-zachodniej części powiatu tomaszowskiego), od południa zaś z gminami: Będków, Czarnocin (trzy ostatnie gminy leżą w powiecie tomaszowskim) i Tuszyn, a od południowego-zachodu graniczy z gminą Rzgów.

Obszar LGD jest spójny pod względem przestrzennym, obejmując swoją powierzchnią **237 km²** w jednym obrysie. Gmina Nowosolna zajmuje obszar 54 km² i składa się z 24 wsi, skupionych w 15 sołectwach (Kalonka, Kopanka, Grabina, Dobieszków, Borchówka, Boginia, Skoszewy Stare, Byszewy, Głogowiec Moskwa, Natolin, Teolin, Lipiny, Ksawerów, Wiączyń).

Siedziba władz gminy zlokalizowana jest poza jej obszarem, na terenie administracyjnym Łodzi (osiedle Nowosolna). Gminę Andrespol o powierzchni zaledwie 23 km² tworzy 9 sołectw (Andrespol, Bedoń Przykościelny, Bedoń Wieś, Janówka, Justynów, Kraszew, Nowy Bedoń, Stróża i Wiśniowa Góra). Gmina Brójce o powierzchni 69 km² podzielona jest na 14 sołectw (Stefanów, Giemzów, Przypusta, Wola Rakowa, Pałczew, Leśne Odpadki, Wardzyn, Wygoda, Bukowiec, Karpin, Kurowice, Kurowice Kościelne, Kotliny). Obszar gminy Rokiciny wynosi 91 km², co stanowi 8,7% ogólnej powierzchni powiatu tomaszowskiego oraz 0,49% powierzchni województwa, składa z 22 sołectw (Albertów, Cisów, Chrusty Nowe, Chrusty Stare, Eminów, Janków, Jankówek, Kolonia Łaznów, Rokiciny-Kolonia, Łaznów, Łaznowska Wola I, Łaznowska Wola II, Maksymilianów, Michałów, Mikołajów, Pogorzałe Ługi, Popielawy, Rokiciny, Wilkucice Duże, Wilkucice Małe, Stefanów).

b) uwarunkowania geograficzne

Pod względem geograficznym obszar partnerstwa położony jest w pasie Nizin Środkowopolskich w mezoregionie Wzniesień Łódzkich, wchodzących w skład makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich. Zasadnicza rzeźba terenów ma charakter polodowcowy. Decydujące dla powstania współczesnej rzeźby terenu było zlodowacenie środkowopolskie, które pokryło obszar płaszczem osadów czwartorzędowych. Na obszarze gmin: Andrespol, Brójce i Rokiciny przeważa rzeźba płasko-równinna, a teren jest stosunkowo mało urozmaicony konfiguracyjnie i wysokościowo. Gmina Rokiciny położona jest na równinie Koluszkowskiej stanowiącej swoisty „półwysep” Wyżyny Łódzkiej. Pod względem morfologicznym stanowi lekko pofalowaną równinę wyniesioną średnio 180-220 m. n.p.m. Najwyższe wysokości ok. 230 m n.p.m. występują w rejonie Justynowa-Janówki, najniższe w dolinie Miazgi w rejonie Kotlin (ok. 190 m n.p.m.) oraz na wschód od Popielaw (180,5 m. n.p.m.). Osiągane tu wysokości względne na obszarze tych trzech gmin pozwalają na stwierdzenie, że jest to obszar prawie płaski.

Wyraźne urozmaicenie rzeźby i podstawowy walor krajobrazowy stanowi dolina rzeki Miazgi płynącej przez obszar gmin Andrespol i Brójce z północnego-zachodu w kierunku południowo-wschodnim. Na terenie gminy Rokiciny zróżnicowanie terenu jest również za sprawą sieć cieków (rzeka Piasecznica, Pańkówka i Łaznowianka).

Teren partnerstwa jak i obszar całego powiatu łódzkiego leży w Łódzko-Wieluńskim regionie klimatycznym. Klimat lokalny i bioklimat obszaru jest stosunkowo korzystny. Nie notuje się tu większych przekroczeń w zakresie zanieczyszczenia powietrza. Obecność zaś na terenie partnerstwa lub w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych (Wiączyń, Kraszew, Gałków-sprawiają, że obszar ten ma stosunkowo korzystne warunki w zakresie bioklimatu. Jedynie

wobec przewagi cyrkulacji zachodniej istnieje potencjalne zagrożenie przemieszczania zanieczyszczeń aerosanitarnych oraz hałasu z Łodzi.

c) uwarunkowania przyrodnicze

Flora obszaru partnerstwa jest bogata i zróżnicowana. Można szacować, że występuje tu około 700 gatunków roślin naczyniowych. (na podstawie przeprowadzonych badań w Parku Krajobrazowym wykazano występowanie 735 gatunków roślin naczyniowych tj. łącznie paprotników i roślin kwiatowych). Występuje tu kilkadziesiąt gatunków, które zaliczone zostały do listy zagrożonych w skali regionu. Stwierdzono obecność około 20 gatunków roślin prawnie chronionych. Do gatunków ściśle chronionych należą m.in. paprotka zwyczajna, widłak goździsty, kukułka szerokolistna. Najliczniej chronione gatunki występują na terenie lasów uroczyska Wiączyń, gdzie często spotkać można m.in. przylaszczkę pospolitą i wawrzynka wilczelyko. Na zatorfionych łąkach pod Pałczewem występuje chroniony przedstawiciel rodziny storczykowatych – kruszczyk błotny. Na niewielkim śródleśnym torfowisku w uroczysku Kraszew występuje natomiast owadożerna rosiczka okrągłolistna. Na terenie tego uroczyska odnotowano także stanowisko niezwykle rzadkiej w regionie koniczyny łubinowatej. Rośliny chronione częściowo są reprezentowane m.in. przez barwinka pospolitego, bluszcz pospolity, kalinę koralową, kocanki piaskowe, kopytnik leśny, przytulię wonną i inne.

Duże stosunkowo zagęszczenie ludności, niewielki udział lasów w strukturze powierzchniowej oraz nasilona na części obszaru urbanizacja powodują, że **fauna** jest stosunkowo skromna. Największe bogactwo i zróżnicowanie fauny związane jest z kompleksami leśnymi, zwłaszcza z fragmentami najmniej przekształconymi przez człowieka. Stwierdzono w tym obszarze występowanie około 20 chronionych gatunków bezkręgowców, w tym dużą liczbę chronionych gatunków trzmieli i gatunków z rodzaju biegacz. Występuje tu przynajmniej 10 gatunków płazów. Pospolita jest tu nadal - rzadka w innych regionach - rzekotka drzewna. Liczbę gatunków ptaków gniazdujących na tym terenie można oszacować na ponad 100. Występuje tu kilka gatunków rzadkich w regionie i kraju, min srokosz, błotniak stawowy, pokląskwa, słonka, trzmiełojad, pójdzka. Przed kilku laty stwierdzono na terenie uroczyska Wiączyń gniazdowanie bociana czarnego. Na uwagę zasługuje występowanie kilkunastu gatunków nietoperzy, w tym jednego z najrzadszych w Polsce – borowiaczka. Mimo silnej presji urbanizacyjnej nadal występuje bocian biały. W dolinie Miazgi - w Bedoniu Wsi - znajduje się notowane od lat i podawane w literaturze stale zajęte gniazdo bociana białego. Godna odnotowania jest obecność w uroczysku Wiączyń dużej populacji daniela – hodowanego tu od kilkadziesiątu laty.

Lasy

Największe powierzchnie leśne znajdują się w środkowej części obszaru LSR (stanowią 25% powierzchni terenu) i związane są przede wszystkim z dwoma dużymi kompleksami Kraszew i Wiączyń. Część północna obszaru pozbawiona jest większych kompleksów leśnych (choć sąsiadują one z dużymi uroczyskami położonymi poza granicami partnerstwa m.in. Las Łagiewnicki, Janinów, Gałków). Obszary leśne gminy Rokiciny znajdują się w dwóch dużych kompleksach. Największy z nich występuje w części północno-zachodniej i zawiera rezerwat przyrody „Łaznów”, drugi co do wielkości, znajduje się w części centralnej gminy i przebiega wzdłuż wschodniej strony linii kolejowej. Pod względem przyrodniczym lasy są zróżnicowane i występuje tu cała gama leśnych zbiorowisk roślinnych. W blisko 1000 hektarowym Lesie Wiączyńskim zachowały się liczne fragmenty drzewostanów naturalnych z udziałem jodły, buka, świerka i jawora. Są to pozostałości niegdyś rozległej Puszczy Łódzkiej. Las Wiączyński jest położony na linii wododziałowej, zachodnia i południowa część odwadniana jest przez Miazgę, należącą do dorzecza Pilicy, wschodnia przez Mrogę należącą do zlewni Bzury. Na terenie uroczyska, w jego północno-wschodnim skraju, znajduje się, utworzony w 1958 r., rezerwat bukowy "Wiączyń", gdzie zachowały się 300 letnie okazy buków. Rezerwat położony w pobliżu wsi Ksawerów i Lipiny, obejmuje powierzchnię 8,74 ha. Najistotniejszy walor rezerwatu stanowi różnowiekowy las bukowo-jodłowo-grabowy z domieszką dębu szypułkowego, świerka i jawora.

Położona w sąsiedztwie Lasu Wiączyńskiego wieś - Wiączyń Dolny - założona została najprawdopodobniej w XVI w. i była początkowo osadą leśną. W XIX w. istniał tu tartak parowy należący do łódzkiego przedsiębiorcy Karola Scheiblera. W lesie, niedaleko Wiączyń Dolnego znajduje się cmentarz z I wojny światowej. Znajduje się tam wiele mogił żołnierzy rosyjskich i niemieckich. Ponadto, w lesie tym, niedaleko wsi Teolin, znajduje się mogiła zbiorowa Polaków pomordowanych przez hitlerowców w czasie II wojny światowej, uznana jako miejsce pamięci narodowej.

Uroczysko Kraszew (Wiśniowa Góra) w gminie Andrespol stanowi ważny element systemu przyrodniczego okolic Łodzi. Las ten, ze względu na stan zachowania oraz genezę posiada istotne walory przyrodnicze i pełni ważną rolę tradycyjnego miejsca rekreacji dla aglomeracji łódzkiej. Przez las ten przebiega dział wodny I rzędu i w związku z tym towarzyszą tej strefie obszary źródłowe. Najokazalszym, godnym ochrony szczególnej winien być obszar źródłowy z licznymi oczkami wodnymi oraz wartościową zielenią łągową w południowo-wschodniej części lasu. Wypływa tu ciek (bez nazwy) w rejonie wsi Wygoda stanowiący istotny dopływ prawobrzeżny Miazgi. W obszarze leśnym o przewadze siedlisk boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego i olsu (w rejonie źródeł) spotyka się większe skupienia jodły. W centralnej części lasu występują także cenne stanowiska dębu.

Zieleń urządzona

Na terenie partnerstwa znajduje się kilka zespołów urządzonej zieleni o charakterze parkowym. Obiektem tego typu jest park w Giemzowie. Jest to zabytkowy park z dworem o łącznej powierzchni terenu 5,6 ha, pod nr A-205, natomiast obiekt dworu pod nr A-135. Drugim obiektem jest park podworski w Woli Rakowej, który pełni rolę parku wiejskiego i nie jest objęty ochroną. W gminie Nowosolna cennym zespołem jest park podworski w Byszewach, z kolekcją okazałych drzew, w tym dębem szypułkowym o prawie sześciometrowym obwodzie. Parki w Giemzowie i Byszewach wpisane są do Rejestru Zabytków województwa łódzkiego

Gmina Andrespol należy do stosunkowo ubogich w zasoby zieleni urządzonej. Znajdują się tu: dwa niewielkie zespoły zieleni parkowej ogólnie dostępnej w Bedoniu Nowym - park przypałacowy Kochanowskich (obecnie własność Skarbu Państwa) oraz w Andrespolu (nie objęte ochroną jako parki wiejskie). Na terenie gminy Rokiciny znajdują się 2 takie obiekty - park w Łaznowie i Popielawach.

Walory krajobrazowe

Podstawowymi walorami krajobrazowymi południowej części obszaru LGD (gmina Brójce), z uwagi na słabe zróżnicowanie jej rzeźby, są doliny rzeczne, którym malowniczości dodaje towarzysząca im zieleń wysoka. Pod tym względem najatrakcyjniej przedstawia się dolina rzeki Miazgi. Wyniesione na wysokość 10-15 m pagórki kemowe w ok. Pałczewa i Romanowa, częściowo zalesione, podnoszą walory krajobrazowe południowo-zachodniej części gminy Brójce. Najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego w części południowej to: park wiejski w Giemzowie oraz niezwykle malownicze tradycyjne zabudowania wiejskie np. w Woli Rakowej. Największy i najcenniejszy przyrodniczo na terenie gminy Andrespol kompleks Wiśniowa Góra ma historyczną tradycję atrakcyjnego lasu o funkcji głównie rekreacyjnej. Najbardziej atrakcyjne pod względem krajobrazowym są tereny położone w północnej części gminy Nowosolna, szczególnie na terenie Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. Z licznych punktów widokowych roztaczają się tu malownicze panoramy na strefę krawędziową Wzniesień Łódzkich. Krajobraz jest bardzo zróżnicowany – szachownice pól przetykane są zadrzewieniami, ponad którymi górują wieże kościołów. Do głównych atrakcji występujących na tym terenie gminy Rokiciny należy zaliczyć pomniki przyrody - 56 drzew, które objęte są ochroną gatunkową oraz rezerwat przyrody „Łaznów”.

Istotnym elementem w krajobrazie, szczególnie północnej części partnerstwa są także liczne głązy narzutowe. Zostały one przywleczone na obszar środkowej Polski przez lądolód skandynawski 180-150 tysięcy lat temu w plejstocenijskiej epoce lodowcowej. Głązy narzutowe spotkać można prawie wszędzie. Upiększają krajobraz w postaci malowniczych głązowisk

ułożonych przez rolników wzdłuż miedz oraz poboczy dróg, stanowią budulec często wykorzystywany w budownictwie wiejskim, są wreszcie niezmiernie powszechne jako element architektury ogrodowej.

Ochrona przyrody

Najbardziej znaczącym elementem z zakresu ochrony przyrody na terenie partnerstwa jest Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich (PKWŁ)². Obejmuje swym zasięgiem północny fragment obszaru partnerstwa na terenie gminy Nowosolna. Powierzchnia Parku na terenie partnerstwa wynosi ok. 2.900 ha (co stanowi ok. 20% całego obszaru LAG i 54% powierzchni gminy Nowosolna). Na atrakcyjność krajobrazu duży wpływ ma ukształtowanie terenu charakteryzujące się tutaj znacznymi wysokościami względnymi, dużymi spadkami powierzchni stokowych, obecnością interesujących form dolinnych oraz wielu zjawisk współczesnej erozji. Bogata przeszłość geologiczna tego terenu wpłynęła na ukształtowanie się takich form geomorfologicznych jak: parowy, wąwozy, jary, ostańce denudacyjne. Szczególną atrakcję stanowią występujące powszechnie głązy narzutowe, czasem o kilkumetrowym obwodzie, przywleczone przez lądolód ze Skandynawii. Z licznych punktów widokowych położonych w tzw. paśmie najwyższych kulminacji, m.in. w okolicach Dąbrowy, Janowa, Borchówki czy Plichtowa, podziwiać można malownicze panoramy na rozciągające się u podstawy wzniesień pola i lasy.

Strefa krawędziowa Wzniesień Łódzkich, to także miejsce skąd biorą swój początek liczne rzeki i strumienie, m.in. i Moszczenica. Cieki te w swych górnych odcinkach wykazują duży stopień naturalności. Meandrując wśród pól i lasów tworzą przepiękne i malownicze doliny, często ze stromymi, niedostępnymi brzegami, bagnami i rozlewiskami. Dodatkową atrakcję w dolinach stanowią liczne stawy, budowane dawniej przy młynach lub wykorzystywane do hodowli ryb.

Na terenie Parku dominują krajobrazy otwarte, ok. 65% stanowią grunty rolne, a blisko 30% zajmują lasy. Zbiorowiska leśne reprezentowane są w Parku przez różne typy grądów, dąbrów, borów, a także rzadko występującą w Polsce Środkowej kwaśną buczynę niżową. W obrębie strefy krawędziowej Wzniesień Łódzkich przebiegają granice geograficznych

² PKWŁ powołany został 31 grudnia 1996 r. rozporządzeniem Wojewody Łódzkiego i Skierniewickiego Rozporządzenie Wojewody Łódzkiego i Wojewody Skierniewickiego z dnia 31 grudnia 1996, w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego z 1996 r. Nr 27, poz. 163 i Dz. Urz. Województwa Skierniewickiego z 1996 r. Nr 33, poz. 238)

zasięgów występowania ważnych gatunków drzew lasotwórczych, takich jak: jodła pospolita, klon jawor, buk zwyczajny i świerk pospolity.

Flora Parku jest stosunkowo bogata i zróżnicowana. Stwierdzono tu obecność ok. 735 gatunków roślin naczyniowych, w tym także gatunków chronionych, takich jak: gnieźnik leśny, lilia złotogłów, listera jajowata, pełnik europejski, podkolan biały, rosiczka okrągłolistna, wawrzynek wilczełyko, paprotka zwyczajna, widłak wroniec.

Największe bogactwo i zróżnicowanie fauny PKWŁ związane jest z kompleksami leśnymi, zwłaszcza tymi najmniej przekształconymi przez człowieka. Z kręgowców stwierdzonych w Parku, za najcenniejsze dla Środkowej Polski można uznać: traszkę grzebieniastą i kumaka nizinny spośród płazów oraz muchołówkę małą, jarzębatkę, pójdkę, trzmiełojadę, siniaka i zniczkę spośród ptaków. Z gatunków ssaków warto odnotować występowanie 13 gatunków nietoperzy (w tym borowiaczka, który należy do jednego z najrzadziej reprezentowanych gatunków w Polsce), borsuka, kuny domowej, rzęsorka rzeczka.

W granicach PKWŁ znajdują się również licznie zabytki architektury, kultury i historii. Do najstarszych należy powstałe w VI wieku, będące najprawdopodobniej ważnym ośrodkiem władzy lokalnej i wojskowej, grodzisko w Skoszewach. Często odwiedzanym przez turystów, a także miłośników polskiej literatury, jest klasycystyczny dwór w Byszewach, w którym wielokrotnie przebywał pisarz Jarosław Iwaszkiewicz.

Na terenie chronionym dzisiaj w randze parku krajobrazowego miały miejsce ważne wydarzenia historyczne. W okresie Powstania Styczniowego doszło pod Dobrą do nierównego boju oddziału powstańczego z wojskiem carskim. Pamiątką tego wydarzenia jest m.in. głaz ze stalowym krzyżem nawale grodziska w Skoszewach, upamiętniający powstańczą mogiłę. W roku 1914 przez obszar Parku przetoczył się front ciężkich walk Niemców z Rosjanami. O tamtych krwawych wydarzeniach przypominają liczne cmentarze rozsiane w regionie łódzkim. Szczególnymi formami przyrody w gminie Rokiciny są obszary Chronionego Krajobrazu: „Koluszkowski” - pół - zach. obszar gminy oraz „Piliczański” - zachodni fragment obszaru gminy. Obydwa wymienione obszary wchodzi w skład wieloprzestrzennego ekologicznego systemu obszarów chronionych ESOCH Polski Środkowej.

W obszarze partnerstwa położony jest rezerwat przyrody – „Wiączyń” o powierzchni 8,29 ha chroni cenny starodrzew bukowo-jodłowy (na granicy zasięgu tych gatunków). Najstarsze buki osiągnęły tu wiek około 300 lat. Drugi to rezerwat przyrody - „Łaznów” o znacznej powierzchni 60,83 ha, gdzie chroni się fragment lasu jodłowego naturalnego pochodzenia.

Na terenie partnerstwa występuje kilkadziesiąt pomników przyrody. W gminie Andrespol występuje 18 okazałych drzew uznanych jako pomniki przyrody. Największym ich skupieniem jest park przypałacowy rodziny Kochanowskich w Nowym Bedoniu. Inne występują

w rozproszeniu (4 w Wiśniowej Górze oraz pojedynczo wśród zabudowy Andrespola i Justynowa). W gminie Brójce jest 16 pomników m.in. grupa okazałych lip Kurowicach (największa o obwodzie 513 cm raz grupa lip w parku wiejskim w Giemzowie).

Na obszarze LGD projektuje się utworzenie różnorodnych form ochrony przyrody przewidzianych przepisami ustawy o ochroni przyrody – obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody. W zaawansowanej fazie jest powołanie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Koluszkowsko-Lubochniańskiego”, który obejmie m.in. dolinę rzeki Miazgi oraz fragment łąk na południe od Pałczewa na terenie gminy Brójce. Trwają końcowe prace nad powołaniem OCHK „Dolina Miazgi pod Andrespołem” o pow. ok. 100 ha, chroniącego naturalne fragmenty doliny Miazgi w obrębie gminy Andrespol.

Planowane formy ochrony przyrody	Nowosolna	Andrespol	Brójce
zespołów przyrodniczo-krajobrazowych	„Wylot parowu Kalonka”, „Kulminacja Wzniesień Łódzkich”, „Stawy w dolinie Borchówki”, „Skoszewy Stare – dolina Moszczenicy”, „Byszewy Iwaszkiewiczowskie nad Moszczenicą”;	„Las Jodłowy i torfowisko w Kraszewie”, oraz projektowany obszar chronionego krajobrazu „Dolina Miazgi pod Andrespołem”).	„Dolina Neru-Dobrzyńki”, „Źródła w Wardzynie”;

Ochrona środowiska

Główne istniejące i przewidywane zagrożenia antropogeniczne i konflikty wiążą się z rozwiniętym tu istniejącym i projektowanym układem komunikacyjnym:

- autostrada A-1 będzie przecinała tereny gminy Nowosolna i Brójce stanowić będzie bezpośrednie zagrożenia środowiskowe i akustyczne.
- droga krajowa nr 72 relacji Rawa Mazowiecka-Konin – przecinająca na kierunku wschód zachód gminę Nowosolna
- droga wojewódzka 713 najważniejsze połączenie drogowe Łodzi z Tomaszowem Mazowieckim, przecinająca teren gmin Andrespol i Brójce.
- droga wojewódzka 714 łącząca Pabianice z Kurowicami
- linia kolejowa Łódź-Koluszki, w jej 100 metrowej, normatywnej strefie ochrony akustycznej (100 m po obu stronach torów) znajduje się zabudowa mieszkaniowa i letniskowa Andrespola, Bedonia Nowego i Justynowa.

Duże natężenie ruchu powoduje przede wszystkim wzrost zanieczyszczenia powietrza w terenach sąsiadujących. Problemem jest również hałas generowany przez drogę.

Istotny wpływ na jakość środowiska mają także różnorodne instalacje związane z działalnością gospodarczą – zakłady produkcyjne i usługowe, szczególnie związane z naprawą maszyn i urządzeń. Zanieczyszczenia powietrza w szczególności w obszarach zwartej zabudowy są generowane także przez domowe instalacje grzewcze, zwłaszcza oparte o tradycyjną technologię (piece węglowe).

Priorytetowym zadaniem z zakresu ochrony środowiska jest uporządkowanie gospodarki ściekowej w najbliższych latach. Dobre zaopatrzenie obszaru w wodę związane z nieomal pełnym zwodociągowaniem rodzi zwiększoną produkcję ścieków bytowo - gospodarczych. Można wykazać, że dla całego obszaru istnieje zasadnicza dysproporcja pomiędzy zaopatrzeniem w wodę a zorganizowanym systemem zagospodarowania ścieków. Zbiorcze systemy kanalizacyjne występują na obszarze LAG tylko w kilku niewielkich fragmentach (rejon Justynowa, Kraszewa, Teolina, Byszew). Zdecydowana większość nieruchomości wyposażona jest w bezodpływowe zbiorniki typu „szambo” z okresowym wywożeniem ścieków przez samochody asenizacyjne do oczyszczalni. Istnieje potrzeba budowy oczyszczalni indywidualnych przydomowych oraz oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej dla zabudowy zwartej. Zagrożenia zasobów wód podziemnych stanowią również częste przypadki „dzikiego” składowania odpadów komunalnych. Na stan czystości gleb mają wpływ procesy chemicznej degradacji poprzez niewłaściwą gospodarkę ściekową, odpadową, emisje zanieczyszczeń do powietrza, a także stosowanie środków ochrony roślin i nawożenie pól nawozami sztucznymi.

Degradacja środowiska przyrodniczego wywołana powyższymi czynnikami doprowadziła do znaczącego zanieczyszczenia rzeki Moszczenicy i Miazgi. Duży wpływ na estetykę krajobrazu mają linie przesyłowe wysokiego napięcia. Teren partnerstwa przecinają liczne linie wysokiego napięcia 110, 220 i 400 kV. W części południowej obszaru (na terenie gminy Brójce) zlokalizowane są dwa składowiska odpadów (obecnie nieczynne). Wymagają one pełnej rekultywacji.

d) Uwarunkowania kulturowe

Na terenie partnerstwa istnieje wiele obiektów kultury materialnej o randze regionalnej. Szczególne nagromadzenie cennych kulturowo tworów znajduje się na terenie gminy Nowosolna. Do najbardziej interesujących elementów dziedzictwa kulturowego należą:

- Grodzisko w Starych Skoszewach – najstarszy odkryty w Polsce środkowej wczesnośredniowieczny ośrodek administracji terenowej i wojskowej, wybudowany pod koniec VI wieku. Obiekt jest przedmiotem badań wykopaliskowych przeprowadzanych przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi. Gród, którego wały i majdan są bardzo

dobrze wyodrębnione i widoczne w terenie, funkcjonował, jak się ocenia, od VI do XVII wieku i był ważnym ośrodkiem administracyjnym w regionie, któremu podlegała niegdyś także Łódź.

- Neogotycki kościół – Sanktuarium pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i Świętej Barbary w Skoszewach (wybudowany w latach 1934-1936, konsekrowany w 1936r.) oraz kopia późnośredniowiecznego obrazu cudownego, łaskami słynącego obrazu, Matki Boskiej Skoszewskiej z Dzieciątkiem – namalowana w Rzymie i poświęcona w Watykanie w 1934r. a także obraz Św. Franciszka z sygnaturą A.B. 1832 i rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego z przełomu XVII i XVIII wieku. Obecne mury kościoła (z początku lat trzydziestych ubiegłego wieku) zostały postawione w miejscu drewnianego kościoła parafialnego (z XVII wieku), zniszczonego w czasie działań zbrojnych I wojny światowej.
- Dwa zabytkowe cmentarze (niewidoczne na powierzchni) usytuowane pod i obok kościoła w Skoszewach. Pierwszy z nich posiada pogańskie urny z V w. przed Chrystusem, drugi z XVI-XVIII w. zawarty jest w obrębie murów otaczających kościół. W odległości 100m na północ od kościoła znajduje się trzeci współczesny cmentarz grzebalny, na którym odnaleźć można m.in. groby powstańców styczniowych.
- Dwór rodziny Plichtów w Byszewach, zbudowany pod koniec XVIII w., klasycystyczny, murowany o konstrukcji na planie wydłużonego prostokąta z gankiem wspartym na czterech kolumnach, dach kryty gontem na deskowaniu. Z Byszewami i dworem związana jest postać Jarosława Iwaszkiewicza, który bywał tu wielokrotnie i był urzeczony pięknem okolicy, czemu dał wyraz w wielu swych książkach i wspomnieniach. Integralną część dworu stanowi park dworski z 200-letnimi dębami, bukami, lipami i modrzewiami, pomnikowy dąb szypułkowy o 6-cio metrowym obwodzie.
- Kilka cmentarzy ewangelickich, we wsiach Głąbie, Grabina, Boginia, Teolin, Bukowiec) niemiecki we wschodniej części wsi Głąbie. Najlepiej zachowany jest cmentarz ewangelicki z przełomu XIX i XX wieku we wsi Głogowiec. Założony na planie prostokąta. Obecnie jest to niewielki zabytkowy cmentarzyk, z mogiłami porośniętymi trawą i wokół widniejącymi śladami ogrodzenia z kamieni polnych, położony na lekkim wzniesieniu wśród pól, z drogi widoczny jako niewielki zagajnik.
- Cmentarz wojenny z okresu I Wojny Światowej (założony w latach 1914-1918), położony na południowym skraju lasu wiączyńskiego, na planie prostokąta o powierzchni 1,03 ha. Miejsce spoczynku żołnierzy armii niemieckiej i rosyjskiej walczących i poległych w tzw. „bitwie o Brzeziny”.

- Miejsce straceń z okresu II Wojny Światowej w Lesie Wiączyńskim: piwnica gazowa tzw. „Cela śmierci” oraz zbiorowa mogiła.

Na terenie gminy Andrespol do najważniejszych dóbr kultury należą:

- zespół dworski przy ul. Sienkiewicza w Nowym Bedoniu :
- kościół parafialny p.w. M. B. Królowej Polski w Bedoniu Przykościelnym, murowany, wzniesiony w latach 1921 - 1937 wg projektu Kaban - Korskiego.
- 15 budynków mieszkalnych drewnianych z przełomu XIX i XX w. lub z pierwszego ćwierćwiecza XX wieku, położonych w Andrespolu (3 szt.), Kraszewie (9 szt.), Wiśniowej Górze (3 szt.).
- cztery stanowiska archeologiczne:

Jak się powszechnie ocenia istnienie tych interesujących obiektów nie jest wystarczająco rozpropagowane, a infrastruktura służąca ich obsłudze oraz obsłudze turystów i zwiedzających praktycznie nie istnieje.

Na terenie gminy Brójce znajduje się kilkanaście wartościowych obiektów kulturowych. Znanym zabytkiem w tej okolicy jest neogotycki kościół pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusowego w Kurowicach. Zbudowany on został w latach 1902-1913 na miejscu dwóch drewnianych. Podczas drugiej wojny światowej została zburzona część jednej wieży kościelnej. W głównym, dębowym ołtarzu znajduje się obraz Serca Pana Jezusa. Na uwagę zasługuje tu również późnorenesansowy ołtarz z pierwszej połowy osiemnastego wieku z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem oraz dwoma innymi obrazami: Matki Boskiej i św. Franciszka.

Ponadto kościół posiada wiele zabytkowych mebli i przedmiotów, min. dwa konfesjonały, kilka ławek oraz cztery lichtarze i krzyż procesyjny. Dwa z trzech cielnych dzwonów: „Stanisław” i „Andrzej” zostały odlane z dzwonów pochodzących z 1641 roku, a uszkodzonych w 1914 roku. Naprzeciwko kościoła po drugiej stronie ulicy znajduje się parafialny cmentarz rzymskokatolicki założony w drugiej połowie dziewiętnastego wieku. Najstarsze groby pochodzą z 1876 roku. Na cmentarzu znajduje się mogiła Polaków rozstrzelanych w 1941 roku w Wiskitnie. Jest tam również grób nieznanymi żołnierzami poległymi 8 września 1939 roku.

Znaczącymi zabytkami są również organistówka w Kurowicach, a także dworek w Giemzowie pochodzące z dziewiętnastego wieku. Dwór ten został w niedalekiej przeszłości gruntownie odnowiony. Na terenie gminy jest wiele starych, domów; większość z nich jest nadal zamieszkała. Jednym z najstarszych jest dom z przełomu dziewiętnastego i dwudziestego wieku w Woli Rakowej. Cennym zabytkiem jest też ponad stuletni drewniany młyn wodny w Kotlinach nad zalewem na Miazdze.

Na terenie gminy Rokiciny znajduje się wiele obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej. Stanowią one niewątpliwą atrakcję turystyczną. Do rejestru zabytków wpisano takie obiekty jak: Kościół drewniany w Łaznowie MB Różańcowej z 1755-1756 r. oraz jego drewniana dzwonnica z przełomu XVIII/XIX w., w Rokicinach zajazd poczty konnej z 1848 r. - obecnie znajduje się tu Gminny Ośrodek Kultury, park przykościelny z XVIII w. w Łaznowie oraz park dworski z XIX w. w Popielawach.

Istotnym elementem kulturowym związanym z tradycyjną obrzędowością są także kapliczki przydrożne, których kilkadziesiąt zlokalizowanych jest na całym obszarze partnerstwa.

Kultura ludowa i tradycje regionalne

Położenie obszaru na terenach przenikania tradycyjnych kultur regionalnych – łowickiej, opoczyńskiej i sieradzkiej, sprawiło, że nie wykształcił się tu autonomiczny, odrębny od innych wzorzec kulturowy. Istotny wpływ na kształtowanie się tradycji kulturowych miały też zapewne przekształcenia społeczne w dwu poprzednich stuleciach. Tereny partnerstwa to obszar intensywnego osadnictwa przybyszów z Europy zachodniej (głównie Niemców) w początkach XIX stulecia. W drugiej połowie XIX wieku nastąpił silny odpływ mieszkańców z terenów wiejskich do rozwijającej się przemysłowej Łodzi. Istotne zmiany nastąpiły też po drugiej wojnie światowej, kiedy to miejsce po osadnikach niemieckich (którzy w większości opuścili tereny Polski) zajęli przesiedleńcy z kresów wschodnich. W ostatnim okresie dokonuje się kolejna przemiana społeczna związana z falą nowego osadnictwa dotychczasowych mieszkańców Łodzi budujących tu swoje domy, ale zawodowo związanych nadal z miastem.

Tradycje kulturowe wyrażają się m.in. w sposobie zagospodarowania obejść wiejskich. Istotnym ich elementem, o dużej atrakcyjności estetycznej i znaczących walorach przyrodniczych są tradycyjne sady przydomowe.

W życiu mieszkańców ważną rolę odgrywają głazy narzutowe. Stanowią one tradycyjny materiał budowlany do konstrukcji ścian budynków gospodarczych i ogrodzeń. Jako stały element w krajobrazie, towarzyszą rolnikom ich codziennym życiu, głazy stały się źródłem miejscowych podań i legend. Jedną z nich tłumaczy mnogość głazów różnej wielkości na tym terenie niezwykłą zdolnością ziemi do "rodzenia kamieni". W rzeczywistości to proces wymarzania głazów z gruntu odpowiedzialny jest za coroczne pojawianie się nowych głazów, niewielkich rozmiarów na powierzchni ziemi. Rzeczywiście może to nasuwać pewne skojarzenia dotyczące narodzin. Na całym obszarze partnerstwa działa kilkanaście kół gospodyń wiejskich, prowadzących aktywną działalność, która - między innymi – sprzyja zachowaniu miejscowych tradycji i zwyczajów. Nie całkiem zanikła również tradycja własnoręcznego ozdabiania domów zrobionymi kwiatami i pająkami.

Na tym terenie wciąż działa kilku zajmujących się zdobnictwem czy tradycyjnym kowalstwem.

e) Uwarunkowania historyczne

Ziemie tworzące obecnie obszar partnerstwa były w niedalekiej przeszłości pokryte lasami, poprzecinane siecią strumyków i rzek. Wśród tych lasów zwanych Puszcą Łódzką istniały od późnego średniowiecza niewielkie osady.

Do zasadniczej zmiany krajobrazu w kierunku rolniczo-leśnego doprowadziła w XIV i XV wieku nowa fala osadnicza związana z tzw. kolonizacją na prawie niemieckim. W czasie II wojny światowej przez tereny gminy przechodziła granica III Rzeszy. Ważnym historycznym wydarzeniem które rozegrało się na podłódzkich terenach była tzw. „bitwa Brzeziny”, która rozegrała się w listopadzie i grudniu 1914 roku. W wyniku dwumiesięcznej batalii, w czasie której Brzeziny kilkakrotnie przechodziły „z rąk do rąk”, zniszczonych zostało wiele wsi. Wówczas to spłonął, ostrzelany przez rosyjską artylerię, modrzewiowy kościół w Skoszewach Starych. W bitwie straciło życie tysiące żołnierzy obu armii. Pamiątką tych tragicznych wydarzeń są cmentarze wojenne rozsiane po okolicy. Duży cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich i niemieckich znajduje się np. na południowym skraju Uroczyska Wiączyń. Dwa okazałe pomniki na tym cmentarzu zostały ufundowane w okresie międzywojennym przez jednego z łódzkich przemysłowców.

II.3 Ocena społeczno - gospodarcza obszaru, w tym potencjału demograficznego i gospodarczego obszaru oraz poziomu aktywności społecznej

Obszar LGD obejmujący cztery gminy: Andrespol, Brójce, Nowosolną i Rokiciny wpisuje się w ogólne tendencje demograficzne i prognozy dla Polski, chociaż nie pozbawiony jest własnej specyfiki. Charakterystyka aktualnego stanu zasobów demograficznych obszarów wiejskich a także dalsze ich prognozy wskazują, że potencjał ten będzie zyskiwał na znaczeniu w procesie rozwoju ludności Polski w perspektywie do 2030 roku i nabierał znaczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost liczby ludności na wsi łączy się z dynamicznym wzrostem liczby gospodarstw domowych, wzrostem udziału obszarów wiejskich w rozmieszczeniu zasobów pracy oraz zwiększaniem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. Ludność zamieszkująca obszar objęty LSR jest ludnością wiejską i liczy (według danych GUS na 31 XII 2006 r.) **26657 osób**. Gęstość zaludnienia tego obszaru wynosi **112,09 osób na km²**. Saldo migracji na obszarze partnerstwa – który ma charakter wiejskiego, już teraz jest dodatnie, chociaż średnio dla województwa wskaźnik ten jest ujemny. Z kolei przyrost naturalny zmniejsza się – jest ujemny, co jest cechą raczej terenów bardziej zurbanizowanych. Obecne są zatem na obszarze partnerstwa już teraz trendy, które

przewidywane są w prognozach dla obszarów wiejskich po 2010 czy 2020 roku. Od kilku lat ujemny przyrost naturalny a jednocześnie zwiększająca się liczba mieszkańców obszaru jest tego świadectwem.

Strukturę demograficzną mieszkańców obszaru, z podziałem na gminy oraz płeć (według danych GUS na koniec 2004 r.) obrazuje poniższa tabela 1.

Tabela 1. Ludność obszaru LGD wg miejsca zameldowania, z podziałem na gminy i wg płci

Ludność	Jednostka miary	Obszar LGD	Andrespol	Brójce	Nowosolna	Rokiciny
wg miejsca zameldowania:						
ogółem	Osoba	26657	11570	5456	3808	5823
mężczyźni	Osoba	13041	5535	2678	1849	2979
kobiety	Osoba	13616	6035	2778	1959	2844

Źródło: dane GUS dla jednostki podziału terytorialnego, stan na dzień 31.XII.2006 r.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku jest zbliżona do struktury w skali województwa i powiatu. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 21,2% ogółu mieszkańców obszaru LGD (w powiecie 20,3%), w wieku produkcyjnym 63,7% (w powiecie 64%), w wieku poprodukcyjnym 15,1% (w powiecie 15,6%). Istnieją pewne różnice pomiędzy tymi strukturami w poszczególnych gminach. Najmniejszy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym jest w Andrespolu (19,9%) – w Nowosolnej 22,4%, Brójcach 23,3%; nieco podobne wielkości przyjmują kategorie wieku poprodukcyjnego: Andrespol 14,3%, Nowosolna 15,4%, Brójce 15,2%. Najwięcej osób w wieku produkcyjnym jest w Andrespolu – 65,8%. W Nowosolnej jest 62,2% i w Brójcach 61,5%³

Tabela 2. Przyrost naturalny - strumień urodzeń i zgonów ; migracje na pobyt stały gminne

Ludność	Jednostka miary	Ogółem	Andrespol	Brójce	Nowosolna	Rokiciny
Urodzenia żywe ogółem	Osoba	243	113	50	32	48
Zgony ogółem	Osoba	281	125	56	33	67
Przyrost naturalny ogółem	Osoba	-38	-12	-6	-1	-19
Zameldowania	Osoba	711	362	99	181	69
Wymeldowania	Osoba	297	120	65	35	77
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Osoba	414	242	34	146	-8

Źródło: dane GUS dla jednostki podziału terytorialnego, stan na dzień 31 XII 2004 r.

³ Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (na dzień 31.XII.2004) dane GUS dla jednostek podziału administracyjnego – www.stat.gov.pl

Pomimo ujemnego przyrostu naturalnego notuje się od kilkunastu lat stały wzrost liczby mieszkańców obszaru. Obserwuje się dodatnie saldo migracji, podczas gdy w województwie zaznacza się ujemne saldo migracji. Stały wzrost liczby mieszkańców jest spowodowany napływem ludności z miasta na wieś. Saldo migracji gminnych (w ruchu wewnętrznym) na pobyt stały wynosi na obszarze partnerstwa 414 osób, tj. ponad 59% migracji dokonanych w skali powiatu (712 osób). Specyfika tego wiejskiego obszaru partnerstwa łączy się z jego położeniem w bliskim sąsiedztwie aglomeracji łódzkiej. W ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost ludności o ok. 25%. Wiąże się to zarówno z powrotem na wieś osób, które wskutek zmian transformacyjnych znalazły się poza miejskim rynkiem pracy. Zdecydowanie większe znaczenie dla powiększenia się liczby mieszkańców tego obszaru miał napływ ludności z terenu metropolii łódzkiej wraz ze wzrostem w latach 90. ubiegłego stulecia ruchu budowlanego. Jak wynika ze spisu mniej niż połowa ludności mieszka na tym obszarze od urodzenia (w gminie Andrespol 48%, Nowosolna 46%, Brójce 49%). Wśród ludności napływowej ponad 50% zamieszkała tu w latach 1989-2005. Większość spośród mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym, aktywnych zawodowo (ok. 70%) pracuje w Łodzi. Obserwuje się zatem na obszarze działania LGD dwa kryteria różnicujące jego mieszkańców, które mogą ograniczać procesy integracji społecznej: okres zamieszkania na tym terenie (ludność rdzenna i napływowa), oraz przynależność do jednej z trzech gmin. Aby wytworzyć się poczucie tożsamości lokalnej potrzebna jest identyfikacja z szerszym obszarem wszystkich jego mieszkańców.

Na przestrzeni lat poziom bezrobocie na obszarze partnerstwa nieznacznie spada. Jest on większy wśród mężczyzn niż kobiet. Takie zmiany mogą wiązać się z powstawaniem małych, rodzinnych firm, samozatrudniających członków rodzin. Źródłem dochodu mieszkańców jest również praca w pobliskim mieście Łodzi, które oferuje mieszkańcom okolicznych wsi coraz więcej miejsc pracy w rozwijającym się sektorze usług.

Tabela 3: Liczba bezrobotnych na obszarze partnerstwa

Liczba bezrobotnych	Jednostka miary	Obszar partnerstwa	Andrespol	Nowosolna	Brójce	Rokiciny
Ogółem	osoba	1947	918	245	359	425
Mężczyźni	osoba	1018	511	135	186	186
Kobiety	osoba	929	407	110	173	239

Źródło: Dane na podstawie statystyk PUP na dzień 30 IX 2004

Tabela 4: Bezrobocie na obszarze gmin wchodzących w skład partnerstwa w 2006r.

Wyszczególnienie	ogółem	% udział do ogółu	w tym kobiety	z prawem do zasiłku (z ogółem)	bez prawa do zasiłku (z ogółem)
Gmina Andrespol	866	16,5	389	121	745

Gmina Brójce	311	6,0	133	51	260
Gmina Nowosolna	241	4,6	108	33	208
Gmina Rokiciny	369		157		

Źródło: Dane opracowane przez PUP, z dnia 31.03.2006r.

Tabela 5: Bezrobotni na obszarze partnerstwa wg struktury wieku- stan na 2006r. (źródło PUP)

Wiek	Andrespol	Brójce	Nowosolna	Rokiciny
- 15 - 17 lat	0	0	0	0
w tym kobiety	0	0	0	0
- 18 - 24 lata	116	77	52	119
w tym kobiety	53	36	22	
- 25 - 34 lata	220	94	50	100
w tym kobiety	115	44	27	
- 35 - 44 lata	202	57	67	80
w tym kobiety	107	27	33	
- 45 - 54 lata	241	60	57	83
w tym kobiety	103	24	24	
- 55 - 59 lat	67	15	12	19
w tym kobiety	11	2	2	
- 60 - 64 lata	20	8	3	
w tym kobiety	-	-	-	
Razem	866	311	241	401
w tym kobiety	389	133	108	

Rolnictwo

W centralnej i południowej części obszaru LGD dominują gleby płowe (pseudobielicowe) i brunatne wylugowane wytworzone z piasków słabogliniastych i gliniastych. Dominują tu kompleksy żytne dobre (kl. 5). W obrębie gmin nie spotyka się gleb klasy I i II. Najwartościowsze w skali gmin są kompleksy gleb zaliczanych do IIIb i IVa klasy bonitacyjnej, występują przede wszystkim w rejonie Kurowic, Brójec, Wardzyna, sołectw: Łaznów, Popielawy, Łaznówek. Część północna obszaru, na terenie gminy Nowosolna, charakteryzuje się słabą jakością gleb (przeważają gleby V i VI klasy). Są to głównie gleby bielicowe i brunatne, wytworzone na bazie piasków i żwirów, z niedoborem składników pokarmowych. Fragmentami w samej dolinie Miazgi, w gminie Andrespol i Brójce oraz w dolinach Moszczenicy i Borchówki w gminie Nowosolna występują żyzne gleby hydrogeniczne (aluwialne) mułowo-torfowe i murszowo-torfowe, murszowo-mineralne. Udział gleb organicznych w ogólnej powierzchni jest jednak stosunkowo niewielki np. w gminie Brójce wynosi zaledwie ok. 2,5%.

Struktura użytkowania ziemi jest typowa dla obszarów silnie przekształconych przez człowieka, podlegających presji urbanizacyjnej związanej z bliskością dużego ośrodka miejskiego. Na terenie całego partnerstwa dominują użytki rolne, udział lasów wynosi około 17%, natomiast ponad 10% stanowią tereny zabudowane i zainwestowane. Struktura użytkowania gruntów jest jednak w obrębie obszaru bardzo silnie zróżnicowana i istotnie odmienna w każdej z gmin wchodzących w jego skład. W południowej części obszaru (gmina Brójce) udział użytków rolnych wynosi aż 86%, podczas gdy udział lasów to tylko 6,4%. Również gmina Rokiciny ma charakter typowo rolniczy. Ponad 80% jej powierzchni zajmują grunty rolne, natomiast lasy

i grunty leśne zajmują tylko 14,5% ogólnej powierzchni gminy. Nieco mniejszy jest udział użytków rolnych w północnej części obszaru. Na terenach gminy Nowosolna użytki rolne stanowią ok. 69%, lasy zaś około 24%. Najbardziej odmienna pod względem struktury użytkowania gruntów jest część środkowa obszaru partnerstwa (tereny gminy Andrespol). Tu udział użytków rolnych jest bardzo niski – zaledwie 39%, natomiast aż 33% gruntów stanowią tereny zurbanizowane (lasy stanowią 29%).

Na obszarze partnerstwa dominują małe, rodzinne firmy prowadzące działalność usługowo-produkcyjną z zakresy transportu, mechaniki pojazdowej, dziewiarstwa, krawiectwa, usług remontowo-budowlanych.

Tabela 7: PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH, stan na 2004r.

	Andrespol	Nowosolna	Brójce	Rokiciny
Ogółem	1174	308	432	399
Sektor prywatny				
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1028	244	361	345
Spółki handlowe	24	13	16	5
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	2	2	-
spółdzielnie	3	0	1	2
Fundacje	1	2	0	-
stowarzyszenia i organizacje społeczne	16	11	13	11

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej można stwierdzić, iż gminy wchodzące w skład partnerstwa różnią się między sobą.

Na terenie Nowosolnej nie funkcjonuje żaden zakład opieki zdrowotnej. Mieszkańcy są zmuszeni do korzystania z placówek służby zdrowia usytuowanych na terenie miasta Łodzi. Działa jednak Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje działania na rzecz ochrony mieszkańców gminy przed uzależnieniem alkoholowym oraz zażywaniem narkotyków. Szczególny nacisk w jej działalności został położony na profilaktykę wśród dzieci i młodzieży. Wiąże się to z faktem bliskości dużego miasta, które oprócz efektów pozytywnych niesie również negatywne. Nasilona migracja ludności miejskiej sprzyja procesom dezorganizacji więzi społecznej, co można traktować jako jedną z przyczyn nasilenia się wielu patologii. Jak wykazały badania przeprowadzone w ramach realizacji schematu I PPL+ mieszkańcy gminy Nowosolna wykazywali mniejsze zainteresowanie partycypacją w rozwoju swoich miejscowości niż mieszkańcy Gminy Andrespol. Można to wiązać z faktem, iż występuje tam nasilona tendencja migracyjna, skutkujące dezorganizacją społeczności lokalnej. Osłabienie więzi społecznej, będącej również czynnikiem nieformalnej

kontroli społecznej sprzyja powstawaniu patologii, które dawniej nie były obecne na obszarach wiejskich jak narkomania.

W 2004r. powstała również grupa wsparcia dla kobiet z rodzin zagrożonych chorobą alkoholową. Również w gminie Andrespol działa Ośrodek Pomocy Społecznej, ale także Ośrodek Zdrowia, Stacja Pogotowia Ratunkowego, Dom Pomocy Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy. Powstaje jednocześnie coraz więcej aptek, w związku z czym stan opieki zdrowotnej można uznać za zadowalający. W gorszej sytuacji znajduje się Gmina Brójce, która podobnie jak Nowosolna nie posiada własnej placówki służby zdrowia. Taki stan rzeczy można powiązać z bliską odległością miasta Łodzi oraz placówkami służby zdrowia, które są położone na jego terenie.

Edukacja i wychowanie

Gminy różnią się między sobą również pod względem ilości i wyposażenia szkół, tak ważnych ze względu na kształtowanie kapitału ludzkiego i społecznego. Na terenie Nowosolnej działają 3 Szkoły Podstawowe, jednak ich mankamentem jest niedostateczne wyposażenie sal gimnastycznych. Ma to swoje odzwierciedlenia chociażby w warunkach w jakich muszą działać Uczniowskich Klubów Sportowe. Na terenie Nowosolnej działa ich aż 6. Wsparcia finansowego na ich działalność udziela Urząd Gminy Nowosolna oraz sponsorzy. Sytuacja wygląda lepiej na terenie Gminy Andrespol, gdzie funkcjonują 3 Szkoły Podstawowe oraz 1 Gimnazjum finansowane z budżetu gminy. Z dochodów własnych gmina zapewnia utrzymanie 4 przedszkoli, dowóz dzieci do Gimnazjum oraz do Szkoły Specjalnej w Łodzi. Szkoła w Wiśniowej Górze uchodzi za jedną z najlepszych szkół podstawowych w województwie. Jest również bardzo dobrze wyposażona. W 2004 rozpoczęto budowę sali gimnastycznej w Justynowie. Wszystkie szkoły posiadają dobrze wyposażone biblioteki. Szkoły posiadają odpowiednio wyposażone biblioteki. Na terenie Brójec funkcjonuje 1 Gimnazjum oraz 4 szkoły podstawowe, przy czym 2 ze szkół posiadają zaledwie 4 sale lekcyjne. Gmina Rokiciny posiada w swych zasobach 3 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum, z czego wszystkie budynki placówek oświatowych wymagają remontów.

Kultura, sport i rekreacja

Na obszarze partnerstwa organizowane są liczne imprezy kulturalne, ukierunkowane na zachowanie tożsamości wiejskiej oraz integrację mieszkańców. Oprócz festynów, majówek, odbywają się również konkursy dla dzieci, występy zespołów folklorystycznych. Na terenie Nowosolnej działają 2 zespoły śpiewacze - Wiączynianka i Byszewianie oraz dziecięcy zespół

ludowy ze świetlicy środowiskowej „Kotwica”. Na terenie Andrespola działa Zespół Ludowy Krakus, obchodzący w czerwcu 2006r. 50-lecie. Życie kulturalne gminy Rokiciny skupia się wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Rokicinach, którego celem nadrzędnym jest upowszechnianie kultury na jej terenie. W Ośrodku działa Folklorystyczny Zespół Pieśni i Tańca „Rokicinka”. Zespół istnieje z przerwami od ponad 20 lat. Trzydziestoosobowa grupa młodzieży kontynuuje i podtrzymuje tradycje swoich rodziców. Swoją siedzibę w Gminnym Ośrodku Kultury mają ponadto: Klub Emerytów i Rencistów - liczy 36 osób oraz Gminne Koło Pszczelarzy. W każdym sołectwie (najaktywniej we wsi Michałów, Łaznów, Rokiciny wieś, Popielawy i Chrusty) działają Koła Gospodyń Wiejskich. Jednym z ważniejszych wydarzeń kulturalnych roku są organizowane w kwietniu Gminne Konfrontacje Artystyczne. Jest to konkurs adresowany do uczniów z terenu gminy Rokiciny. Podczas konfrontacji uczestnicy mogą wykazać się umiejętnościami: wokalnymi, teatralnymi, plastycznymi.

W ramach realizacji schematu I PPL+ na terenie partnerskich gmin odbyły się również imprezy integracyjne dla mieszkańców o charakterze sportowym , a także konkurs dla dzieci pt. Jak wyobrażam sobie życie w mojej miejscowości za 10 lat. Organizacji imprez plenerowych sprzyjają walory środowiskowe. Na terenie partnerstwa istnieją duże połacie lasów, zbiorniki wodne. Na obszarze gminy Nowosolna mieści się Krajobrazowy Park Wzniesień Łódzkich. W związku z czym partnerstwo stawia na rozwój turystyki podmiejskiej i weekendowej. Należy jednak podkreślić, iż mimo dogodnych warunków naturalnych na jego obszarze nie ma dostatecznie rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Brakuje m.in. oznakowanych ścieżek rowerowych czy bazy noclegowej. Turyści mogą podziwiać pomniki przyrody czy obiekty dziedzictwa kulturowego usytuowane głównie na terenie Gminy Andrespol i Nowosolna takie jak.:

- zespół dworski w Nowym Bedoniu
- 15 budynków mieszkalnych drewnianych z przełomu XIX i XX w.
- 4 stanowiska archeologiczne
- wczesnośredniowieczne grodzisko w Starych Skoszewach
- liczne obiekty będące świadectwem historii narodu żydowskiego, rosyjskiego oraz niemieckiego

Problemem jest jednak niewystarczająca baza noclegowa, która istnieje praktycznie tylko na terenie Andrespola w postaci Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji , ośrodka kolonijnego w Justynowie oraz Zajazdu Hades.

Stan bezpieczeństwa publicznego

Stan bezpieczeństwa na terenie partnerstwa kształtuje się na średnim poziomie, biorąc pod uwagę ilość wykroczeń w ruchu drogowym, stan sanitarno-porządkowy, a przede wszystkim opinie samych mieszkańców. Mieszkańcy gmin Nowosolna i Andrespol, mieli okazję wypowiedzieć się na temat bezpieczeństwa wypełniając ankietę, której celem było zdiagnozowanie poziomu kapitału społecznego, określenie wizji rozwoju partnerstwa za jaką opowiadają się jego mieszkańcy. Za wskaźnik poziomu bezpieczeństwa w badaniu uznano zaufanie jakim mieszkańcy darzą siebie nawzajem oraz innych ludzi. Okazało się, że aż 50% mieszkańców przebadanych gmin (Gmina Brójce przystąpiła do partnerstwa znacznie później i jej mieszkańcy nie zostali objęci badaniem) nie ufa innym ludziom. Aż 73% mieszkańców Gminy Andrespol uznało, iż w relacjach z innymi ludźmi należy być ostrożnym. Podobnego zdania było 58% mieszkańców Gminy Nowosolna.

Na podstawie statystyk policyjnych można stwierdzić, że największe zagrożenia dla poczucia bezpieczeństwa na obszarze partnerstwa wynikają ze: zwiększenia się liczby wypadków drogowych, kradzieży rowerów, włamań do domków letniskowych, dewastacji urządzeń publicznych i znaków drogowych, braku schroniska dla zwierząt, istnienia dzikich wysypisk śmieci, braku kanalizacji i wylewania nieczystości płynnych w lasach i niezagospodarowanych działkach, wypalaniu traw. Mieszkańcy uznali, iż jednym z priorytetowych tematów oprócz rozwoju turystyki powinno być działanie na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Organizacje pozarządowe działające na obszarze objętym LSR

Organizacje pozarządowe działające na obszarze partnerstwa można podzielić na te „starego typu” do których można zaliczyć **Koła Gospodyń Wiejskich** funkcjonujące na terenie praktycznie wszystkich sołectw, **Ochotnicze Straże Pożarne** oraz na „nowego typu”, czyli stowarzyszenia i fundacje. Oczywiście organizacje można również podzielić na te bardziej i mniej aktywne. Organizacjach, które wyraziły zainteresowanie działalnością w ramach LGD i służyły pomocą w czasie realizacji Schematu I PPL+ to m.in.: **Stowarzyszenia ONJATY**, (wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, z wykorzystaniem różnorodnych dziedzin sztuki i starego rzemiosła, w oparciu o edukację i terapię w naturze, a także propagowanie idei zrównoważonego rozwoju oraz wyrównywanie szans dzieci i młodzieży wiejskiej), **Fundacja na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego „Jaskółka”** z gminy Brójce (celem działania jest zwiększenie wiedzy wśród młodzieży z gminy Brójce i gminy Bartnicza w kontekście pracy w trzecim sektorze, możliwości zdobywania środków na realizację własnych pomysłów, zdobywania doświadczenia zawodowego poprzez wolontariat,

aktywizowanie społeczności lokalnej). Przy realizacji schematu I oraz tworzeniu ZSROW pomocą służyło również **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Justynowa i Janówki**, którego cele działalności są bardzo szerokie i obejmują m.in. wsparcie edukacji dzieci i młodzieży na obszarach wiejskich, ochronę i popularyzowanie dziedzictwa kulturowego. Stowarzyszenie organizuje konkursy recytatorskie dla dzieci i młodzieży, a także odczyty poezji dla dorosłych. Głośnym echem w społeczności lokalnej odbiła się wystawa fotograficzna pokazująca najpiękniejsze miejsca gminy. Obecnie Stowarzyszenie stara się o dofinansowanie remontu starej szopy, w której planowane jest utworzenie muzeum rolnictwa i gospodarki wiejskiej, będące szansą na propagowanie dziedzictwa kulturowego i wartości budujących lokalną tożsamość.

Aktywną organizacją pozarządową z terenu gminy Andrespol jest również **Stowarzyszenie Dobra Nowina**, pomagające poszczególnym osobom, również rodzinom znajdującym się w ciężkiej sytuacji. Współpracuje ono z Urzędem Gminy oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Swoim wsparciem służy około 200 rodzinom na terenie Gminy Nowosolna.

Na terenie gminy Rokiciny działa 7 jednostek OSP. W jednostkach tych zrzeszonych jest 220 członków. W krajowym Systemie Ratowniczo – Gaśniczym od 08.05.1995 r. pozostaje OSP Łaznów a od 2005r. również OSP Janków. Wszystkie jednostki, czyli OSP: Rokiciny, Łaznów, Popielawy, Łaznowska Wola, Wilkucice, Janków i Stare Chrusty są jednostkami typu „S”. Zarząd Gminy Związku Ochotniczych Straży Pożarnych działa w niezmiennym składzie 18 osobowym, przedstawiciele ze wszystkich OSP.

II.4 Specyfika obszaru

Obszar partnerstwa obejmujący gminy: Andrespol, Nowosolną, Brójce i Rokiciny jest spójny pod względem przyrodniczym, gospodarczym i społeczno-kulturowym. Walory przyrodnicze Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, lasów Wiączyńskich i Spalsko-Rogowskich, stawy i zbiorniki wodne są elementem przestrzeni każdej z gmin. Jest to jeden z atutów tego obszaru ważny nie tylko dla mieszkańców ale dla całej aglomeracji łódzkiej. Zdania tego byli uczestnicy warsztatów, zorganizowanych celem budowania Lokalnej Grupy Działania, reprezentujący wszystkie sektory i gminy wchodzące w skład obszaru partnerstwa. Są oni przekonani, że dla realizacji tematu wiodącego, związanego z poprawą jakości życia można wykorzystać walory przyrodnicze, położenie geograficzne w sąsiedztwie Łodzi. Także według opinii mieszkańców gmin, wypowiedziających się w badaniach socjologicznych (zorganizowanych na przełomie roku 2005/2006 przez pracowników i studentów Instytutu Socjologii Uniwersytetu Łódzkiego) najmocniejszymi stronami obszaru są: „korzystne położenie w pobliżu dużego miasta, krajobraz, nieskażone środowisko, cisza i spokój”. Mieszkańcy partnerstwa uważają, że

w przyszłości „warto inwestować w ochronę środowiska oraz turystykę, dbając jednocześnie o czystość środowiska i bezpieczeństwo”. W celach zawartych w strategiach rozwoju gmin obszaru partnerstwa zakłada się wykorzystanie walorów krajobrazowych i zasobów naturalnych oraz lokalizacji w bezpośrednim sąsiedztwie Łodzi do planowanego rozwoju lokalnego. Mieszkańcy i władze gmin obszaru zgodnie podkreślają, że trzeba zintensyfikować działania na rzecz czystości środowiska przyrodniczego obszaru, rozwoju infrastruktury służącej funkcjom rekreacyjno-turystycznym, wprowadzić system edukacji ekologicznej dla różnych kategorii mieszkańców. Wszystkie te deklaracje i opinie mają odzwierciedlenie w oddolnie formułowanej wizji przyszłości obszaru partnerstwa.

Cały ten teren wchodzący w skład partnerstwa zakwalifikowany został do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania podlegających wspieraniu działalności rolniczej objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 73 i Nr 158, z późn. zm.) Gminy wchodzące w skład obszaru partnerstwa są gminami wiejskimi, ale rolnictwo indywidualne najlepiej prosperuje w gminie Brójce, natomiast w gminie Andrespol i Nowosolna nie odgrywa większej roli.

Są tu w większości „socjalne” gospodarstwa rolne, cechujące się dwuzawodowością. Ich właściciele lub członkowie rodzin łączą pracę czy pomoc w gospodarstwie, produkującym głównie na użytek rodziny, z działalnością pozarolniczą. Część z nich pracuje w Łodzi. Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i wypracowanie produktu lokalnego pozwoli na ograniczenie bezrobocia ukrytego w rolnictwie i znalezienie miejsca pracy na lokalnym rynku. Ponadto wielu przedsiębiorców wielkiego miasta znajduje dla swojej produkcji czy działalności usługowej „nisze” na wiejskim rynku pracy (obszarze LGD), co zwiększa nie tylko podaż artykułów czy usług, ale daje nowe miejsca pracy dla mieszkańców tego obszaru.

III. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy

Analiza SWOT obszaru partnerstwa, jako element uspołecznionej diagnozy została przygotowana w trakcie czterodniowych warsztatów, zorganizowanych dla konstytuującej się grupy działania w końcu marca 2006 r. Trzeba jednak stwierdzić, że cały wielomiesięczny proces decyzyjny przystąpienia do programu Leader+ stanowił podstawę do wypracowania w trakcie spotkań dyskusyjnych w różnych gremiach i zaprezentowania (w oparciu o diagnozę) poniższego stanowiska co do mocnych i słabych stron obszaru partnerstwa oraz szans i zagrożeń jakie mogą wspomóc lub utrudniać osiągnięcie określonego wizją kierunku działania. Po zapoznaniu się z diagnozą wielopłaszczyznową sytuacji obszaru, uczestnicy warsztatów postanowili podzielić się na trzy grupy robocze, z których każda otrzymała zadanie dokonania

analizy jednej z trzech płaszczyzn obszaru, „nie gubiąc” całościowego podejścia terytorialnego. Wszystkie bowiem trzy płaszczyzny wzajemnie się warunkują i są wyodrębnione analitycznie, głównie ze względów operacyjnych. W odniesieniu do łącznego obszaru obejmującego cztery gminy: Andrespol, Brójce, Nowosolną i Rokiciny uwzględniono trzy płaszczyzny: środowisko przyrodniczo – krajobrazowe, społeczność lokalna, jej kultura i tradycja oraz gospodarka, szeroko rozumiana obszar.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe i środowisko	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich, • duże lasy Spalsko-Rogowskie, • stawy, rzeczka Miazga, • unikalna roślinność, jodły i buki, • stadniny koni, • wyśmienita woda głębinowa, • czyste środowisko, brak przemysłu, • gaz ziemny • korytarz ekologiczny. 	<ul style="list-style-type: none"> • problem ze ściekami, braki w kanalizacji, • zła gospodarka odpadami, • braki w planowaniu przestrzennym, • chaotyczna zabudowa, • przerwany korytarz ekologiczny i niedostatecznie chroniona przyroda, • duże wylesione obszary, • zły stan lub brak chodników i dróg, • mała świadomość ekologiczna, • niedostateczna promocja walorów regionu.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie i poprawienie czystości i jakości środowiska, • bliskość dużych ośrodków naukowych, • możliwość korzystania z technologii wielkiego miasta, • możliwość powiększenia obszaru Lokalnej Grupy Działania. 	<ul style="list-style-type: none"> • presja bliskiego dużego miasta, zanieczyszczenia, dezorganizacji więzi lokalnych, • autostrada, duże natężenie ruchu na drogach, • zła gospodarka gruntami i złe planowanie przestrzenne (walory krajobrazowe i przyroda), • lokalizacja przemysłu pogarszającego krajobraz i środowisko, • zanieczyszczenie środowiska, • niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców (problem gospodarki odpadami).

Społeczność lokalna, kultura i tradycja	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykształcona ludność napływowa (potencjał intelektualny) i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> • słabe wykształcenie części mieszkańców • słabe kształcenie ustawiczne

<ul style="list-style-type: none"> •prężnie działające parafie, •szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na wysokim poziomie, •koła gospodyń, kluby sportowe, Ochotnicza Straż Pożarna i stowarzyszenia, •lokalni liderzy, •istniejące obiekty sportowo-rekreacyjne – Ośrodek Sportu i Rekreacji (Relaks) •korty, basen, boisko, •ślad piękna w starych pensjonatach (witraże). 	<ul style="list-style-type: none"> • mała integracja ludności rdzennej i napływowej, • patologie, w tym alkoholizm, • skromna oferta spędzania wolnego czasu, • niedobrze przygotowane miejsca do aktywności, • kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej, • mała aktywność społeczeństwa, • zaniedbane obiekty zabytkowe, • trudny dojazd z gminy do gminy, • zła lokalizacja ośrodków administracyjnych, • niska świadomość części społeczeństwa.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjału ludzkiego zwłaszcza intelektualnego, • możliwość współpracy z ośrodkami naukowo- badawczymi wielkiego miasta, • wykorzystanie pomocy z zewnątrz na rozwój obszaru, • partnerstwo i współpraca, w tym z organizacjami pozarządowymi, • dobra promocja obszaru. 	<ul style="list-style-type: none"> • migracja zarobkowa, • powiększanie się zjawisk patologicznych, przestępczości, ubóstwa, itp. • pogarszający się stan bezpieczeństwa publicznego, • nie utożsamianie się części mieszkańców z obszarem (sypialnia).

Gospodarka obszaru partnerstwa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • położenie gminy w obszarze metropolitalnym Aglomeracji Łódzkiej • dobrze zorganizowana i rozwijająca się aktywność gospodarcza małych przedsiębiorstw głównie rodzinnych, • potencjał do rozwoju turystyki • tradycje sportu i rekreacji oraz wczasów istniejący potencjał w zakresie infrastruktury sportowej • wzrost liczby mieszkańców, szczególnie młodych, spowodowany dodatnim 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, • rozdrobnione i nierentowne rolnictwo, • braki w infrastrukturze (w szczególności w zakresie infrastruktury drogowej, gospodarki wodno-ściekowej, sieci gazowej), • bezrobocie i brak miejsc pracy, ubóstwo, • niewykorzystane możliwości rozwoju związane z posiadanymi zasobami dla rozwoju turystyki i rekreacji (brak szlaków turystycznych oraz bazy turystycznej),

<p>saldem migracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dogodne położenie w pobliżu tras komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) • charakter gminy podmiejskiej – rozwój budownictwa jednorodzinnego i funkcji pomocniczych dla ośrodka centralnego, 	<ul style="list-style-type: none"> • braki w ofercie i rozwoju bazy sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, hotelowo-gastronomicznej, brak centrum, • brak rozpoznania i diagnozy, określenia produktu lokalnego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnące zapotrzebowanie na rozwój turystyki, w szczególności weekendowej wśród mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego, • rozwój funkcji sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych gminy, • rozwijanie współpracy z gminami sąsiednimi w ramach LGD • rozwój funkcji uzupełniających dla ośrodka centralnego (w szczególności funkcji sypialnej, rekreacyjno-wypoczynkowej i sportowej), • budowa autostrady • powstanie nowych miejsc pracy • zwiększenie aktywności inwestycyjnej gminy dzięki wsparciu z zewnętrznych źródeł finansowania (pozyskanie funduszy na rozwój małej przedsiębiorczości i produktów lokalnych, agroturystyki). 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencja • niski poziom kapitału społecznego, odpływ zdolnych ludzi do miast i za granicę, • konkurencja ościennych gmin w zakresie przyciągania nowych inwestorów, • niestabilność i niejasność przepisów prawnych.

IV. Określenie celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz wskazanie planowanych przedsięwzięć służących osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje

LGD STER chcąc efektywnie wykorzystać potencjał i zasoby lokalne swojego terytorium postanowiła zorientować działania i politykę rozwoju na tworzenie atrakcyjnej i konkurencyjnej przestrzeni życia dla obecnych i potencjalnych mieszkańców, jak również tworzenie bazy wypoczynku weekendowego dla mieszkańców aglomeracji łódzkiej. Pod pojęciem atrakcyjnej

przestrzeni należy rozumieć zarówno przestrzeń w jej wymiarze materialnym – infrastrukturalnym jak również społecznym, kulturowym i środowiskowym. Natomiast terytorium konkurencyjne, to takie, które jest zdolne rywalizować z otoczeniem swoimi zasobami tworząc przewagi konkurencyjne (atrakcyjne produkty) dla klientów z poza gmin partnerskich.

Wyłonione zostały trzy cele strategiczne (ogólne) dla LSR:

Cel strategiczny I - Podniesienie poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu

Cel strategiczny II - Wzrost satysfakcji z zamieszkania na obszarze partnerstwa

Cel strategiczny III - Rozwój wielofunkcyjny obszaru partnerstwa

Wskaźniki oddziaływania:

- Wzrost liczby mieszkańców obszaru objętego LSR LGD STER zadowolonych z poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu o 3% do końca roku 2014
- Wzrost liczby mieszkańców zadowolonych z zamieszkania na obszarze partnerstwa objętego LSR LGD STER o 5% do końca 2014 r.
- Wzrost liczby mieszkańców zadowolonych z rozwoju wielofunkcyjnego obszaru partnerstwa o 3% do końca 2014 r.

Ad.) I Podniesienie poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu

Cele szczegółowe:

I.1. Podniesienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa.

I.2. Ochrona przyrody i krajobrazu obszaru.

Wskaźniki rezultatu:

- *Liczba osób deklarujących pogłębienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa min. 2000 osób do końca 2014 r.*
- *Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu obszaru partnerstwa – min. 400 osób do końca 2014 r.*

Ad.) II Wzrost satysfakcji z zamieszkania na obszarze partnerstwa

II.1. Wzrost prolokalnej świadomości społecznej (kapitału społecznego)

II.2. Wspieranie lokalnej kultury (wzmocnienie kapitału kulturowego)

II.3. Rozwój infrastruktury społecznej

II.4. Poszerzenie i wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu

Wskaźniki rezultatu:

- *Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach o charakterze integracyjnym – min. 1500 osób do końca 2014 roku*

- *Liczba odbiorców działań wspierających lokalną kulturę – min. 1000 osób do końca 2014 roku*
- *Liczba osób deklarujących korzystanie z nowopowstałej bądź zmodernizowanej infrastruktury społecznej – min. 500 osób do końca 2014 r.*
- *Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniach poszerzających i wzbogacających ofertę spędzania wolnego czasu – min. 600 osób do końca 2014 r.*

Ad.) III Rozwój wielofunkcyjny obszaru partnerstwa

III.1. Wspieranie rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych obszaru.

III.2. Wspieranie rozwoju funkcji turystycznych obszaru.

III.3. Promocja produktów lokalnych.

Wskaźniki rezultatu:

- *Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjnych i sportowych na obszarze partnerstwa – min. 1000 osób na przestrzeni lat 2011-2014*
- *Liczba użytkowników nowo wybudowanych obiektów wspierających rozwój funkcji turystycznych obszaru – min. 500 osób w latach 2012-2014*
- *Liczba wypromowanych produktów lokalnych zaprezentowanych na imprezach targowych lub wystawienniczych: min. 1 do końca 2014 r.*

Ad.) I Podniesienie poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu

Świadomość ekologiczna to wiedza, poglądy i wyobrażenia o środowisku. Współczesne społeczeństwo powoli uświadamia sobie istotę swojego wpływu na środowisko naturalne i nieodwracalne zmiany z tym związane. Nie brakuje zagrożeń dotyczących degradacji środowiska naturalnego. Problem stanowią odpady wyrzucane do lasu, przypadki wandalizmu objawiające się kaleczeniem drzew, wypalanie suchych traw, śmieci, niewłaściwa gospodarka ściekami bytowo-gospodarczymi oraz niewłaściwe przechowywanie i stosowanie nawozów mineralnych i naturalnych. Pomimo obecności koszy na śmieci i obowiązku podpisania umów na wywóz śmieci przez gospodarstwa domowe wciąż natrafia się na dzikie wysypiska w najbliższym otoczeniu. Śmieci są rażącą wizytówką obecności człowieka w środowisku. Prowadzi to do zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby.

Członkowie lokalnych społeczności najchętniej podejmują się działań, które dotyczą najbliższej okolicy i te uznają, jako priorytetowe w dążeniu do poprawy stanu środowiska. LGD STER zamierza wpływać na postawy proekologiczne poprzez akcje dotyczące czystości środowiska oraz kolportaż materiałów informacyjnych o tematyce proekologicznej dążąc do

budowania świadomości ekologicznej, jako koncepcji akcentującej motywację do działań proekologicznych.

Dzięki temu mieszkańcy łatwiej dostrzegą problemy związane z czystością środowiska a biorąc udział w określonych działaniach, sami zaczną dążyć do zmian we własnym otoczeniu. Podnoszenie świadomości w tym względzie jest konieczne dla osiągnięcia efektywnych zmian i poprawiania walorów estetycznych krajobrazu gmin wchodzących w obszar LSR LGD STER.

Jednocześnie LGD STER w ramach realizowanej strategii zamierza prowadzić akcje podnoszące wiedzę mieszkańców na temat walorów środowiskowych gmin objętych działaniami LGD STER poprzez różnorodne akcje, konkursy i informacje zawarte w kolportowanych przez siebie materiałach informacyjno – promocyjnych.

Cele szczegółowe i ich kierunki działań:

I.1. Podniesienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa

Przedsięwzięcia:

- Inwentaryzacja zasobów obszaru LGD (przyrodniczych i kulturowych – opracowanie własne na podstawie zebranych informacji z poszczególnych gmin)
- Rozpowszechnienie wiedzy nt. zasobów obszaru LGD wśród mieszkańców i przyjezdnych
- Promowanie obszaru LGD
- Opracowanie i kolportaż np. broszur, ulotek, gazetek promocyjno – informacyjnych zawierających między innymi materiały dotyczące walorów obszaru gmin objętych zasięgiem LSR Stowarzyszenia LGD STER
- Organizacja wydarzeń tematycznych – np. konkursów, pokazów itp.

Wskaźniki produktu:

- *liczba sprawozdań z ilości posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych: szt. 1 do końca 2014 r.*
- *liczba zorganizowanych szkoleń nt. zasobów obszaru LGD wśród mieszkańców i przyjezdnych: min. 2 do końca 2014 r.*
- *liczba posiadanych stron internetowych: 1 do końca 2014 r.*
- *liczba zatrudnionych specjalistów ds. promocji i informacji: 1 osoba do końca 2013 r.*
- *liczba rodzajów zakupionych przez LGD materiałów promocyjnych (np. namiot reklamowy, roll-up, długopisy etc.): min. 6 do końca 2014 r.*

- *liczba zorganizowanych spotkań promujących LSR: min. 2 do końca 2014 r.*
- *liczba rodzajów materiałów informacyjnych promujących walory obszaru partnerstwa: min. 3 nakłady do końca 2014 r.*
- *liczba zorganizowanych wydarzeń tematycznych promujących walory przyrodnicze obszaru: min. 2 do końca 2014 r.*

I.2. Ochrona przyrody i krajobrazu obszaru partnerstwa

Przedsięwzięcia:

- organizacja społecznych akcji sprzątania regionu
- prowadzenie akcji uświadamiających na rzecz selektywnej zbiórki odpadów
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie degradacji środowiska naturalnego następującej np. w wyniku niekontrolowanych dzikich wysypisk śmieci, wypalania suchych traw i śmieci, przypadków wandalizmu objawiających się niszczeniem środowiska przyrodniczego i niewłaściwą gospodarką ściekami bytowo-gospodarczymi oraz niewłaściwym przechowywaniem i stosowaniem nawozów mineralnych i naturalnych

Wskaźniki produktu:

- *liczba akcji proekologicznych na rzecz sprzątania wybranych obszarów na terenie gmin wchodzących w obszar LSR LGD STER (mogą być organizowane we współpracy z władzami samorządowymi oraz placówkami szkolnymi): min. 4 do końca 2014 r.*
- *liczba rodzajów materiałów informacyjno – promocyjnych zawierających informacje na temat ekologii i czystości środowiska: min. 1 nakład do końca 2014 r.*
- *ilość akcji proekologicznych realizowanych w ramach konkursów (np. konkurs plastyczny), festynów, pokazów itp.: min. 1 do końca 2014 r.*

Ad.) II Wzrost satysfakcji z zamieszkania na obszarze partnerstwa

Funkcjonowanie społeczności lokalnej, jej trwanie i przeobrażenia oraz satysfakcja z zamieszkiwania na danym obszarze zależą w dużym stopniu od istnienia oraz ugruntowania elementów tożsamości lokalnej. Może ona wyzwalać postawy prospołeczne i działania na rzecz zbiorowości. Z tego powodu jednym z celów lokalnej strategii rozwoju jest kreowanie tej tożsamości w wymiarze kulturowym i społecznym. Celem działań jest osiągnięcie trwałej identyfikacji mieszkańców obszaru partnerstwa z układem kulturowym tworzoną przez zespół

idei, przekonań, poglądów, z konkretnymi zwyczajami i obyczajami. Identyfikacja taka sprzyja umacnianiu wewnętrznej jedności, pomaga w osiąganiu lokalnych i regionalnych celów. Tożsamość społeczna, to tożsamość oparta na przeżywanej i przyswojonej tradycji, teraźniejszości i wspólnym dla grupy definiowaniu przyszłości. Jej świadomość kreuje postawy obywatelskie i prospołeczne.

II.1. Wzrost prolokalnej świadomości społecznej (kapitału społecznego)

Przedsięwzięcia:

- Działania edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży mające na celu budowanie świadomości społecznej i wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez zdobywanie wiedzy o obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju

Wskaźniki produktu:

- *liczba zorganizowanych przedsięwzięć edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży (np. konkurs plastyczny, fotograficzny, wiedzy nt. LGD i LSR): min. 3 do końca 2014 r.*

II.2. Wspieranie lokalnej kultury (wzmocnienie kapitału kulturowego)

Przedsięwzięcia:

- Wzmacnianie tradycji kulturowych (np. poprzez organizację i przeprowadzenie festynów, konkursów itp. oraz wspieranie działalności zespołów śpiewaczych, kół gospodyń wiejskich, OSP i innych).
- Kultywowanie lokalnych obyczajów, tradycji, rzemiosła ludowego, m.in. zakup strojów ludowych, organizacja wystaw, itp.
- Opracowanie mapek z informacją nt. zabytków i miejsc atrakcyjnych pod względem turystycznym z obszaru objętego LSR.

Wskaźniki produktu:

- *liczba zorganizowanych imprez, wystaw, konkursów, festynów podczas których promowane są lokalne tradycje, inicjatywy, dziedzictwo kulturowe bądź rzemiosło ludowe: min. 10 do końca 2014 r.*
- *liczba zakupionych strojów ludowych: min. 14 kompletów do końca 2014 r.*
- *liczba edycji zaktualizowanych map/planów gmin: min. 4 do końca 2014 r.*

II.3. Rozwój infrastruktury społecznej

Przedsięwzięcia:

- Tworzenie (rozbudowa/budowa/modernizacja) obiektów infrastruktury społecznej oraz zakupy w zakresie wyposażenia miejsc użyteczności społecznej (świetlice środowiskowe, place zabaw, GOK, itp.)

Wskaźniki produktu:

- *liczba zakupionego wyposażenia dla obiektów użyteczności społecznej: min. 3 do końca 2014 r.*
- *liczba rozbudowanej/wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury społecznej: min. 8 do końca 2014 r.*

II.4. Poszerzenie i wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu

- Organizacja zajęć w szkołach, przedszkolach, świetlicach środowiskowych, ośrodkach kultury, parafiach i innych.
- Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, m.in. aktywizacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe, itp.
- Organizacja wydarzeń kulturalnych, np. festiwali muzycznych i innych.

Wskaźniki produktu:

- *liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych: min. 2 do końca 2014 r.*
- *liczba zorganizowanych imprez sportowo-rekreacyjnych: min. 2 do końca 2014 r.*
- *liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych: min. 2 do końca 2014 r.*

Ad.) III Rozwój wielofunkcyjny obszaru partnerstwa

Głównym celem wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich jest poprawa warunków życia i pracy osób żyjących na wsi. Podstawową cechą wielofunkcyjnego rozwoju jest tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, co umożliwi ulokowanie nadwyżek siły roboczej na wsi, ukierunkowywanie rozwoju zgodnie z potencjałem wewnętrznym danego obszaru, a także tworzenie odpowiedniej infrastruktury, która taki rozwój będzie umożliwiać.

LGD STER założyło przedsięwzięcia w zakresie rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych obszaru, w zakresie wspierania rozwoju funkcji turystycznych oraz promocji produktów lokalnych dążąc tym samym do podniesienia walorów turystycznych i rekreacyjnych obszaru a tym samym stymulowania rozwoju małych i mikro przedsiębiorstw z branży około turystycznej oraz wzmacniania potencjału lokalnych wytwórców w zakresie kreowania produktów lokalnych.

III.1. Wspieranie rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych obszaru

Przedsięwzięcia:

- Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury rekreacyjno – sportowej, m.in. budowa muszli i scen koncertowych, budowa boisk wielofunkcyjnych (ogólnodostępnych) oraz zaplecza sportowego (ławki, bramki), itp.

Wskaźniki produktu:

- *Liczba wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych: min. 8 do końca 2014 r.*

III.2. Wspieranie rozwoju funkcji turystycznych obszaru

Przedsięwzięcia:

- Tworzenie i oznakowanie szlaków rowerowych, pieszych (np. typu nordic walking), ścieżek dydaktycznych

Wskaźniki produktu:

- *Liczba wybudowanych szlaków rowerowych, pieszych (np. typu nordic walking), ścieżek dydaktycznych: min. 1 do końca 2014 r.*

III.3. Promocja produktów lokalnych

Przedsięwzięcia:

- Wykreowanie wspólnej koncepcji produktu lokalnego i jego promocja

Wskaźniki produktu:

- *liczba działań na rzecz wykreowania produktów lokalnych obszaru partnerstwa (np. organizacja konkursów kulinarnych dla KGW; udział w imprezach zewnętrznych, na których promowane są produkty lokalne): min. 8 do końca 2014 r.*

System monitorowania LSR: W monitorowaniu biorą udział wszyscy partnerzy LGD zaangażowani we wdrażanie. Kompleksowym prowadzeniem monitoringu, a w szczególności monitoringiem finansowym LSR, zajmie się Zarząd LGD. Materiały niezbędne do monitorowania LSR (poziom oczekiwanych wskaźników osiągnięć) będą opracowywane przez Zarząd przy współpracy z partnerami uczestniczącymi we wdrażanie poszczególnych zadań i projektów.

Matryca logiczna LGD „STER”

Logika interwencji: cele ogólne cele szczegółowe działania/produkty	Wskaźniki realizacji przedsięwzięcia	Źródła informacji
Cel strategiczny I Podniesienie poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu	Wskaźniki oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby mieszkańców obszaru objętego LSR LGD STER zadowolonych z poziomu czystości środowiska i harmonii krajobrazu o 3% do roku 2014 	<ul style="list-style-type: none"> Ankiety ewaluacyjne LGD Badania sondażowe LGD
I.1. Podniesienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa	Wskaźnik rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób deklarujących pogłębienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa: min. 2000 osób do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD Badania sondażowe LGD
Przedsięwzięcia dla celu I.1	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> Inwentaryzacja zasobów obszaru LGD (przyrodniczych i kulturowych – opracowanie własne na podstawie zebranych informacji z poszczególnych gmin) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba sprawozdań z ilości posiadanych zasobów przyrodniczych i kulturowych: szt. 1 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD
<ul style="list-style-type: none"> Rozpowszechnienie wiedzy nt. zasobów obszaru LGD wśród mieszkańców i przyjezdnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zorganizowanych szkoleń nt. zasobów obszaru LGD wśród mieszkańców i przyjezdnych: min. 2 do końca 2014 r. ➤ liczba posiadanych stron internetowych: 1 do końca 2014 r. 	

<ul style="list-style-type: none"> Promowanie obszaru LGD 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zatrudnionych specjalistów ds. promocji i informacji: 1 osoba do końca 2013 r. liczba zakupionych przez LGD materiałów promocyjnych (np. namiot reklamowy, roll-up, długopisy etc.): min. 6 do końca 2014 r. liczba zorganizowanych spotkań promujących LSR: min. 2 do końca 2014 r. 	
<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie i kolportaż np. ulotek, broszur, gazetek promocyjno – informacyjnych zawierających m. in. materiały dotyczące walorów obszaru gmin objętych zasięgiem LSR Stowarzyszenia LGD STER 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba rodzajów materiałów informacyjnych promujących walory obszaru partnerstwa: min. 3 nakłady do końca 2014 r. 	
<ul style="list-style-type: none"> Organizacja wydarzeń tematycznych – np. konkursów, pokazów itp. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych wydarzeń tematycznych promujących walory przyrodnicze obszaru: min. 2 do końca 2014 r. 	
I.2. Ochrona przyrody i krajobrazu obszaru partnerstwa	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu obszaru partnerstwa – min. 400 osób do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD Listy uczestników konkursów proekologicznych Ilość wydanych materiałów informacyjnych

Przedsięwzięcia dla celu I.2	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> organizacja społecznych akcji sprzątania regionu 	<ul style="list-style-type: none"> liczba akcji proekologicznych na rzecz sprzątania wybranych obszarów na terenie gmin wchodzących w obszar LSR LGD STER (mogą być organizowane we współpracy z władzami samorządowymi oraz placówkami szkolnymi): min. 4 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD
<ul style="list-style-type: none"> przewodzenie akcji uświadamiających na rzecz selektywnej zbiórki odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> liczba materiałów informacyjno – promocyjnych zawierających informacje na temat ekologii i czystości środowiska: min. 1 do końca 2014 r. 	

<ul style="list-style-type: none"> podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie degradacji środowiska naturalnego następującej np. w wyniku niekontrolowanych dzikich wysypisk śmieci, wypalania suchych traw i śmieci, przypadków wandalizmu objawiających się niszczeniem środowiska przyrodniczego i niewłaściwą gospodarką ściekami bytowo-gospodarczymi oraz niewłaściwym przechowywaniem i stosowaniem nawozów mineralnych i naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ilość akcji proekologicznych realizowanych np. w ramach konkursów (np. konkurs plastyczny), festynów, pokazów, itp.: min. 1 do końca 2014 r. 	
Cel strategiczny II Wzrost satysfakcji z zamieszkania na obszarze partnerstwa	Wskaźnik oddziaływania: <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby mieszkańców obszaru objętego LSR LGD STER zadowolonych z zamieszkania na obszarze partnerstwa o 5% do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Ankiety ewaluacyjne LGD Badania sondażowe LGD
II.1. Wzrost prolokalnej świadomości społecznej (kapitału społecznego)	Wskaźnik rezultatu: <ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach o charakterze integracyjnym – min. 1500 osób do końca 2014 roku 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD Listy uczestników konkursów Szacunkowy raport organizatorów imprez lokalnych

Przedsięwzięcia dla celu II.1	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> – Działania edukacyjne adresowane do dzieci i młodzieży mające na celu budowanie świadomości społecznej i wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez zdobywanie wiedzy o obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba zorganizowanych przedsięwzięć edukacyjnych adresowanych do dzieci i młodzieży (np. konkurs plastyczny, fotograficzny, wiedzy nt. LGD i LSR): min. 3 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD
II.2. Wspieranie lokalnej kultury (wzmocnienie kapitału kulturowego)	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba odbiorców działań wspierających lokalną kulturę – min. 1000 osób do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dane własne LGD ➤ Listy obecności z warsztatów kulinarnych ➤ Dane szacunkowe organizatorów festynu
Przedsięwzięcia dla celu II.2	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzmacnianie tradycji kulturowych (np. poprzez organizację i przeprowadzenie festynów, konkursów itp., wspieranie działalności zespołów śpiewaczych, kół gospodyń wiejskich, OSP i innych) ➤ Kultywowanie lokalnych obyczajów, tradycji, rzemiosła ludowego, m.in. zakup strojów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zorganizowanych imprez, wystaw, konkursów, festynów podczas których promowane są lokalne tradycje, inicjatywy bądź rzemiosło ludowe: min. 10 do końca 2014 r. ➤ liczba zakupionych strojów ludowych: min. 14 kompletów do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dane własne LGD

ludowych, organizacja wystaw		
➤ Opracowanie mapek z informacją nt. zabytków i miejsc atrakcyjnych pod względem turystycznym z obszaru objętego LSR	➤ Liczba edycji zaktualizowanych map/planów gmin: min. 4 do końca 2014 r.	
II.3. Rozwój infrastruktury społecznej	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>➤ Liczba osób deklarujących korzystanie z nowo powstałej bądź zmodernizowanej infrastruktury społecznej – min. 500 osób do końca 2014 r.</p>	<p>➤ Dane własne LGD</p> <p>➤ Dokumentacja beneficjentów pomocy</p> <p>➤ Dane urzędów gmin</p>
Przedsięwzięcia dla celu II.3	Wskaźniki produktu:	
➤ Tworzenie (rozbudowa/budowa/modernizacja) obiektów infrastruktury społecznej oraz zakupy w zakresie wyposażenia miejsc użyteczności społecznej (świetlice środowiskowe, place zabaw, GOK, itp.)	<p>➤ liczba zakupionego wyposażenia dla obiektów użyteczności społecznej : min. 3 do końca 2014 r.</p> <p>➤ liczba rozbudowanej/wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury społecznej: min. 8 do końca 2014 r.</p>	➤ Dane własne LGD
	Wskaźnik rezultatu:	➤ Dane własne LGD

II.4. Poszerzenie i wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba uczestników biorących udział w zajęciach pozaszkolnych i imprezach rekreacyjnych – min. 600 osób do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dokumentacja beneficjentów pomocy
Przedsięwzięcia dla celu II.4	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja zajęć w szkołach, przedszkolach, świetlicach środowiskowych, ośrodkach kultury, parafiach i innych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych: min. 2 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dane własne LGD ➤ Dokumentacja beneficjentów pomocy
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych, m.in. aktywizacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe, itp. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zorganizowanych imprez sportowo-rekreacyjnych: min. 2 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dane własne LGD ➤ Dokumentacja beneficjentów pomocy

➤ Organizacja wydarzeń kulturalnych, np. festiwali muzycznych i innych.	– liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych: min. 2 do końca 2014 r.	➤ Dane własne LGD
Cel strategiczny III Rozwój wielofunkcyjny obszaru partnerstwa	Wskaźniki oddziaływania: 2. Wzrost liczby mieszkańców zadowolonych z rozwoju wielofunkcyjnego obszaru partnerstwa o 3 % do końca 2014r.	3. Dane LGD 4. Dane JST 5. Dokumentacja beneficjentów pomocy
III.1. Wspieranie rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych obszaru	Wskaźnik rezultatu: <ul style="list-style-type: none">Liczba osób korzystających z obiektów rekreacyjnych i sportowych na obszarze partnerstwa – min. 1000 osób na przestrzeni lat 2011-2014	<ul style="list-style-type: none">Dane LGDDane JSTDokumentacja beneficjentów pomocy
Przedsięwzięcia dla celu III.1	Wskaźnik produktu:	
<ul style="list-style-type: none">Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury rekreacyjno – sportowej, m.in. budowa muszli i scen koncertowych, budowa boisk wielofunkcyjnych (ogólnodostępnych) oraz zaplecza sportowego (ławki, bramki), itp.	➤ Liczba wybudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych obiektów rekreacyjnych i sportowych: min. 8 do końca 2014 r.	<ul style="list-style-type: none">Dane LGDDane JSTDokumentacja beneficjentów pomocy

III.2. Wsparcie rozwoju funkcji turystycznych obszaru	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba użytkowników nowo wybudowanych obiektów wspierających rozwój funkcji turystycznych obszaru – min. 500 osób w latach 2012-2014. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne JST Dokumentacja beneficjentów pomocy
Przedsięwzięcia dla celu III.2	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tworzenie i oznakowanie szlaków rowerowych, pieszych (np. typu nordic walking), ścieżek dydaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych szlaków rowerowych, pieszych (np. typu nordic walking), ścieżek dydaktycznych: min. 1 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD Dane własne JST Dokumentacja beneficjentów pomocy
III.3. Promocja produktów lokalnych	<p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Liczba wypromowanych produktów lokalnych zaprezentowanych na imprezach targowych lub wystawienniczych: min. 1 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dane własne LGD
Przedsięwzięcia dla celu III.3	Wskaźniki produktu:	
<ul style="list-style-type: none"> wykreowanie wspólnej koncepcji produktu lokalnego i jego promocja 	<ul style="list-style-type: none"> liczba działań na rzecz wykreowania produktów lokalnych obszaru partnerstwa (np. organizacja konkursów kulinarnych dla KGW; udział w imprezach zewnętrznych, na których promowane są produkty lokalne): min. 8 do końca 2014 r. 	<ul style="list-style-type: none"> Dane własne LGD

V. Określenie misji LGD

Misja Partnerstwa „Andrespol - Brójce - Nowosolna” została określona podczas warsztatów tworzenia analizy SWOT dla ZSROW organizowanych w ramach PPL+.

Brzmi ona:

„Mieszkamy pod Łodzią i dlatego chcemy być miejscem, do którego mieszkańcy tego miasta z chęcią przyjadą na wypoczynek i rekreację.

Działamy razem, aby pomnożyć nasze siły i możliwości, w tym celu tworzymy partnerską grupę, w której swoje miejsce znajdują samorządy, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy.

Nasze działania opieramy o bogatą i ciekawą historię i tradycje regionu, a naszą troską jest wysoka jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.”

Zwieńczeniem pracy uczestników warsztatów było wyodrębnienie działań związanych z celami strategicznymi i operacyjnymi, które jednak mają formułę otwartą. Powstawanie ZSROW, a następnie LSR oraz funkcjonowanie samej LGD jest bowiem procesem, w związku z czym mogą pojawić się nowe pomysły mogące nakreślić ciekawe i skuteczne kierunki rozwoju obszaru partnerstwa.

VI. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR

Ostatnie lata dowiodły, iż położenie LGD w bezpośredniej bliskości Łodzi oraz dokonujące się obecnie procesy urbanizacyjne (w odniesieniu do Łodzi – suburbanizacja, czyli tzw. procesy rozlewania się miasta), determinują zmiany wiejskiego wizerunku tych trzech gmin partnerskich w gminy o charakterze podmiejskim o funkcjach przedmieścia dużego miasta. Dlatego też podejmowane działania LGD STER po pierwsze mają na celu wzmocnienie zachodzących procesów przemian w zakresie rolnictwa oraz jego otoczenia, stworzenia warunków do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego i nowoczesnej produkcji rolnej, oraz agroturystyki i rozbudowanej sfery usługowej. Po drugie, działania te mają na celu zbudowanie atrakcyjnej przestrzeni dla nowego typu mieszkańców gmin, zarówno autochtonów jak i licznie przybywających mieszkańców napływowych. Wraz ze zmianą stylu życia i pojawieniem się nowego rodzaju użytkowników powstały także inne potrzeby społeczne, które gmina chce zabezpieczyć korzystając tym samym z ogromnej szansy jaką może stworzyć nowa funkcja wypoczynkowo-turystyczna partnerstwa.

Uwarunkowania obszaru oraz przeprowadzona analiza SWOT przemawiają za wcieleniem w życie trzech postawionych celów strategicznych. Nieskażone środowisko

naturalne, malownicze położenie, atrakcyjny krajobraz, położenie w centralnej Polsce w pobliżu aglomeracji łódzkiej, walory przyrodnicze Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, lasów Wiączyńskich i Spalsko-Rogowskich, stawy i zbiorniki wodne są elementem przestrzeni każdej z gmin - to najważniejsze powody przemawiające za wyborem celu I i III. Podniesienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa, skuteczna ochrona przyrody i krajobrazu obszaru, ochrona środowiska łączy się nieodzownie z dążeniem do podnoszenia satysfakcji z życia zarówno mieszkańców gmin jak i osób przyjezdnych, pragnących odpocząć w naturalnych, atrakcyjnych krajobrazowo warunkach. By opłacalnym było dla mieszkańców inwestować w ochronę środowiska oraz turystykę, musi nastąpić poszerzenie i wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu, jak i rozwój funkcji rekreacyjno-sportowo-turystycznej, hotelowo-gastronomicznej, rehabilitacyjno-zdrowotnej obszaru partnerstwa (Cel II i III). Zrównoważony rozwój na terenie LGD, infrastruktura służąca funkcjom rekreacyjno-turystycznym, ochrona środowiska, dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej to elementy świadczące o atrakcyjności obszaru i jakości życia mieszkańców oraz przebywających tam turystów.

VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Zawiązanie się grupy LGD STER było spowodowane wspólnymi celami oraz strategią rozwoju dla rejonu. Poszczególne gminy objęte projektem połączyło zarówno położenie i atrakcyjny krajobraz, bogactwo obiektów, form dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, struktura społeczno-demograficzna, wzrost akceptacji społecznej oraz gremiów gospodarczych dla działań zrównoważonego rozwoju, jak również wizja co do możliwości wykorzystania obszaru, zniwelowania wielu niedogodności zarówno infrastrukturalnych, środowiskowych jak i społecznych przyczyniających się do rozwoju trzech gmin partnerskich.

Planuje się przede wszystkim zintegrowane przedsięwzięcia z wykorzystaniem lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych. Myśląc o wykorzystaniu istniejącego potencjału środowiskowego, przykładem na zintegrowane podejście będzie planowanie przedsięwzięć uwzględniających udział rolników podejmujących działalność agroturystyczną, przedsiębiorców świadczących usługi hotelarsko-gastronomiczne oraz władz gmin wspierających swoją działalnością informacyjno-promocyjnie. Zajmując się zagadnieniem ochrony środowiska (jak każdym zagadnieniem z osobna) na obszarze partnerstwa, stoimy na stanowisku, iż jedynie zintegrowane, holistyczne podejście do celu ma sens powodzenia i osiągnięcia zakładanych rezultatów. Bez odpowiedniej edukacji ekologicznej mieszkańców z uwzględnieniem różnych grup wiekowych, ustanowionych i stosowanych jasnych legislacji prawnych za pośrednictwem

władz gmin, dobrego przykładu płynącego z przedsiębiorczości ekologicznej-agroturystyki będzie zdecydowanie efektywniej osiągnąć planowane zamierzenia.

VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

mm Innowacyjnym podejściem dla przedsięwzięć planowanych w LSR stał się przede wszystkim cały proces budowania partnerstw sektorowych i ponadsektorowych, będący sposobem zaangażowania lokalnych aktorów: władz, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców w proces aktywizacji społeczno-gospodarczy oraz budowanie tożsamości miejsca. Różnorodne metody integracji wielu środowisk, niejednokrotnie pionierskie platformy wymiany poglądów, oczekiwań, stanowiące zaczątek dialogu społecznego, będące narzędziem funkcjonującym w Polsce od jakiegoś czasu, po raz pierwszy zostały zastosowane podczas poszczególnych etapów budowania partnerstwa pomiędzy gminami: Andrespol i Nowosolna, a następnie z gminą Brójce i Rokiciny. Bez wątpienia wszyscy aktorzy partnerstwa są zgodni, iż praca nad wyszczególnionym w LSR produktem lokalnym będzie wiązała się przede wszystkim z dużymi pokładami kreatywnej i nowatorskiej pracy celem osiągnięcia planowanego sukcesu.

Innowacyjność kierunków działania i przedsięwzięć w LSR przejawia się w przyjęciu założenia, że rozwój gospodarczy będzie stymulowany poprzez wzrost kapitału społecznego. Przejawem innowacyjnego podejścia są również szeroko zakrojone przedsięwzięcia oparte o wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych.

IX. Określenie procedury oceny zgodności operacji z LSR, procedury wyboru operacji przez LGD, procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteriów, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR, oraz kryteriów wyboru operacji, a także procedury zmiany tych kryteriów

W ramach realizacji LSR opracowanej przez LGD w rozumieniu przepisów PROW 2007-2013 dla obszaru gmin: Andrespol, Brójce, Nowosolna, Rokiciny, LGD będzie działała m. in. poprzez:

- upowszechnianie założeń LSR;
- upowszechnianie informacji o warunkach i zasadach udzielania pomocy w ramach PROW 2007-2013, kryteriach wyboru projektów oraz zasadach naborów;
- ogłaszanie i prowadzenie naborów wniosków z obszaru działania LGD.

Beneficjenci z terenu LGD mogą wnioskować o pomoc w zakresie działań osi IV Leader. Wnioski te mogą dotyczyć:

- operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”;
- małych projektów, tj. operacji, które nie odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania osi 3 ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi;
- operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”;
- operacji, które odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.

PROCEDURY:

1. Właściwy organ samorządu województwa właściwego ze względu na siedzibę LGD, na jej wniosek, podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki, na tablicy ogłoszeń urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki oraz w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR, informację o możliwości składania, za pośrednictwem danej LGD, wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR.

1a. We wniosku, o którym mowa w punkcie 1, LGD określa planowany termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR.

1b. LGD składa wniosek, o którym mowa w punkcie 1, w terminie 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR., a dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy – w terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR.

1c. Jeżeli określony przez LGD we wniosku, o którym mowa w punkcie 1, planowany termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR nie został uzgodniony z samorządem województwa, w informacji, o której mowa w punkcie 1, wskazuje się inny termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR określony przez LGD w uzgodnieniu z samorządem województwa. Przepis ten stosuje się odpowiednio w przypadku złożenia przez LGD wniosku, o którym mowa w punkcie 1, po upływie terminu określonego w punkcie 1b.

2. Informacja, o której mowa w punkcie 1, jest zamieszczana także przez LGD na jej stronie internetowej oraz w jej siedzibie na tablicy ogłoszeń;

3. Informacja, o której mowa w punkcie 1, zawiera w szczególności wskazanie:

- 1) terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR:
 - a) nie krótszego niż 14 dni i nie dłuższego niż 30 dni,
 - b) rozpoczynającego bieg nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości tej informacji;
- 2) miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR;
- 3) miejsca zamieszczenia wzoru formularza wniosku o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR;
- 4) miejsca zamieszczenia kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR przez LGD, określonych w LSR, w tym kryteriów, na podstawie których ocenia się uzasadnienie realizacji projektów w ramach LSR;
- 5) miejsca zamieszczenia wykazu dokumentów niezbędnych do weryfikacji spełnienia kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR, określonych w LSR;
- 6) limitu dostępnych środków;
- 7) minimalnych wymagań, których spełnienie jest niezbędne do wyboru projektu w ramach wdrażania LSR przez LGD.

4. Wniosek o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR składa się bezpośrednio w miejscu, o którym mowa w punkcie 3 podpunkt 2.

4a. Złożenie wniosku o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR potwierdza się na jego kopii. Potwierdzenie zawiera datę złożenia wniosku oraz jest opatrzone pieczęcią LGD i podpisane przez osobę przyjmującą wniosek.

5. LGD dokonuje wyboru projektów w ramach wdrażania LSR zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005:

1) spośród projektów, które:

- a) są zgodne z LSR,
- b) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji, o której mowa w punkcie 1;

2) na podstawie kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR;

6. Niezwłocznie po dokonaniu oceny projektów w ramach wdrażania LSR pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru projektów, lecz nie później niż w terminie 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR, LGD sporządza listę ocenionych projektów, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach tej oceny, a w przypadku identycznej ilości zdobytych punktów wg pierwszeństwa wpłynięcia wniosku, stosownie do daty i godziny, oznaczonych na wniosku, i przekazuje ją wnioskodawcom, informując ich na piśmie o:

- 1) zgodności projektu z LSR albo jego niezgodności z LSR - wskazując przyczyny niezgodności;
- 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych projektów;
- 3) możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

7. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR, LGD sporządza listy:

- 1) projektów, które zostały wybrane, ustalając ich kolejność według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny spełniania kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR, a w przypadku identycznej ilości zdobytych punktów wg pierwszeństwa wpłynięcia wniosku, stosownie do daty i godziny, oznaczonych na wniosku, i przekazuje ją wnioskodawcom, informując ich na piśmie o:
- 2) projektów, które nie zostały wybrane,

Przy czym uwzględnia się wyniki oceny projektów dokonanej na skutek złożonych odwołań, o których mowa w punkcie 6 podpunkt 3.

8. Listy, o których mowa w punkcie 6 i 7, zawierają dane umożliwiające identyfikację projektu w ramach wdrażania LSR i wnioskowaną kwotę pomocy, a lista, o której mowa w punkcie 7:

1) podpunkt 1 w przypadku, gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy jest podawana do publicznej wiadomości **po raz ostatni** (według Harmonogramu przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju) zawiera dodatkowo wskazanie projektów, które mieszczą się w ramach limitu, o którym mowa w punkcie 3 podpunkt 6;

2) podpunkt 2 zawiera dodatkowo wskazanie projektów, które:

a) w wyniku oceny pod względem zgodności z LSR zostały uznane za:

- zgodne z LSR,
- niezgodne z LSR,

b) nie zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w informacji, o której mowa w punkcie 1.

9. LGD przekazuje właściwemu organowi samorządu województwa listy, o których mowa w punkcie 7, oraz uchwały właściwego organu LGD w sprawie wyboru projektów wraz ze wszystkimi złożonymi wnioskami o przyznanie pomocy na projekty w ramach wdrażania LSR, w terminie określonym w tym przepisie.

9a. LGD publikuje listę, o której mowa w punkcie 7 podpunkt 1, na swojej stronie internetowej nie później niż w dniu jej przekazania do właściwego organu samorządu województwa.

10. LGD informuje na piśmie wnioskodawcę o:

- 1) wybraniu projektu w ramach wdrażania LSR albo jego niewybraniu, wskazując przyczyny niewybrania,
- 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach oceny projektów pod względem spełniania kryteriów wyboru projektów w ramach wdrażania LSR lub miejscu na liście projektów, które zostały wybrane

- w terminie określonym w punkcie 7, z tym, że informując wnioskodawcę o wybraniu projektu w przypadku, gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy jest podawana do publicznej wiadomości **po raz ostatni** (według Harmonogramu przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju), wskazuje się również, czy projekt ten mieści się w ramach limitu, o którym mowa w punkcie 3 podpunkt 6.

11. W przypadku, gdy informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy jest podawana do publicznej wiadomości po raz ostatni,

(według Harmonogramu przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 4.1/413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju), Rada wybiera operacje do wysokości 120% limitu o którym mowa w punkcie 3 podpunkt 6;

HARMONOGRAM PRZYJMOWANIA I ROZPATRYWANIA WNIOSKÓW PRZEZ LGD (dni kalendarzowe)

Lp.	Rodzaj czynności:	Termin realizacji czynności:
1)	Ogłoszenie konkursu. Bieg terminu składania wniosków nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości przez Samorząd Województwa.	Od 14 do 30 dni
2)	Świadczenie pomocy w przygotowaniu wniosków potencjalnym wnioskodawcom przez pracowników Biura LGD oraz Doradców.	Od 14 do 30 dni
3)	Zakończenie konkursu przez pracowników Biura LGD poprzez zamknięcie rejestru złożonych wniosków w formie stosowanego protokołu.	30 dni od podania do publicznej wiadomości
4)	Weryfikacja złożonych wniosków przez pracowników Biura LGD; przygotowanie dokumentacji na posiedzenie Rady Stowarzyszenia dotyczące oceny wniosków.	Do 15 dni od zakończenia konkursu
5)	Dokonanie przez Radę Stowarzyszenia oceny złożonych wniosków w zakresie zgodności z LSR, sporządzenie listy ocenionych wniosków, przekazanie wnioskodawcom informacji na piśmie.	Do 21 dni od zakończenia konkursu
6)	Tryb odwoławczy – wnioskodawca może złożyć odwołanie do Rady Stowarzyszenia.	7 dni od otrzymania informacji na piśmie
7)	Rozpatrzenie odwołań przez Radę Stowarzyszenia w trybie ostatecznym.	7 dni od zamknięcia dla wnioskodawców trybu odwoławczego
8)	Weryfikacja po przeprowadzonym trybie odwoławczym listy wniosków wybranych i niewybranych do dofinansowania.	Do 45 dni od zakończenia konkursu
9)	Przekazanie wnioskodawcom pisemnej informacji o ostatecznych wynikach konkursu.	Do 45 dni od zakończenia konkursu
10)	Przekazanie list, o których mowa w pkt. 7 właściwemu podmiotowi wdrażającemu.	Do 45 dni od zakończenia konkursu

Wnioski składane do LGD, kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach osi 4 Leader, mogą dotyczyć tylko działań i projektów zgodnych z LSR. Ich realizacja powinna w możliwie najwyższym stopniu pozytywnie oddziaływać na środowisko, prowadzić do tworzenia nowych miejsc pracy, być zgodna z innymi dokumentami planistycznymi danego obszaru oraz odznaczać się innowacyjnością, przyczyniając się do poprawy ogólnej jakości życia mieszkańców na obszarze LGD.

Procedura wyboru operacji przez LGD

Decyzję o skierowaniu projektu do realizacji podejmuje organ decyzyjny LGD – Rada. Do wyłącznych kompetencji Rady należy analiza i ocena projektu pod względem zgodności operacji z LSR. Rada może przy tym korzystać z analiz i ocen niezależnych ekspertów.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Rady, członkowie Rady nie mogą być zatrudnieni w Biurze LGD określona została także procedura wyłączenia z oceny projektów członków Rady mających związki z projektem. Procedura wyboru operacji przez LGD zawiera szczegółowe procedury oceny zgodności operacji z LSR i z Lokalnymi Kryteriami Wyboru. Przedstawia się ona następująco:

Przedmiot procedury:

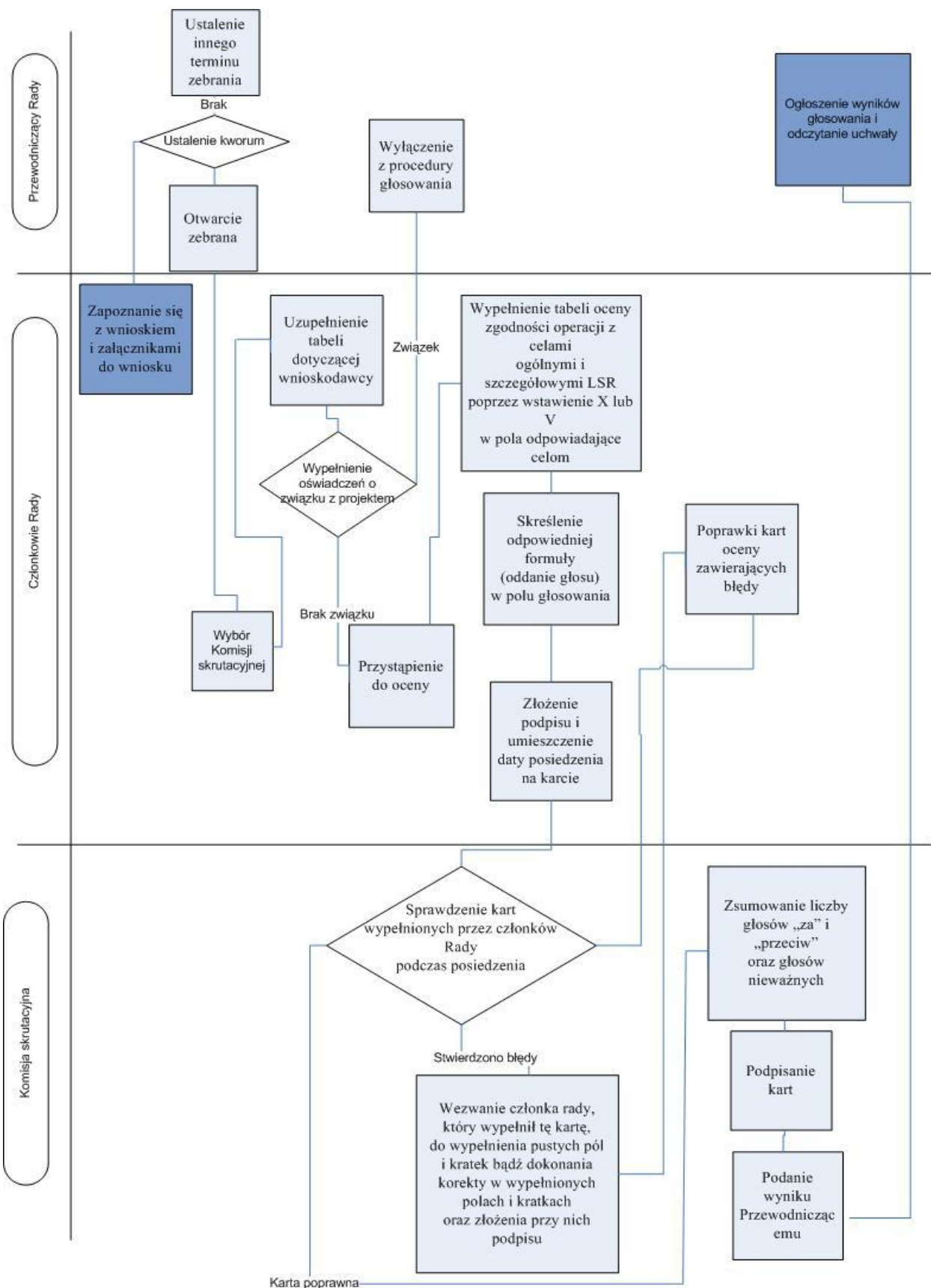
Procedura wyboru operacji przez LGD (przeznaczonych do finansowania w ramach działania osi IV PROW 2007-2013 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”).

Obszar:

Od przyjęcia wniosku przez Biuro LGD do przekazania dokumentów Urzędowi Marszałkowskiemu w Łodzi.

Funkcja:

Procedura opisuje obieg dokumentów oraz sposoby organizacji naboru wniosków. Poprzedzona jest ogłoszeniem naboru przez biuro LGD zgodnie z harmonogramem realizacji Leader oraz powiadomieniem członków Rady o miejscu i terminie obrad oraz podaniem tej informacji do wiadomości publicznej.

Opis czynności:

Tryb postępowania z wnioskiem

LGD stanowiąc swojego rodzaju „instytucję” utworzy biuro, którego jednym z zadań będzie pomoc w wypełnianiu wniosków. Nabory wniosków będą ogłaszane zgodnie z harmonogramem. Przyjęcie wniosku będzie się odbywać w biurze LGD poprzez wpisanie wniosku do rejestru. Wnioskodawca otrzyma potwierdzenie zarejestrowania wniosku na kopii wniosku poprzez postawienie pieczętki i podpis pracownika biura, który przyjmie wniosek. W momencie rejestracji, pracownicy biura zobowiązani będą do wypełnienia kart oceny wniosku – karta weryfikacji wniosku. Do oceny wniosku ważne są również data i godzina przyjęcia wniosku na kancelarię biura LGD.

Po zamknięciu naboru, Biuro LGD informuje członków Rady o terminie i miejscu posiedzenia w sprawie wyboru operacji do finansowania zachowując termin, co najmniej 7 dni przed terminem posiedzenia, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Rady.

Posiedzenie, otwiera Przewodniczący Rady. Jeśli został spełniony warunek kworum (liczba obecnych członków rady na posiedzeniu – co najmniej 50% +1 składu Rady), zebranie jest prawomocne. Na początek mają miejsce wystąpienia osób referujących operacje. W dalszej kolejności odbywa się, zarządzona przez Przewodniczącego Posiedzenia, dyskusja. Po tej części obrad, Przewodniczący zarządza przerwę. Na sali zostają tylko członkowie Rady. Po przerwie, uczestniczą oni w dyskusji. Następnie Przewodniczący posiedzenia zarządza głosowanie. Członkowie Rady wybierają spośród siebie dwóch członków Komisji Skrutacyjnej, zgodnie z Regulaminem. Kolejne czynności wykonują radni w związku z głosowaniem.

Zawiera się tu także procedura wyłączenia członków Rady mających związek z przeznaczonym do głosowania projektem. Po podpisaniu oświadczeń, członkowie Rady, którzy mają związek z omawianym projektem zostają wyłączeni z procedury głosowania na podstawie deklaracji bezstronności. Przewodniczący Posiedzenia określa liczbę głosujących. Członkowie Rady przystępują do głosowania poprzez wypełnienie kart do głosowania. W pierwszej kolejności wypełniają kartę oceny zgodności operacji z LSR. W sprawie uznania operacji za zgodną z LSR Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów (50%+1). Komisja Skrutacyjna sprawdza karty, jeśli są w nich braki lub błędy, wzywa członka Rady do poprawek. Komisja Skrutacyjna przelicza głosy i podaje do wiadomości Przewodniczącemu Posiedzenia. Przewodniczący ogłasza wyniki. Kolejnym punktem w porządku obrad jest głosowanie w sprawie oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru projektów. Radni wypełniają karty do głosowania przyznając punkty określonym operacjom. Następnie punkty te sumują i podpisują się na kartach. Komisja skrutacyjna powtarza czynności związane ze sprawdzeniem kart, jeśli są

błędy lub braki, wzywa członków Rady do poprawek. Wyniki głosowania podaje do wiadomości Przewodniczącego Posiedzenia. Przewodniczący ogłasza wyniki. Członkowie Rady podejmują decyzje w formie uchwały. Przewodniczący zamyka obrady.

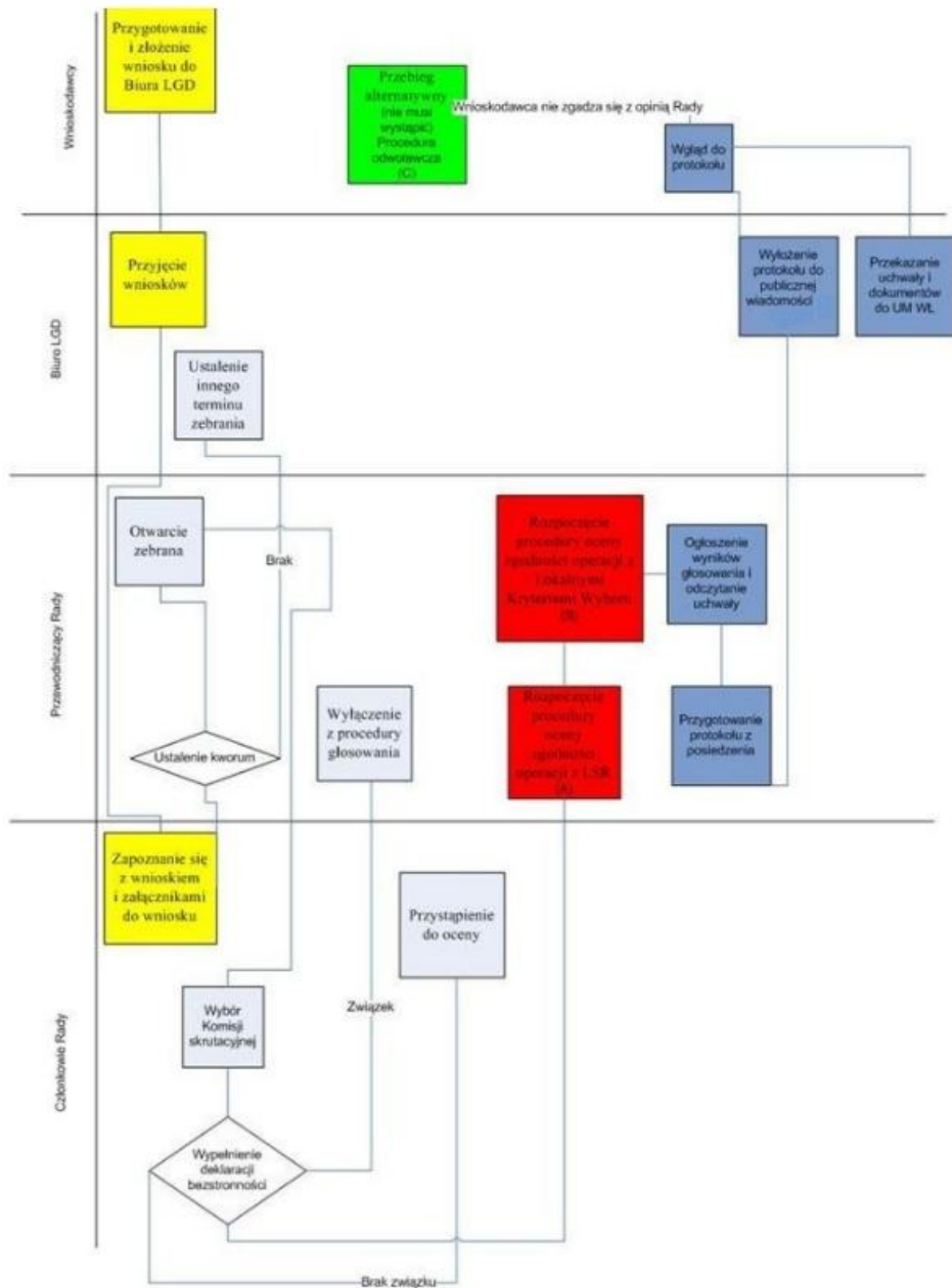
Z każdego głosowania dokonywanego przez wypełnienie kart do oceny operacji komisja skrutacyjna sporządza protokół, w którym zawarte są informacje o przebiegu i wynikach głosowania. Karty oceny operacji, złożone w trakcie danego głosowania stanowią załącznik do protokołu komisji skrutacyjnej z tego głosowania. Protokół komisji skrutacyjnej powinien zawierać:

- skład osobowy komisji skrutacyjnej,
- określenie przedmiotu głosowania,
- określenie liczby uprawnionych do głosowania, liczby biorących udział w głosowaniu, ilości oddanych głosów ważnych i nieważnych,
- wyniki głosowania,
- podpisy członków komisji skrutacyjnej.

Uchwałom Rady nadaje się formę odrębnych dokumentów, z wyjątkiem uchwał proceduralnych, które odnotowuje się w protokole posiedzenia. Podjęte uchwały opatruje się datą i numerem, na który składają się: cyfry rzymskie, oznaczające numer kolejny posiedzenia od początku realizacji osi 4. Leader, łamane przez numer kolejny uchwały od początku realizacji osi 4. Leader zapisany cyframi arabskimi, łamane przez dwie ostatnie cyfry roku. Uchwałę podpisuje Przewodniczący Rady po jej podjęciu. Uchwały podjęte przez Radę, Przewodniczący Rady przekazuje Zarządowi.

Protokół z posiedzenia Rady sporządza się niezwłocznie po odbyciu posiedzenia. Protokoły i dokumentacja z posiedzeń Rady jest gromadzona i przechowywana w Biurze LGD. Dokumentacja ma charakter jawny i jest udostępniana do wglądu wszystkim zainteresowanym. Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD sporządza listę ocenionych operacji zawierającą: operacje zgodne z LSR oraz operacje niezgodne z LSR, w kolejności ustalonej według liczby uzyskanych punktów w ramach oceny, a w przypadku identycznej ilości zdobytych punktów wg pierwszeństwa wpłynięcia wniosku, stosownie do daty i godziny, oznaczonych na wniosku, i przekazuje ją wnioskodawcom, informując ich na piśmie o:

W formie graficznej procedura przedstawia się następująco:

Zwrócono również szczególną uwagę na zakres odpowiedzialności procedury wyboru operacji przez LGD. W formie tabelarycznej procedura przedstawia się następująco:

Zakres odpowiedzialności	Nazwa zadania	Terminy
Biuro LGD	Przyjęcie i ocena formalna wniosków	Przed posiedzeniem
Biuro LGD	Powiadomienie o zebraniu członków Rady, podanie do publicznej wiadomości terminu, miejsca posiedzenia Rady LGD	Co najmniej 7 dni przed posiedzeniem
Członkowie Rady	Wypełnienie listy obecności	Podczas posiedzenia
Przewodniczący Posiedzenia	Określenie kworum	
Przewodniczący Posiedzenia	Otwarcie zebrania bądź w przypadku braku kworum ustalenie kolejnego terminu i miejsca zebrania	
Członkowie Rady	Wybór sekretarzy zebrania (komisji skrutacyjnej)	
	Wystąpienia osób referujących operacje	
Obecni na zebraniu: Rada decyzyjna LGD, Członek /członkowie Zarządu /mieszkańcy /zaproszeni goście	Dyskusja	
Przewodniczący Posiedzenia	Rozpoczęcie procedury głosowania	
Członkowie Rady	Wypełnienie oświadczeń o związku z projektem	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Ustalenie liczby oceniających	
Członkowie Rady	Wypełnienie kart oceny operacji (oddanie głosu)	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Sprawdzenie kart oceny	
Członkowie Rady	Poprawki kart oceny zawierających błędy	
Przewodniczący Posiedzenia	Ogłoszenie wyników głosowania	
Członkowie Rady	Podjęcie uchwały o finansowaniu/niefinansowaniu operacji	
Przewodniczący Posiedzenia	Zamknięcie posiedzenia	
Przewodniczący Posiedzenia	Przekazanie protokołu z posiedzenia Zarządowi LGD	Niezwłocznie po posiedzeniu
Zarząd LGD	Wyłożenie protokołu w Biurze LGD do wglądu	

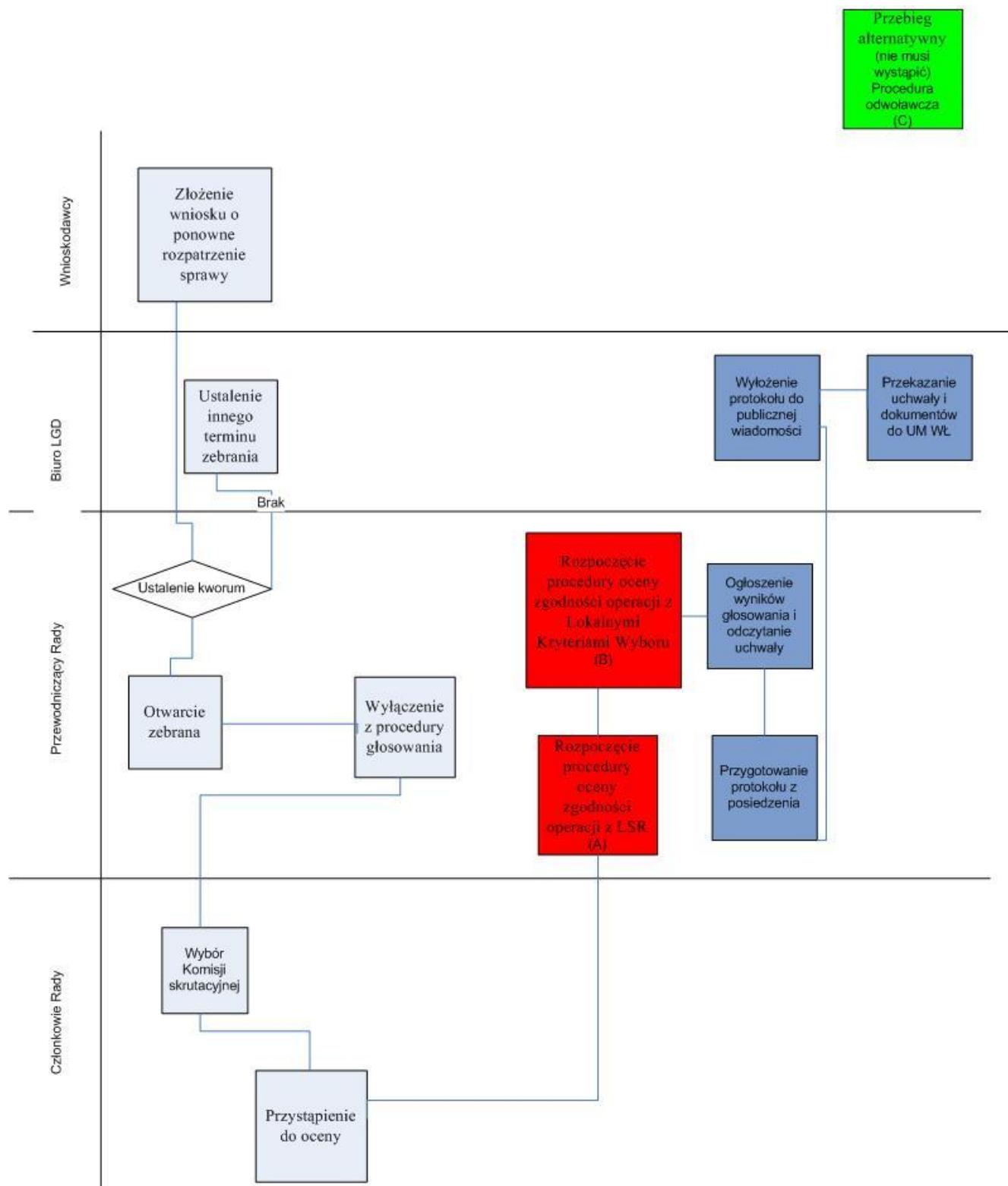
Procedura odwoławcza

LGD przekazuje wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o zgodności bądź niezgodności operacji z LSR (wskazując przyczyny ewentualnej niezgodności); liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście oraz o możliwości złożenia odwołania od decyzji wydanej przez Radę. Strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do tego organu z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wnioskodawca po otrzymaniu pisma informującego o niezakwalifikowaniu operacji do dofinansowania ma prawo w terminie 7 dni kalendarzowych złożyć pisemny wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji. Odwołanie podlega ponownemu rozpatrzeniu przez Radę wniosku o dofinansowanie operacji na posiedzeniu zwołanym przez Przewodniczącego Rady lub jego zastępcę. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji musi zostać szczegółowo uzasadniony. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku gdy:

- został wniesiony po upływie terminu określonego,
- został wniesiony przez nieuprawniony podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie,
- nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.

W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji członkowie Rady rozpatrują wniosek na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych jego elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę. Rada podejmuje uchwałę o pozytywnym lub negatywnym rozpatrzeniu wniosku zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania. Wniosek o dofinansowanie operacji, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyskał liczbę punktów, która kwalifikowałaby go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze zyskuje prawo dofinansowania w ramach dostępnych środków. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji może zostać złożony tylko jeden raz. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 7 dni od dnia posiedzenia Rady, na którym wniosek był rozpatrywany.

W formie graficznej procedura ta prezentuje się następująco:

Procedura wyboru operacji przez LGD nie może trwać dłużej niż 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy. W tym terminie LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu odpowiednie dokumenty związane z realizacją naboru.

Procedura oceny zgodności operacji z LSR

Funkcjonowanie Rady LGD spełnia zasady przejrzystości, demokratyczności oraz jawności podejmowanych decyzji. Radni wybierają projekty do dofinansowania poprzez wypełnienie kart oceny zgodności operacji z LSR.

Przedmiot procedury:

Procedura oceny zgodności operacji z LSR dla członków Rady oceniających operacje.

Obszar:

Przebieg oceny projektów poprzez wypełnienie kart do głosowania podczas posiedzenia Rady decyzyjnej LGD.

Funkcja:

Procedura opisuje szczegółowy przebieg głosowania w sprawie oceny zgodności operacji z LSR podczas posiedzenia, zgodnie z porządkiem obrad tego posiedzenia. Poprzedzona jest udziałem członków Rady w I części posiedzenia oraz zapoznaniem się z wnioskami udostępnionymi dla członków Rady w biurze LGD od momentu ustalenia terminu i miejsca obrad. Procedurę zamyka Przewodniczący posiedzenia ogłaszając wyniki głosowania.

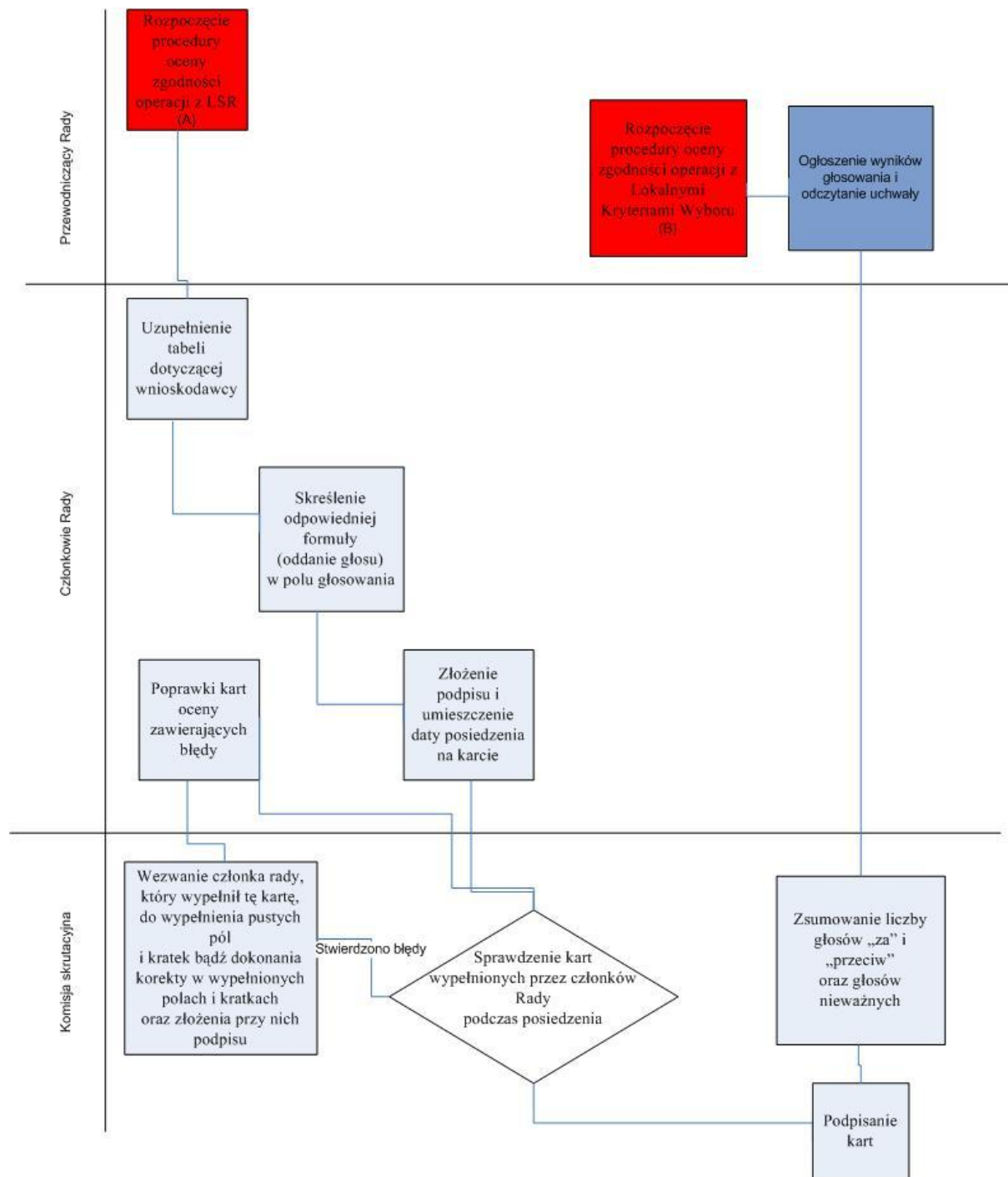
Procedura oceny zgodności operacji z tematem naborów wniosków.

W przypadku nie zrealizowania wskaźników Lokalna Grupa Działania bierze pod uwagę przeprowadzenie tematycznego naboru wniosków. Temat naboru określają Członkowie Zarządu na podstawie oceny zrealizowanych wskaźników z Lokalnej Strategii Rozwoju. Przed przystąpieniem do oceny zgodności operacji z Lokalnymi Kryteriami Wyboru, Radni określają czy operacja będzie realizowała temat naboru.

W toku czynności Członkowie Rady uprawnieni do głosowania, skreślają odpowiednią formułę w rubryce „Głosuję za uznaniem, że operacja jest* nie jest* zgodna z tematem naboru. W przypadku odpowiedzi „nie jest” zgodna, operacja zostaje odrzucona i nie podlega dalszej ocenie. Wniosek nie zostaje wybrany do realizacji. W przypadku odpowiedzi „jest” zgodna z tematyką naboru, dalsza procedura przebiega jak dotychczas. Rozpoczyna się procedura oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru.

Przebieg procesu:

W formie graficznej:

Opis czynności:

Członkowie Rady zapoznają się z operacjami w biurze LGD na 7 dni przed posiedzeniem. Podczas posiedzenia po ogólnej dyskusji i dyskusji w gronie członków Rady, Przewodniczący posiedzenia zarządza głosowanie. Członkowie Rady wybierają spośród siebie dwóch członków Komisji Skrutacyjnej, zgodnie z regulaminem. Kolejne czynności wykonują Członkowie Rady w związku z głosowaniem. Wyłączną właściwością Rady jest wybór projektów do dofinansowania.

Członkowie Rady przystępują do głosowania poprzez wypełnienie kart do głosowania. W pierwszej kolejności wypełniają kartę oceny zgodności operacji z LSR. Jest to równocześnie rozpoczęcie procedury oceny zgodności operacji z LSR. Członkowie Rady w pierwszej kolejności wypełniają rubrykę dotyczącą wniosku poprzez wpisanie numeru wniosku, nazwy wnioskodawcy oraz tytułu projektu, zgodnie z instrukcją wypełniania kart. Zawiera się tu procedura wyłączenia członków Rady mających związek z przeznaczonym do głosowania projektem. Po podpisaniu oświadczeń, członkowie Rady, którzy mają związek z omawianym projektem zostają wyłączeni z procedury głosowania. Członkowie Rady wypełniają oświadczenie. Członkowie Rady mający związek z ocenianą operacją zostają wyłączeni z głosowania. Przewodniczący Posiedzenia określa liczbę głosujących.

Członkowie Rady uprawnieni do głosowania, skreślają odpowiednią formułę w rubryce „Głosuję za uznaniem, że operacja jest* nie jest* zgodna z LSR LGD „STER”. Następnie w tabeli zaznaczają znakiem X lub V cele, którym odpowiada operacja. Podpisują się na karcie i oddają karty Komisji Skrutacyjnej. Czynności Komisji Skrutacyjnej rozpoczyna sprawdzenie ważności kart. Jeśli karta zawiera braki lub błędy, Komisja Skrutacyjna wzywa członka Rady, który tę kartę wypełnił do naniesienia poprawek, przy czym członek Rady może tylko raz poprawić kartę. Jeśli karta nadal zawiera błędy, zostaje uznana za głos nieważny. Członkowie Rady nanoszą poprawki na kartach w sposób następujący:

- zaznaczają puste kratki i wypełniają puste pola
- zaznaczone w sposób błędny kratki i zapisane pola skreślają, wypełniają i składają obok korekty swój podpis.

Po sprawdzeniu ważności głosów Komisja skrutacyjna przelicza głosy i podaje wynik do wiadomości Przewodniczącemu Posiedzenia. Przewodniczący ogłasza wyniki głosowania.

Zakres odpowiedzialności procedury oceny zgodności operacji z LSR, Procedura w formie tabelarycznej:

Zakres odpowiedzialności	Nazwa zadania	Terminy
Członkowie Rady	Zapoznanie się z wnioskiem i załącznikami do wniosku	Co najmniej 7 dni przed posiedzeniem
Członkowie Rady	Uzupełnienie tabeli dotyczącej wnioskodawcy	Podczas posiedzenia
Członkowie Rady	Wypełnienie oświadczenia o związku z projektem	
Członkowie Rady	Skreślenie odpowiedniej formuły (oddanie głosu) w polu głosowania	
Członkowie Rady	Wypełnienie tabeli oceny zgodności operacji z celami ogólnymi i szczegółowymi LSR poprzez wstawienie X lub V w pola odpowiadające celom	
Członkowie Rady	Złożenie podpisu i umieszczenie daty posiedzenia na karcie	
Członkowie Rady	Oddanie karty w ręce Komisji skrutacyjnej posiedzenia	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Sprawdzenie kart wypełnionych przez członków Rady podczas posiedzenia	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Wezwanie członka rady, który wypełnił tę kartę, do wypełnienia pustych pól i kratek bądź dokonania korekty w wypełnionych polach i kratkach oraz złożenia przy nich podpisu	
Członkowie Rady	Poprawki kart oceny zawierających błędy	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Podpisanie kart	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Zsumowanie liczby głosów „za” i „przeciw” oraz głosów nieważnych	

Zestaw pytań dla członków Rady oceniających zgodność operacji z LSR:

- czy operacja jest zgodna z Celami ogólnymi LSR?
- z którym celem szczegółowym jest zgodna operacja?
- czy operacja zmierza do realizacji celów ogólnych i szczegółowych LSR?

Procedura oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru

Szereg konsultacji społecznych podczas opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „STER” objął m.in. określenie lokalnych kryteriów wyboru projektów dla działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. Analiza lokalnych potrzeb obszaru objętego niniejszą strategią oraz zakres możliwej do otrzymania pomocy w ramach działań: „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Odnowa i rozwój wsi” oraz dla projektów przyczyniających się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”, tzw. „małe projekty” pozwoliły na wypracowanie następujących lokalnych kryteriów wyboru operacji.

Wypracowano 4 zestawy lokalnych kryteriów wyboru operacji:

Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

- Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów; w przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.
- Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie 1 lub więcej etatów.
- Operacja ma innowacyjny charakter.
- Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego (2 lub więcej zasobów).
- Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR.

Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw

- Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów; w przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.
- Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie 1 lub więcej etatów.
- Operacja ma innowacyjny charakter.
- Działalność, której dotyczy operacja, jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego (2 lub więcej zasobów).

Odnowa i rozwój wsi

- Operacja ma innowacyjny charakter.
- Korzyści lub oddziaływanie operacji.

- Realizacja operacji przyczyni się do pobudzenia ludzi młodych i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.
- Operacja jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego.
- Operacja jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR.

Małe projekty

- Wnioskodawca ma doświadczenie w realizacji projektów; w przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.
- Operacja ma innowacyjny charakter.
- Realizacja operacji przyczyni się do wzrostu zaangażowania społecznego i partnerstwa.
- Realizacja operacji przyczyni się do pobudzenia aktywności społeczności lokalnej i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.
- Wkład pracy własnej w koszt projektu (robocizna).

W oparciu o te kryteria oraz zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Rady LGD opracowano procedurę zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru. Należy w niej wyróżnić: czynności członków Rady (sposób głosowania) oraz czynności Komisji Skrutacyjnej.

Ponadto jako operacje ocenione pozytywnie – spełniające lokalne kryteria LGD „STER” i kwalifikujące się do realizacji uznaje się te, które łącznie otrzymały minimum 6 punktów z ilorazu sumy punktów z wszystkich wypełnionych kart do głosowania i liczby osób głosujących.

Przedmiot procedury:

Procedura oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru dla członków Rady oceniających operacje.

Obszar:

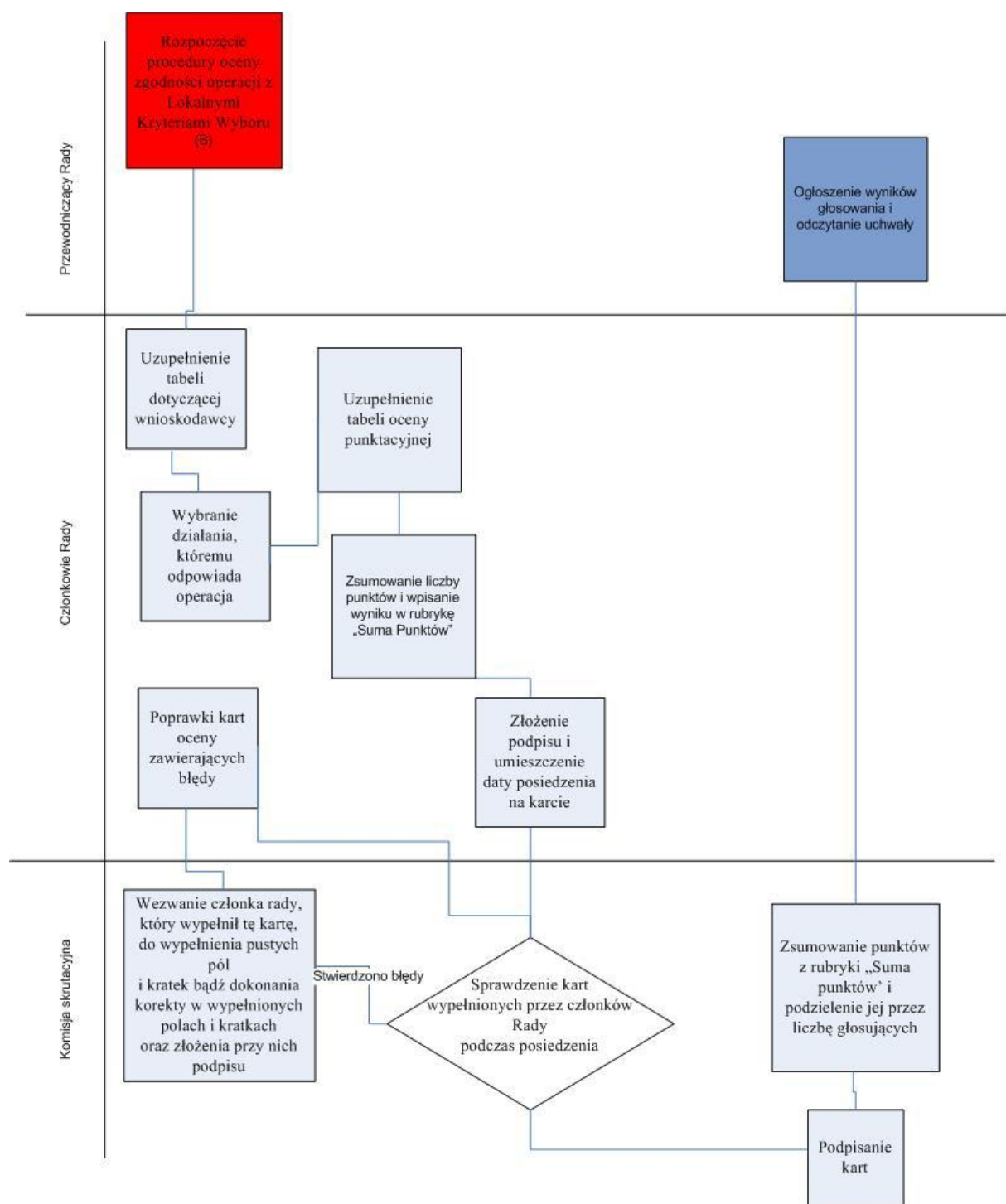
Przebieg oceny projektów poprzez wypełnienie kart do głosowania podczas posiedzenia Rady decyzyjnej LGD.

Funkcja:

Procedura opisuje szczegółowy przebieg głosowania w sprawie oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru operacji podczas posiedzenia, zgodnie z porządkiem obrad tego posiedzenia. Poprzedzona jest głosowaniem członków Rady w sprawie zgodności operacji z LSR. Procedurę zamyka Przewodniczący posiedzenia ogłaszając wyniki głosowania.

Przebieg procesu:

Procedura w formie graficznej:

Opis czynności:

Członkowie Rady wypełniają karty do głosowania w sprawie oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru według kolejności:

- wypełnienie rubryki dotyczącej operacji:
 - numer wniosku,
 - nazwa wnioskodawcy,
 - tytuł projektu,
- wypełnienie tabeli oceny punktacyjnej odpowiadającej wybranemu działaniu poprzez przyznanie określonej liczby punktów w polach odpowiadających poszczególnym kryteriom wyboru,
- zsumowanie liczby punktów i wpisanie wyniku w polu odpowiadającym „sumie punktów”,
- podpisanie karty i umieszczenie daty posiedzenia,
- oddanie kart w ręce Komisji Skrutacyjnej.

Zadaniem Komisji Skrutacyjnej posiedzenia jest sprawdzenie ważności oddanych głosów. Jeśli karta zawiera braki lub błędy, Komisja Skrutacyjna wzywa członka Rady, który tę kartę wypełnił do naniesienia poprawek, przy czym członek Rady może tylko raz poprawić kartę. Jeśli karta nadal zawiera błędy, zostaje uznana za głos nieważny. Członkowie Rady nanoszą poprawki na kartach w sposób następujący:

- zaznaczają puste kratki i wypełniają puste pola,
- zaznaczone w sposób błędny kratki i zapisane pola skreślają, wypełniają i składają obok korekty swój podpis.

Po sprawdzeniu ważności głosów Komisja skrutacyjna przelicza głosy i podaje wynik do wiadomości Przewodniczącemu Posiedzenia. Przewodniczący ogłasza wyniki głosowania. Po zakończeniu procedury głosowania członkowie Rady podejmują uchwałę o dofinansowaniu / nie dofinansowaniu projektów.

Zakres odpowiedzialności procedury oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru

Zakres odpowiedzialności	Nazwa zadania	Terminy
Członkowie Rady	Uzupełnienie tabeli dotyczącej wnioskodawcy	Podczas posiedzenia
Członkowie Rady	Wybranie działania, któremu podlega operacja	
Członkowie Rady	Wypełnienie tabeli oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru odpowiadającej działaniu, w który wpisuje się projekt (ocena punktacyjna)	
Członkowie Rady	Zsumowanie liczby punktów i wpisanie wyniku w polu „suma punktów”	
Członkowie Rady	Złożenie podpisu i umieszczenie daty posiedzenia na karcie	
Członkowie Rady	Oddanie karty w ręce Komisji skrutacyjnej posiedzenia	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Sprawdzenie kart wypełnionych przez członków Rady podczas posiedzenia	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Wezwanie członka rady, który wypełnił tę kartę, do wypełnienia pustych pól i kratek bądź dokonania korekty w wypełnionych polach i kratkach oraz złożenia przy nich podpisu	
Członkowie Rady	Poprawki kart oceny zawierających błędy	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Podpisanie kart	
Komisja skrutacyjna posiedzenia	Zsumowanie liczby głosów „za” i „przeciw” oraz głosów nieważnych	

Procedura zmiany lokalnych kryteriów wyboru

Z kolejnymi naborami, będzie przybywać doświadczenia. Nasuną się zapewne wnioski, co do realizacji działania „Wdrażanie lokalnych strategii”. Stąd określenie procedury zmiany kryteriów lokalnych.

Przewiduje się uwzględnienie tematyki lokalnych kryteriów na Walnych Zebraniach LGD, ponadto ewaluacja własna realizacji strategii wymaga spotkań roboczych.

Opis procedury:

Proponowane zmiany procedury oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru, wnioski Radnych, wnioski z przebiegu Walnego Zebrania członków będą szczegółowo omawiane na spotkaniach Zarządu. Przygotowane w ten sposób karty zmian podaje się do wiadomości członków Rady.

Reasumując, by zapewnić przejrzystość, demokratyczność oraz jawność podejmowanych decyzji, Rada funkcjonuje w oparciu o wewnętrzny regulamin organizacyjny i obowiązujące przepisy prawa. Sposób wyboru operacji odbywa się zgodnie z procedurami:

- oceny zgodności operacji z LSR ,
- oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru,

Członkowie Rady głosują w sprawie wyboru operacji, poprzez wypełnienie karty zgodności operacji z LSR, karty oceny zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru.

Z decyzją Rady, wnioskodawcy mogą się nie zgodzić i złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy zgodnie z procedurą odwołania.

By działanie „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” wpłynęło na właściwy rozwój obszaru objętego LSR opracowano procedurę zmiany kryteriów wyboru operacji.

Tryb przyjmowania wniosków przez biuro LGD jest jasny i przejrzysty. Przygotowano inne dokumenty mające ułatwić ocenę projektów, jak: wzór rejestru wniosków, wzór przyjęcia wniosku, wzór wezwania do usunięcia braków i błędów we wniosku.

Nr naboru

**Rejestr wniosków o przyznanie pomocy finansowej w ramach osi IV PROW 2007-2013
w ramach działania**

.....

L. p.	Nr wniosku (lp./nr naboru/ ostatnie dwie cyfry roku)	Data rejestracji	Godzina rejestracji	Tytuł operacji	Imię i nazwisko /Nazwa podmiotu	Informacje o wnioskodawcy (miejsce zamieszkania bądź siedziba, PESEL lub Regon, NIP)	Wnioskowana kwota	Podpis pracownika LGD przyjmującego wniosek

.....

Pieczęć LGD

.....
Pieczęć LGD

**DEKLARACJA POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI
CZŁONKA RADY OCENIAJĄCEGO**

wniosek nr.....
wprowadzić numer z rejestru wniosków

Ja..... będący (-a) członkiem Rady Programowej Lokalnej Grupy Działania „STER”, legitymujący (-a) się dowodem osobistym nr.....

niniejszym oświadczam, że:

- zapoznałem/am się z Regulaminem Organizacyjnym Rady Programowej Lokalnej Grupy Działania „STER”,
- zobowiązuję się, że będę wypełniać moje obowiązki w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą,
- zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie mogą zostać ujawnione stronom trzecim,
- zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji dotyczących ocenianej operacji,
- nie ubiegam się o wybór operacji w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „STER”
- nie pozostaję w związku małżeńskim lub innej zależności, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa w linii prostej, i nie jestem związany/a z tytułu przysposobienia, opieki, kurateli z osobą fizyczną ubiegającą się o dofinansowanie,

W przypadku stwierdzenia takiej zależności zobowiązuje się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady lub jego zastępcy i wycofania się z oceny danej operacji.

.....
Data

.....
Podpis

.....

(pieczęć LGD)

KARTA PRZYJĘCIA WNIOSKU

Nr wniosku (z rejestru)

Przyjęcie i rejestracja wniosku:

(wstawić X lub V we właściwym kwadracie)

TAK

NIE

Czy wniosek został złożony osobiście przez wnioskodawcę?

☐☐☐☐

Czy na wniosku i załącznikach jest stempel z datą przyjęcia wniosku?

☐☐☐☐☐

Czy na wniosku została wpisana godzina przyjęcia wniosku?

☐☐☐☐

Czy został nadany nr wniosku i wpisany we wniosku?

☐☐☐☐

Czy nadano kolejne nr dokumentom (załącznikom)?

☐☐☐☐

Czy przeprowadzono kontrolę wizualną wniosku?

☐☐☐☐

**Potwierdzenie wykonanych
czynności**

.....

....

Imię i nazwisko pracownika biura
LGD

.....
Data i Podpis

KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z TEMATEM NABORU WNIOSKÓW

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

.....

.....

(temat naboru – wpisuje się tytuł określony w ogłoszeniu przeprowadzonego naboru tematycznego)

Głosuję za uznaniem, że operacja:

jest ☐

nie jest ☐

zgodna z tematem naboru wniosków. (właściwie zakreślić X)

.....
data

.....
podpis członka Rady

.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

Instrukcja:

- W przypadku odpowiedzi, że operacja „nie jest” zgodna z tematem naboru wniosków, wniosek zostaje odrzucony i nie podlega dalszej ocenie.
- W przypadku odpowiedzi, że operacja „jest” zgodna z tematem naboru, dalsza procedura przebiega jak dotychczas. Rozpoczyna się procedura oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami wyboru.

KARTA OCENY ZGODNOŚCI OPERACJI Z LSR LGD „STER”

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

Głosuję za uznaniem, że operacja:

jest ☐

nie jest ☐

zgodna z Lokalną Strategią Rozwoju LGD „STER”. (właściwie zakreślić X)

Uzasadnienie: Operacja wpisuje się w cele LSR LGD „STER”: (zaznaczyć X cele LSR, w które wpisuje się operacja)

Cel ogólny 1:	
Podniesienie wiedzy o walorach obszaru partnerstwa	
Ochrona przyrody i krajobrazu obszaru	
Cel ogólny 2:	
Wzrost prolokalnej świadomości społecznej (kapitału społecznego)	
Wspieranie lokalnej kultury (wzmocnienie kapitału kulturowego)	
Rozwój infrastruktury społecznej	
Poszerzenie i wzbogacenie oferty spędzania wolnego czasu	
Cel ogólny 3:	
Wspieranie rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych obszaru	
Wspieranie rozwoju funkcji turystycznych obszaru	
Promocja produktów lokalnych	
<div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> data </div> <div style="text-align: center;"> podpis członka Rady </div> </div>	

.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

**KARTA OCENY OPERACJI WEDŁUG LOKALNYCH KRYTERIÓW
LGD „STER”**

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

(wypełnić kolumnę „ocena” w tabeli odpowiadającej operacji)

Działanie	Kryteria oceny operacji	Punktacja	Ocena
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Wnioskodawca ma/nie ma doświadczenie/a w realizacji projektów przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.	1 / 0	
	Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie: 6. powyżej 2 miejsc pracy 7. 2 miejsca pracy 8. 1 miejsce pracy	5 4 3	
	Operacja ma/nie ma innowacyjny/ego charakter/u	1 / 0	
	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego: ➤ wykaz dwóch lub więcej zasobów ➤ 1 zasób ➤ brak wykazu	3 2 0	
	Operacja jest/nie jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR.	1 / 0	
	Suma punktów:		
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> data podpis członka Rady </div>		

.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

KARTA OCENY OPERACJI WEDŁUG LOKALNYCH KRYTERIÓW LGD „STER”

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

(wypełnić kolumnę „ocena” w tabeli odpowiadającej operacji)

Działanie	Kryteria oceny operacji	Punktacja	Ocena
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Wnioskodawca ma/nie ma doświadczenie/a w realizacji projektów w przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.	1 / 0	
	Realizacja operacji spowoduje utworzenie, w przeliczeniu na pełne etaty średniorocznie: <ul style="list-style-type: none"> ➤ powyżej 2 miejsc pracy ➤ 2 miejsca pracy ➤ 1 miejsce pracy 	5 4 3	
	Operacja ma/nie ma innowacyjny/ego charakter/u	1 / 0	
	Działalność, której dotyczy operacja jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego: <ul style="list-style-type: none"> • wykaz dwóch lub więcej zasobów • 1 zasób • brak wykazu 	4 2 0	
	Suma punktów:		
 data podpis członka Rady	

.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

KARTA OCENY OPERACJI WEDŁUG LOKALNYCH KRYTERIÓW
LGD „STER”

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

(wypełnić kolumnę „ocena” w tabeli odpowiadającej operacji)

Działanie	Kryteria oceny operacji	Punktacja	Ocena
Odnowa i rozwój wsi	Operacja ma/nie ma innowacyjny/ego charakter/u.	1 / 0	
	Korzyści lub oddziaływanie operacji. <ul style="list-style-type: none"> ➤ powyżej 2 miejscowości objętych LSR (wykaz) ➤ 2 miejscowości ➤ 1 miejscowość 	3 2 1	
	Realizacja operacji przyczyni/nie przyczyni się do pobudzenia ludzi młodych i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.	2 / 0	
	Operacja jest oparta o wykorzystywanie lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego lub przyrodniczego. <ul style="list-style-type: none"> • wykaz dwóch lub więcej zasobów • 1 zasób • brak wykazu 	3 2 0	
	Operacja jest/nie jest komplementarna w stosunku do innych operacji/projektów zrealizowanych na obszarze wdrażania LSR	2 / 0	
	Suma punktów:		
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> data podpis członka Rady </div>		

.....
.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

KARTA OCENY OPERACJI WEDŁUG LOKALNYCH KRYTERIÓW
LGD „STER”

Nr wniosku	
Nazwa wnioskodawcy	

(wypełnić kolumnę „ocena” w tabeli odpowiadającej operacji)

Działanie	Kryteria oceny operacji	Punktacja	Ocena
Małe projekty	Wnioskodawca ma/nie ma doświadczenie w realizacji projektów przypadku braku doświadczenia udokumentuje współpracę z podmiotem mającym doświadczenie.	1 / 0	
	Operacja ma/nie ma innowacyjny/ego charakter/u	1 / 0	
	Realizacja operacji przyczyni się do wzrostu zaangażowania społecznego i partnerstwa. – wykaz 3 lub więcej organizacji, przedsiębiorstw, osób prywatnych biorących udział w realizacji operacji – wykaz 1-2 organizacji, przedsiębiorstw, osób prywatnych biorących udział w realizacji operacji – brak wykazu	3 2 0	
	Realizacja operacji przyczyni się/nie przyczyni się do pobudzenia aktywności społeczności lokalnej i wzmocnienia ich więzi z miejscem zamieszkania.	2 / 0	
	Wkład pracy własnej w koszt projektu (robocizna) • powyżej 20% • do 20% • do 10% • brak	4 3 2 0	
	Suma punktów:		
	<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> data podpis członka Rady </div>		

.....
(podpisy członków Komisji skrutacyjnej)

X. Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji

Rok	Kategoria kosztu/wydatku		Działania osi 4 przeprowadzane przez LGD									
			4.1/413 – Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 – Wdrażanie projektów współpracy	4.31 – Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja			razem oś 4
			Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności	Razem 4.31	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2009	całkowite	1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	kwalifikowalne	2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	do refundacji	3	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2010	całkowite	4	0,00	0,00	702 434,00	47 349,50	749 783,50	0,00	44 933,91	84 879,10	129 813,01	879 596,51
	kwalifikowalne	5	0,00	0,00	702 434,00	47 349,50	749 783,50	0,00	44 933,91	84 879,10	129 813,01	879 596,51
	do refundacji	6	0,00	0,00	702 434,00	47 349,50	749 783,50	0,00	44 933,91	84 879,10	129 813,01	879 596,51
2011	całkowite	7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	157 177,76	144 996,00	302 173,76	302 173,76
	kwalifikowalne	8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	157 177,76	144 996,00	302 173,76	302 173,76
	do refundacji	9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	157 177,76	144 996,00	302 173,76	302 173,76
2012	całkowite	10	0,00	0,00	1 416 301,00	197 884,42	1 614 185,42	0,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	1 785 735,61
	kwalifikowalne	11	0,00	0,00	1 416 301,00	197 884,42	1 614 185,42	0,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	1 785 735,61
	do refundacji	12	0,00	0,00	1 416 301,00	197 884,42	1 614 185,42	0,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	1 785 735,61
2013	całkowite	13	0,00	0,00	293 173,26	445 741,82	738 915,08	80 247,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	990 712,27
	kwalifikowalne	14	0,00	0,00	293 173,26	445 741,82	738 915,08	80 247,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	990 712,27
	do refundacji	15	0,00	0,00	293 173,26	445 741,82	738 915,08	80 247,00	115 781,39	55 768,80	171 550,19	990 712,27
14	całkowite	16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	kwalifikowalne	17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	do refundacji	18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	całkowite	19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	kwalifikowalne	20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	do refundacji	21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2009 - 2015	całkowite	22	0,00	0,00	2 411 908,26	690 975,74	3 102 884,00	80 247,00	433 674,45	341 412,70	775 087,15	3 958 218,15
	kwalifikowalne	23	0,00	0,00	2 411 908,26	690 975,74	3 102 884,00	80 247,00	433 674,45	341 412,70	775 087,15	3 958 218,15

XI. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR

Proces konsultowania LSR stanowi zadanie otwarte, powtarzane cyklicznie w trakcie realizacji LSR, gdyż sam dokument strategiczny jest elementem „żywym” i powinien być poddawany określonym modyfikacjom wraz z upływem czasu. Długi horyzont czasowy wymaga elastycznego planowania, w wyniku którego określa się kierunki działania oraz zadania, które poddają się aktualizacji, a tym samym odpowiednim konsultacjom. W określonych odstępach czasu (np. corocznie) wszystkie realizowane projekty i kierunki działań powinny być poddawane przeglądowi, w wyniku którego mogą zapadać decyzje o konieczności ich weryfikacji. Planowany sposób przeprowadzania konsultacji przez LGD opierać się będzie o organizację corocznych seminariów z przedstawicielami społeczności lokalnej, cykliczne spotkania informacyjne oraz sondaże społeczne najprawdopodobniej w formie przeprowadzanych badań ankietowych. Materiały z przeprowadzanych konsultacji będą przechowywane w siedzibie LGD.

XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Do prac nad Lokalną Strategią Działania zaangażowane zostały 4 Gminy – Andrespol, Brójce, Nowosolna i Rokiciny. Jednostką odpowiedzialną za właściwą realizację projektu, jego wdrożenie, rozliczenie będzie Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie STER.

W celu prawidłowego przebiegu prac implementacyjnych nieodzownym będzie udział poszczególnych władz gmin. Proces wdrażania i aktualizacji LSR będzie odbywać się w sposób jawny oraz przy udziale partnerów LGD i wszystkich mieszkańców obszaru partnerstwa. Jak już wspomniano, strategia jest dokumentem „żywym” i będzie poddawana określonym modyfikacjom wraz z upływem czasu. Długi horyzont czasowy wymaga elastycznego planowania, w wyniku którego określa się kierunki działania oraz zadania, które poddają się aktualizacji. Raz ustalone nie powinny być one uznawane za niezmiennialne. W określonych odstępach czasu (np. corocznie) wszystkie realizowane projekty i kierunki działań powinny być poddawane przeglądowi, w wyniku którego mogą zapadać decyzje o konieczności ich weryfikacji. Natomiast w odstępach kilkuletnich (np. co 5 lat) należy dokonać przeglądu celów strategicznych. W ten sposób LSR, jej cele i zadania, mogą być dostosowywane do aktualnych warunków i pojawiających się, wcześniej nie przewidywanych, okoliczności (istotne zmiany w LSR przeprowadzane będą w oparciu o opinie mieszkańców i partnerów z uwzględnieniem ich uwag i wniosków). W trakcie realizacji LSR może pojawić się konieczność zaprojektowania i uruchomienia nowych zadań. Zmiany treści strategii polegające na uzupełnianiu zawartych w niej zadań i projektów muszą być także możliwe. System monitoringu realizowanych zapisanych w strategii działań będzie na bieżąco prowadzony przez LGD. Stąd też, Zarząd spośród członków LGD powinien powołać Zespół Monitorujący Lokalną Strategię Rozwoju. Wyniki monitorowania podlegać będą dokładnej analizie przez Zarząd i zostaną wykorzystywane w przypadku wprowadzenia zmian w LSR.

LGD prowadzić będzie intensywne działania informacyjno-promocyjne, które zapewnią szerokie upowszechnienie informacji na temat LGD i realizowanych przez nią działań. Zapowiedź realizacji projektów w zależności od specyfiki będzie miała miejsce na sesjach poszczególnych Rad Gmin oraz w regionalnej i lokalnej prasie, materiały informacyjne (plakaty, ulotki) wywieszane na:

- tablicach informacyjnych Urzędów Gmin,
- tablicach sołeckich zamieszczonych we wszystkich sołectwach objętych projektem
- tablicach gminnych jednostek organizacyjnych takich jak: placówki oświatowe, instytucje kultury,

Na bieżąco informacje nt. działań LGD oraz realizacji LSR, (np.: informacje o zasadach i trybie przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie LSR”) będą umieszczane w gminnych i powiatowych serwisach internetowych oraz stronie internetowej Stowarzyszenia i jego partnerów.

XIII. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej

W procesie monitorowania Strategii przewidziano następujące fazy:

Kontrolę wstępną – Rozpoczęcie każdego programu i wchodzących w jego skład projektów poprzedzone będzie ustaleniem parametrów ilościowych i jakościowych – wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań. Przyjęte parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji programów i projektów.

Monitoring sterujący – Zadaniem tego rodzaju monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyłeń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji projektu. Dla skutecznej realizacji monitoringu sterującego powinien zostać wyłoniony zespół, składający się z radnych oraz przedstawicieli administracji samorządowej. Celem działania zespołu będzie ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii oraz rekomendowanie niezbędnych działań modyfikujących

Zakończenie projektu - kontrola końcowa - ocena efektów. Ocena końcowa będzie dokonana w celu określenia, na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalenia przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji strategii. Ocena posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z założonymi normami. W trakcie oceny zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wyciągnięte wnioski zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości. Są one również kluczowe dla prawidłowego planowania kolejnych edycji strategii rozwoju gminy.

Monitorowanie i ocena pod kątem określenia efektów realizacji przedsięwzięć, a także ich wpływu na osiągnięcie celów LSR będzie odbywać się za pośrednictwem m.in.:

- raportów instytucji, którym powierzono wdrażanie poszczególnych zadań LSR;
- opinii zbieranych za pośrednictwem interaktywnej strony internetowej;
- analizy efektywności realizowanych działań
- ankiety wypełniane przez odbiorców poszczególnych działań;
- raporty niezależnych ekspertów.

W monitorowaniu biorą udział wszyscy partnerzy LGD zaangażowani we wdrażanie. Materiały niezbędne do monitorowania LSR (poziom oczekiwanych wskaźników osiągnięć) będą opracowywane przez Zarząd LGD przy współpracy z partnerami uczestniczącymi we wdrażanie poszczególnych zadań i projektów.

Oceną wdrażania LSR zajmie się Zarząd LGD, spotykać się co najmniej dwa razy w roku. Raz do roku kompleksowy raport z oceny wdrażania Strategii będzie przedstawiany publicznie podczas sesji poszczególnych Rad Gmin przez Zarządu STER. Materiały niezbędne do oceny LSR będą opracowywane przez Zarząd LGD.

XIV. Określenie powiązań LSR z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem objętym LSR

Cele Lokalnej Strategii Rozwoju odzwierciedlają kierunki długofalowej polityki społeczno-gospodarczej Polski przedstawionej w **Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013** w następujący sposób: *„Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten jest realizowany przez sześć celów horyzontalnych:*

- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa,
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej,
- Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski,

- Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Należy zaznaczyć, iż działania wskazane do realizacji przez LGD na lata 2009 -2012 wpisują się we wskazane cele horyzontalne, szczególnie w odniesieniu do priorytetu: 1, 2, 3, 4 i 5.

Ponadto Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia STER jest spójna ze **Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020** i proponowane w nim działania realizują zarówno cele wskazane w sferze społecznej (szczególnie w zakresie obszarów priorytetowych: jakość życia, społeczeństwo obywatelskie), gospodarczej (szczególnie w zakresie obszarów priorytetowych: obszary wiejskie, jak i funkcjonalno-przestrzennej (szczególnie w zakresie obszarów priorytetowych: tożsamość regionalna i ochrona środowiska).

Konsekwencją zgodności Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 jest również spójność Lokalnej Strategii Rozwoju z **Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013**. Jest to szczególnie istotne w kontekście możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe ze środków funduszy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Lokalna Strategia Rozwoju w swych założeniach i zadaniach realizuje także cele **Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013** (doskonalenia zawodowe rolników: szkolenia przekwalifikowujące i usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu, w tym szkolenia dla rolników, leśników i pracowników sektora rolo-spożywczego, promocja samozatrudnienia), **Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013** (zadania związane z szeroko pojmowanym kształtowaniem zachowań proekologicznych, kompleksowe projekty edukacji ekologicznej, w tym projekty dotyczące organizacji szkoleń i programów aktywnej edukacji z zakresu ochrony środowiska, ochrony przyrody).

Wzajemna komplementarność wszystkich programów operacyjnych w ramach NSRO została zaprojektowana w ten sposób, że programy krajowe [Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IS), Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG) i Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) – komponent centralny] wspierają przedsięwzięcia o zasięgu i znaczeniu ponadregionalnym, krajowym lub międzynarodowym, natomiast działania w ramach

RPO i regionalnego komponentu PO KL będą miały zasięg regionalny, subregionalny i lokalny.

Działania w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych są komplementarne do:

- Działań w ramach PO IG – w szczególności w zakresie: inwestycji w innowacje, badań i rozwoju nowoczesnych technologii, przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego.
- Działań w ramach PO IŚ – w szczególności w zakresie: transportu, środowiska, energetyki, infrastruktury społecznej.
- Działań w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej

(PO RPW) - w szczególności w zakresie: infrastruktury drogowej, instytucji otoczenia biznesu, szkolnictwa wyższego oraz infrastruktury społeczeństwa.

Przy opracowywaniu LSR uwzględnione zostały już istniejące i zatwierdzone dokumenty prawa miejscowego i dokumenty o charakterze strategicznym. Plan jest zgodny z celami i priorytetami zawartymi w następujących dokumentach:

- Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich „Andrespol – Nowosolna – Brójce” zaplanowanej w perspektywie do 2013 r.
- Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Tomaszowskiego na lata 2007 – 2015
z poszerzoną prognozą do roku 2020
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2003-2010
- Strategią integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Andrespol na lata 2006-2013
- Programem Ochrony Środowiska dla gminy Andrespol
- Planem Gospodarki Odpadami w gminie Andrespol.

XV. Wskazanie planowanych działań, przedsięwzięć lub operacji realizowanych przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR

Obecna perspektywa budżetowa Unii Europejskiej stwarza możliwość programowania przedsięwzięć społeczno gospodarczych LGD STER zgodnie z wspólnotowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności projektów i beneficjenta. Umożliwia to dofinansowanie inwestycji przy uwzględnieniu niskich dochodów gminy.

W latach 2007-2013 LGD otrzymała możliwość ubiegania się o dofinansowanie działań ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, które przeznaczone będą na efektywny rozwój zasobów ludzkich między innymi na terenach wiejskich. LGD STER ma także możliwość ubiegania się o środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województw Łódzkiego 2007 – 2013.

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2007 - 2013 (RPO)⁴

Celem realizacji RPO jest *„Integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkoweuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc”*. Cel ten będzie realizowany poprzez realizację projektów z zakresu poprawy dostępności komunikacyjnej Województwa Łódzkiego; poprawy stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego; rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki w województwie; rozwoju społeczeństwa informacyjnego; zapewniania dogodnych warunków rozwoju zasobów ludzkich, a także ożywienia gospodarczego i społecznego na terenach zdegradowanych w obszarach

4

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2007 – 2013 (RPO WŁ 2007 – 2013) został przyjęty przez Zarząd Województwa Łódzkiego (ZWŁ) uchwałą Nr 1244/06 w dniu 22 grudnia 2006 r. Natomiast w dniu 2 października 2007 r. Komisarz ds. polityki regionalnej Danuta Hübner podpisała decyzję Komisji Europejskiej przyjmującą do realizacji Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 (RPO WŁ).

miejskich. Przy czym Gmina Łowicz jako gmina wiejska nie będzie mogła być beneficjentem pomocy dotyczącej odnowy obszarów miejskich.

2. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013 (POKL) ⁵

Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007–2013 ujęta została w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, którego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. W ramach Programu wsparciem objęte zostały obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz z promocją zdrowia zasobów pracy.

Wśród zabezpieczeń należy wymienić:

- tworzenie wydzielonych kont bankowych (lub subkont) do obsługi każdego programu,
- umieszczanie na rachunkach, fakturach i innych dowodach księgowych potwierdzających poniesione koszty informacji o źródle finansowania;
- w przypadku gdy dany koszt będzie współfinansowany z różnych źródeł – przy każdym źródle podawana będzie kwota finansowana z danego programu,
- każdy program będzie miał wyznaczonego kierownika projektu, odpowiedzialnego za prawidłowe wydatkowanie środków programu,
- wynagrodzenia pracowników, na które składają się ułankowo różne programy, realizowane będą w postaci przelewów z głównego rachunku bankowego, a następnie refundowane we właściwych proporcjach z rachunków wydzielonych dla poszczególnych programów na rachunek główny; wynagrodzenia pracowników zatrudnionych wyłącznie

⁵

POKL został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej do realizacji w dniu 28 września 2007 r.

przy jednym programie realizowane są w postaci przelewów bezpośrednio z rachunku wydzielonego dla tego programu.

XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Prognozowany wpływ realizacji LSR jest jak najbardziej zbliżony do planowanej wizji rozwoju obszarów partnerstwa „Andrespol – Brójce – Nowosolna – Rokiciny”. Realna wizja sięga trzech podstawowych sfer, których przyszłość warunkuje rozwój obszaru partnerstwa jako całości. Wyodrębnione płaszczyzny były przedmiotem dyskusji w grupach, które starały się określić, przewidzieć sytuację obszaru partnerstwa w perspektywie kilkunastu lat, z uwzględnieniem rezultatów zaplanowanych działań.

Przewiduje się, iż za sprawą skutecznej ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowy (sprawna i efektywna działalność z zakresu ochrony środowiska, zagospodarowanie stawów, zachowanie korytarzy rzecznych, ład przestrzenny) obszar partnerstwa i jego nieskażony krajobraz sprzyjać będzie odpoczynkowi, rekreacji zarówno mieszkańcom jak i licznym odwiedzającym te tereny. Ponadto nie bez znaczenia będzie dobrze zorganizowany system szlaków i ścieżek rowerowych, pieszych, narciarskich i konnych z infrastrukturą i ośrodkami służy turystyce i rekreacji. Rozwijająca się infrastruktura będzie oparta w większości o dobre technologie przyjazne środowisku. Działające na obszarze partnerstwa firmy stosować będą technologie chroniące środowisko.

Myśląc o społeczności lokalnej, akcentowany jest wyraźnie wzrost aktywności mieszkańców, ich świadomości o kulturze i historii regionu, tożsamości miejsca, co jak wiemy jest wieloletnim procesem. Zabytki kultury świadczące o tradycji obszaru są dobrze znane oraz utrzymywane w należyтым stanie. Co istotne, zakłada się wzrost świadomości obywatelskiej i ekologicznej. Patologie społeczne nie są problemem dla rozwoju regionu i nie zagrażają bezpieczeństwu, obszar ma opinię spokojnego i bezpiecznego miejsca. Ważnym jest dobrze funkcjonująca oświata zapewniająca należyte wykształcenie dostosowane do potrzeb rynku pracy w regionie. Obszar dobrze współpracuje z ośrodkami badawczo-naukowymi i uczelniami, istnieją sprzyjające warunki do podnoszenia kwalifikacji/przekwalifikowywania, wspierane jest kształcenie młodzieży uzdolnionej na obszarze LGD, nie ma problemu z dostępem do Internetu, stworzone są podwaliny społeczeństwa informacyjnego. LGD współpracuje, wymienia doświadczenia z LGD innych regionów oraz partnerstwami ponadregionalnymi i międzynarodowymi.

Tereny wiejskie rozwijają się wielofunkcyjnie, odchodzący z rolnictwa mają możliwość przekwalifikowania i znalezienia nowego zajęcia - dobrze prosperująca **agroturystyka** (działa rozbudowana sieć współpracujących z sobą gospodarstw agroturystycznych, oferująca bogatą ofertę turystyczną: rękodzieło, produkty lokalne w tym żywność ekologiczna o wyjątkowych cechach smakowych i żywieniowych, hipodromy, pokazy/warsztaty ginących i ciekawych zawodów - kowal, pieczenie chleba, garncarstwo, produkcja "wiśniówko-lipiniówki", mody pitne). Dzięki bliskiemu położeniu dużej aglomeracji rozwinęły się małe i średnie **przedsiębiorstwa usługowe**, działają dochodowe gospodarstwa rolne i przetwórcze **produkujące żywność ekologiczną na potrzeby regionu**, w których pracują młodzi i wykształceni rolnicy.

Powstaje wyróżniający się w regionie ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy, edukacyjny, rehabilitacyjno-zdrowotny oparty o lokalne walory przyrodniczo-krajobrazowe. Odnowione pensjonaty oferują spokojny, bezpieczny i wyjątkowy wypoczynek z bogatą ofertą spędzania wolnego czasu, w tym zorganizowany wypoczynek przez firmy turystyczne ściągają do regionu wielu turystów (np.: paleniska pod wiatami, bryczki, korzystanie ze stadnin, wycieczki piesze, wycieczki śladami historii).